

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Bc. Zdeňka Šimanovská

Mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 24. 6. 2015

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24. června 2015

Bc. Zdeňka Šimanovská

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala panu JUDr. Petru Dobiášovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce. Jeho podpora a rady byly při psaní mé práce neocenitelnou pomocí a zásadní měrou mi pomohly tuto práci úspěšně dokončit.

Obsah

Obsah	3
Úvod	5
1. Základní pojmy související s dodávkou investičních celků.....	7
1.1 Investice	7
1.2 Stavba.....	11
1.3 Pojetí investičního celku	12
1.3.1 Právní stav do nabytí účinnosti obchodního zákoníku, tj. do 1.1.1992	13
1.3.2 Právní stav po nabytí účinnosti obchodního zákoníku, tj. od 1.1.1992	15
1.3.3 Definice investičního celku v zahraniční literatuře	16
1.4 Výstavbový projekt a investiční výstavba	17
1.5 Dílčí závěr první kapitoly	18
2. Mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků	21
2.1 Smlouvy o dodávce investičního celku obecně	21
2.1.1 Smluvní konstrukce dodávky investičního celku	23
2.2 Mezinárodní charakter smlouvy o dodávce investičního celku	26
2.2.1 Pojetí mezinárodního prvku	29
2.3 Dílčí závěr druhé kapitoly.....	32
3. Právní režim mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků	34
3.1 Způsob určení rozhodného práva a sudiště	34
3.1.1 Unifikace kolizních a přímých norem	36
3.1.2 Volba práva.....	38
3.1.3 Absence volby práva a limity volby práva	41
3.3 Nestátní prostředky úpravy	44
3.4 Dílčí závěr třetí kapitoly	46
4. Vybrané aspekty využití standardizovaných obchodních podmínek a smluvních vzorů při uzavírání mezinárodních smluv o dodávce investičních celků v oblasti investiční výstavby	49
4.1 Standardizace	50
4.2 Použití obchodních podmínek z pohledu občanského zákoníku	53
4.2.1 Vybrané odborné a zájmové organizace	55
4.2.2 Neplatná ustanovení smluvních podmínek	58

4.3 Využití smluvních vzorů NEC při výstavbových projektech	59
4.3.1 NEC	60
4.3.2 Smluvní vzor ECC3 – flexibilita	61
4.3.3 Smluvní vzor ECC3 – srozumitelnost	66
4.3.4 Smluvní vzor ECC3 – podněcování dobrého projektového řízení	68
4.3.5 Smluvní vzor ECC3 – srovnání s vybranými aspekty stříbrné knihy FIDIC	72
4.4 Dílčí závěr čtvrté kapitoly.....	77
Závěr	79
Seznam zkratk	82
Použitá literatura a judikatura.....	84
Resumé.....	96
Abstract.....	97
Klíčová slova / Keywords	98

Úvod

Vzhledem k tomu, že v dnešním globalizovaném světě se s neustávajícím rozvojem nových technologií, vyšší specializací jednotlivých odvětví a důslednějším propojením různých částí světa všemi komunikačními kanály ještě více stírají hranice jednotlivých států, regionů i kontinentů, zažívá i mezinárodní obchod stále nekončící rozmach. S tím však přichází i mnoho výzev a obtíží, s nimiž je třeba se z právního hlediska vyrovnat.

Obchodníci jsou motivováni k hledání nových investičních příležitostí a k pronikání na nové trhy z různých důvodů. Zpravidla půjde buď o strategii obrannou, v reakci na situace jakými jsou finanční krize, ozbrojené konflikty, autoritativní zásahy státu, nedostatek práce a příležitostí v zemi obvyklého působení apod., nebo naopak o strategii aktivního rozvoje, například z důvodu dostupnosti kapitálu, liberalizace některých dříve centrálně řízených trhů, rozvoje výzkumu a vývoje technologií apod.

Rozšiřování mezinárodního obchodu s sebou nevyhnutelně nese i tlak, a to nejen na subjekty samé, ale i na úpravu a rozvoj mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu. Je totiž nezbytné regulovat poměry mezi příslušníky různých států a společenství tak, aby byla zajištěna ochrana jejich oprávněných zájmů a očekávání, s nimiž do konkrétního obchodního vztahu vstupovali. Nejinak je tomu v oblasti mezinárodních dodávek investičních celků.

Tato diplomová práce, aniž by aspirovala na komplexnost a všeobsáhlost výkladu, si klade za cíl seznámit jejího čtenáře s problematikou mezinárodních smluv o dodávce investičních celků uzavíraných v mezinárodním obchodě. Se zvláštním důrazem bude v této práci zpracován právní režim a mezinárodní charakter této obchodní transakce založené mezinárodní smlouvou o dodávce investičního celku. Dále bude nastíněno využití vzorových smluvních podmínek mezinárodních odborných a zájmových organizací při uzavírání mezinárodních smluv o dodávce investičních celků v investiční výstavbě.

Smluvní ošetření mezinárodních dodávek investičních celků bylo zvoleno proto, že se jedná o stále živě se rozvíjející oblast mezinárodního obchodu, která, ačkoliv není unifikovaná závaznou mezinárodní úpravou, inspiruje využitím některých svých institutů dobré mezinárodní obchodní praxe i národní právní řády jednotlivých států.

Tato diplomová práce je členěna do čtyř kapitol, úvodu a závěru práce. Kapitoly jsou dále pro lepší přehlednost členěny do dalších podkapitol.

Vedle obecného uvedení do tématu je dílčím cílem první kapitoly této práce specifikovat základní pojmy, včetně vymezení investičního celku a obchodní transakce spočívající v jeho dodávce. Ačkoliv tyto pojmy jsou běžně užívány, není vždy zcela jasné v jakém smyslu a co všechno zahrnují. Výklad užívaných pojmů je často opomíjen, proto je jim v této práci věnována poměrně významná část.

Druhá kapitola této práce se bude zabývat obecným vymezením smlouvy o dodávce investičního celku a jejím zpravidla mezinárodním charakterem. Zde je důležité upozornit, že od druhé kapitoly tato práce vychází z předpokladu, že smlouvu uzavírají podnikatelé při své podnikatelské činnosti a to po 1. lednu 2014, není-li výslovně uvedeno, že se rozebíraná tematika vztahuje k právní úpravě předcházející tomuto datu.

Třetí kapitola objasní některé aspekty právního režimu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků. Důraz bude kladen především na možnost sjednat volbu rozhodného práva, která je považována za obvyklý projev autonomie vůle stran v oblasti mezinárodního obchodu a na projevy její limitace. Jen stručně budou v kapitole jmenovány některé nestátní prostředky právní regulace užívané s cílem překlenout rozdíly různých právních úprav v jednotlivých právních řádech.

Čtvrtá kapitola pak naváže na teoretický nástin právního rámce úpravy mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků obsažený v třetí kapitole práce. Zaměří se na zhodnocení praktického využití vzorových smluv a obchodních podmínek v mezinárodním obchodě s investičními celky a seznámí s vybranými aspekty smluvních vzorů NEC. Tyto byly vybrány proto, že se jedná o druhé nejčastěji užívané vzorové podmínky po vzorech FIDIC. Domnívám se, že přinášejí velice inovativní přístup k organizaci a řízení výstavbového projektu. Na závěr kapitoly pak budou v některých vybraných ohledech jen krátce srovnány s přístupem tzv. stříbrné knihy FIDIC.

Ze své podstaty je tato diplomová práce zpracována za použití vědeckých metod analytických, deskriptivních a komparativních. Tato diplomová práce však nezůstane u prostého popisu, ale bude upozorňovat na klíčové a problematické aspekty svého předmětu.

1. Základní pojmy související s dodávkou investičních celků

Ve většině právních řádů, ten český nevyjímaje, a ani v mezinárodním právním prostředí (tedy nikoliv z pohledu jednotlivých právních řádů) se nesetkáme s všeobecně uznávanou jednotnou právní definicí pojmu investiční celek. Navíc při srovnání odpovídajících pojmů v zahraniční literatuře se nesetkáme ani s jednotně užívanou terminologií překladu.¹ Užití konkrétního pojmu nebývá vysvětleno a někdy tak není zcela jasné, v jakém kontextu je pojem užíván a zda se kryje s pojmem investičního celku.

Analýza pojmů v následujících podkapitolách je vedena cílem vymezit v dílčím závěru první kapitoly pojmy *investiční celek* a *dodávka investičního celku*, a to tak, aby obě výsledné definice obsahovaly všechny aspekty, které jsou dle mého názoru důležité.

1.1 Investice

Pojem investice je často pojímán především jako ekonomický termín. V odborné literatuře je však o něm široce pojednáváno nejen z pohledu ekonomického, ale i právního.² Z pohledu ekonomického investice zpravidla označuje tok výdajů, které neslouží k bezprostřední spotřebě, ale naopak k udržení či zvýšení kapitálových zásob a případně zajištění stálého příjmu z investice.³ Jedná se tedy o vklad s cílem určité formy zhodnocení. Zhodnocení může být jak peněžité, tak nepeněžité – typicky nákup

¹ Pojem „investiční celek“ bývá do německého jazyka překládán v různých kontextech jako „*Industrieanlage*“, „*Komplette Anlagen*“, či „*Betriebsanlage*“ a do anglického práva jako „*Industrial works*“, „*Investments units*“, „*Industrial plant*“, „*Major project*“. Pojem „*Industrial works*“ pak bývá zpětně překládán jako „průmyslový závod“ nebo „průmyslové zařízení“ nebo „průmyslový investiční celek“ a bývá někdy volně zaměněn i s pojmem „*Industrial plant*“. Např. Jan Vích uvádí překlad průmyslový investiční celek, anglicky „*large industrial works*“, německy „*Komplette Anlagen*“, francouzsky „*les ensembles industriels*“ Viz VÍCH, Jan. *K problematice vyšších dodávek technologických zařízení pro investiční výstavbu*. Brno : Inženýrské centrum, 1994/1995. s. 4.

² Viz například SORNARAJAH, Muthucumaraswamy. *The international law on foreign investment*. 2. ed. Cambridge : University press, 2004. 525 s. ISBN 0 521 54556 0; BALAŠ, Vladimír; ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. xxiv, Beckova edice právo. (C.H. Beck). 513 s. ISBN 978-80-7179-069-3; BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Ochrana přímých zahraničních investic v energetice*. Praha : C.H. Beck, 2011. 448 s. ISBN 978-80-7400-329-9.

³ Investopedia.com. Investment. [online] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.investopedia.com/terms/i/investment.asp>>. ; Valach, Josef.: *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. přeprac. vyd. Praha : Ekopress, 2006. str. 16.

nových strojů. Z ekonomického pohledu znamená investice budování kapitálu nebo zboží, které jsou schopny produkovat jiné zboží nebo služby.⁴

Jednotná všeobecně uznávaná právní definice tohoto pojmu neexistuje a nelze ji ani zaměňovat s definicí z pohledu ekonomického. Právní definice investice či mezinárodní investice nalezneme především ve veřejnoprávních předpisech a mezinárodních smlouvách uzavíraných mezi jednotlivými státy k ochraně investic a k řešení sporů z nich vzniklých. Ačkoliv veřejnoprávní úprava není předmětem této práce, domnívám se, že alespoň při vymezení pojmu investice je vhodné se této oblasti dotknout. Mezinárodní systém ochrany investic je totiž založen na diagonálních právních vztazích. To znamená, že mezi jednotlivými státy, jakožto suverénními subjekty mezinárodního práva veřejného, jsou uzavírány smlouvy (zejména dohody o podpoře a ochraně investic⁵), které stanoví určitá práva a postupy ochrany soukromoprávním subjektům.⁶ Konkrétní právní vyjádření pojmu investice se však v těchto dohodách liší především z důvodu rozdílného rozsahu postihovaných majtkových poměrů v jednotlivých případech a z důvodu odlišného účelu, k němuž směřuje smlouva, která pojem v určitém kontextu užívá.⁷

Zřejmě nejužívanějším prostředkem ochrany investic je využití arbitráže. Investiční arbitráže mají buď povahu *ad hoc* vytvořeného tribunálu, nebo institucionalizované arbitráže⁸.

Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic - ICSID⁹ je instituce založená Washingtonskou úmluvou¹⁰ a specializuje se výhradně na řešení sporů z investic mezi státy, které jsou jejími signatáři a soukromými zahraničními investory. Rozhodnutí vynesená rozhodčími soudy ICSID jsou konečná a závazná *inter partes*, tj. pouze pro strany sporu.¹¹

⁴BusinessDictionary.com. Investment. [online] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html#ixzz3cCXEgstP>>

⁵ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. s. 99.; srov. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : ASPI, 2006., s. 107-112.

⁶ Jak non-subjektům mezinárodního práva veřejného.

⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 5, s. 109.

⁸ Např. i Mezinárodní arbitrážní soud Mezinárodní obchodní komory v Paříži.

⁹ Angl. „*International Centre for the Settlement of Investment Disputes*“.

¹⁰ Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 420/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států.

¹¹ „čl. 53 odst. 1 Washingtonské úmluvy 1 uvádí, že „nález bude závazný pro strany...“ Viz ČERNÝ, Filip. Precedent v investičním rozhodčím řízení. Cofola 2011. *the Conference Proceedings*, 1. edition.

V rámci pravomoci ICSID¹² však Washingtonská úmluva neumožňuje zcela neomezenou volnost stran v definování pojmu investice. Názory na vymezení hranic jsou rozdílné. Rozhodčí tribunály v některých svých rozsudcích přinesly negativní vymezení pojmu investice, když některé druhy sporů ze své působnosti vyloučily,¹³ čímž však situaci chybějících limitů nevyřešily. Rozsah skutečností spadajících pod pojem investice tak byl nadále pojímán velice rozsáhle. Pro stanovení, zda případ spadá pod pojem investice a podléhá tak úpravě Washingtonské úmluvy, tak začala být užívána určitá kritéria, která vycházela především z ekonomických hledisek tohoto jevu.

Tradičně byl užíván tzv. „*Schreuerův test investice*“¹⁴. Dle tohoto testu musí investice splňovat zpravidla 5 kritérií, kterými jsou: 1) jistá doba trvání (zpravidla nad 2 roky), 2) pravidelnost zisku a příjmů, 3) přijetí rizika, 4) vynaložení prostředků či vklad (tedy jak peněžité i nepeněžité), 5) přínos pro rozvoj hostitelského státu.

Později se začal užívat i tzv. „*Salini test*“, který se prosadil při projednávání případu *Salini Costruttori v. Morocco*.¹⁵ Třetím známým testem je test vzniklý z případu *Phoenix v. Česká republika*¹⁶, který kritéria *Salini testu* rozšířil o legálnost a dobrou víru, aby ochrana investic dle *Salini testu* nemohla být zneužita,¹⁷ a obsahuje tedy tato kritéria:

Brno : Masaryk University, 2011. [online]. [cit. 2015-06-11] Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/normotvorba/Cerny_Filip_6341.pdf>.

¹² Washingtonská úmluva, v čl. 25 (1) vymezuje pravomoc ICSID „na každý právní spor vznikající přímo z investice mezi smluvním státem (nebo orgánem či zastoupením smluvního státu určeným Střediskem tímto státem) a občanem jiného smluvního státu, o němž strany ve sporu písemně souhlasí, že bude předložen Středisku.“

¹³ Např. běžné jednorázové obchodní transakce, spory spadající do výlučné pravomoci státu, spotřebitelské smlouvy apod.; V případě *Joy Mining Machinery Limited v. Arab Republic of Egypt*, ICSID Case No. ARB/03/11, 2004 byla odmítnuta pravomoc i skutečně velkému kontraktu z důvodu, že byl považován za jednorázový, přestože měl trvat 4 roky a následně 10 let probíhat údržba a jednalo se o zakázku za 13,3 mil. GBP.

¹⁴ Definice byla analyzována v publikaci SCHREUER, H. Christoph. *THE ICSID CONVENTION : A COMMENTARY*. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2001. XLVIII, 1466 s. ISBN 9780521803472. Přínos nemusí být vždy podstatný nebo úspěšný, ale musí přispět k ekonomickému rozvoji nebo přinejmenším zájmům státu. Viz *Mitchel v. The Democratic Republic of Congo*, ICSID Case No. ARB/99/7. 2006.

¹⁵ ICSID zde rozhodoval o tom, zda výstavba dálnice může být zahrnuta pod pojem investice a ze Schreuerova testu nevyužil kritérium pravidelnosti zisku a příjmů. Naopak stanovil, že přínosem investora jsou i jakékoliv podstatné finanční prostředky, ale i převod zařízení, personálu či *know-how*. Tato čtyři kritéria jsou od té doby známa jako *Salini test*. Viz *Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. Kingdom of Morocco*, ICSID Case No. ARB/00/4. 2001.

¹⁶ *Phoenix Action, Ltd v. The Czech Republic*, ICSID Case No. ARB/06/5, 2009.

¹⁷ Např. v případě *Saba Fakes v. Republic of Turkey*, ICSID Case No. ARB/07/20. 2012. ICSID stanovil, že doplnění kritérií o požadavek legálnosti a dobré víry nemá opodstatnění v čl. 25 (1) Washingtonské úmluvy a nezbavuje investici charakteru investice. Požadavek legálnosti a dobré víry by si tak měly smluvní státy Washingtonské úmluvy upravit v jednotlivých smlouvách o ochraně investic.

- vynaložení prostředků či vklad,
- jistou délku trvání,
- přijetí rizika,
- přínos pro rozvoj hostitelského státu,
- prostředky investované v souladu s právem hostitelského státu,
- prostředky investované v dobré víře.

Je důležité si uvědomit, že výše uvedené testy nejsou závazné, a ne všechny tribunály je užívají. Všechna kritéria musí být posuzována v každém jednotlivém případě individuálně, a pokud by kritéria nebyla v dané situaci přiměřená charakteru případu, lze je smluvní stranou zpochybnit.¹⁸ Navíc v celé rozhodovací praxi tribunálů jsou patrné časté rozdíly, a nelze tak vždy dojít k závěru, že případ bude řešen shodným způsobem případu obdobnému. Nálezy jsou závazné pouze *inter partes*, netvoří tedy precedenty ve smyslu *common law*.¹⁹ Ve skutečnosti však na sebe i vzájemně odkazují.

I z právního hlediska tak bývá pojem investice zpravidla vymezen výčtem aspektů, které nalezneme v jednotlivých výše uvedených testech.²⁰

S ohledem na téma této práce je vhodná zmínka o sporech týkajících se výstavby. Výstavba velkého rozsahu byla výkladem ICSID pod pojem investice zahrnuta v případech *RFCC v. Morocco*²¹, dále *Bayindir v. Pakistan*²² a již zmiňovaném *Salini Costruttori v. Morocco*²³. Argumentem byly především velké vynaložené částky a dlouhodobý přínos projektů k rozvoji hostitelského státu.²⁴

¹⁸ ČERNÝ, Filip. Precedent v investičním rozhodčím řízení. In. *Cofola 2011. the Conference Proceedings*, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2011. [online]. [cit. 2015-06-11] Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/normotvorba/Cerny_Filip_6341.pdf>.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Viz např. i BALAŠ, Vladimír a Pavel ŠTURMA. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. xxiv, Beckova edice právo. (C.H. Beck). 513 s. ISBN 978-80-7179-069-3

²¹ *Consortium RFCC v. Royaume du Maroc*, ICSID Case No. ARB/00/6. 2003.

²² *Bayindir Insaat Turizm Ticaret Ve Sanayi A.S. v. Islamic Republic of Pakistan*, ICSID Case No. ARB/03/29. 2009.

²³ *Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. Kingdom of Morocco*, ICSID Case No. ARB/00/4. 2001.

²⁴ LICHNOVSKÝ, Bohuslav. Význam „investic“ v arbitrážích podle mezinárodních smluv o ochraně investic. In. *epravo.cz*. [online]. © EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo. Publikováno 17. dubna 2012. [cit. 2015-06-10] Dostupné online z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyznam-investic-v-arbitrazich-podle-mezinarodnich-smluv-o-ochrane-investic-82007.html>>.

1.2 Stavba

Níže uvedená definice stavby je inspirována především národními obchodními zvyklostmi.²⁵ O většině z nich je pojednáno i ve Slovníku pojmů ve výstavbě²⁶.

Stavbou se rozumí stavební dílo bez ohledu na jeho provedení, účel a dobu trvání²⁷. Veřejnoprávní předpisy chápou pojem dynamicky, jako činnost, popřípadě soubor činností směřujících k uskutečnění díla, respektive jako toto dílo samotné.²⁸ Soukromé a veřejné právo se však dle zásad, na nichž spočívá občanský zákoník²⁹, uplatňují samostatně a definici tak nelze považovat za všeobecně akceptovatelnou pro občanskoprávní poměry.³⁰ Pro účely občanského práva je pojem stavba vykládán staticky, tedy jako výsledek určité stavební činnosti.³¹ Před nabytím účinnosti občanského zákoníku, tj. do 1. ledna 2014, bylo možné stavbu definovat jako samostatnou věc v právním smyslu, která je způsobilá být předmětem občanskoprávních poměrů. Od 1. ledna 2014, tj. od nabytí účinnosti občanského zákoníku, se stala stavba, jakožto výsledek stavební činnosti, součástí jiné věci nemovité, a sice buď součástí práva stavby, nebo součástí pozemku.³² Pro účely této práce bude stavba definována staticky, jako výsledek díla provedeného jako stavební práce.³³

Většina staveb, zejména průmyslových, se pravidelně dělí na část stavební a technologickou, kdy každá tato část umožňuje technicky a organizačně samostatný provoz. Stavební část stavby se dále dělí na ucelené části, tzv. stavební objekty.

²⁵ K obchodním zvyklostem více např. MAREK, Karel. K obchodním zvyklostem v systému pramenů a pravidel obchodního práva. *Právní rádce* [online]. 2008, 0, [cit. 2015-05-20]. Dostupný z WWW: <<http://pravniрадce.ihned.cz/c1-24216470-k-obchodnim-zvyklostem-v-systemu-pramenu-a-pravidel-obchodniho-prava>>.

²⁶ Jedná se o přehled doporučených standardů. Nejedná se o závaznou výkladovou normu. MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. *Slovník pojmů ve výstavbě : doporučený standard, metodická řada, DOS M 01.01*. 1. vyd. Praha : Informační centrum České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, 2000. Doporučené standardy metodické (DOS M). 238 s. [cit. 2015-05-27] Dostupné také online z WWW: <<http://www.protesis.cz/files/dokumpdf/dosm01.02/dosm01.02.pdf>>; srov. PLOS, Jiří. *Nový stavební zákon s komentářem : pro praxi*. 1. vyd. Grada, 2007. s. 205.

²⁷ MAREK, Karel. op. cit. pozn. 25.

²⁸ MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 135.

²⁹ Ustanovení § 1 občanského zákoníku, věta druhá: „Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného“.

³⁰ LINHART, Aleš. Umíme správně vyložit pojem stavba? *TZB-info* [online]. publikováno 15. 4. 2014 ISSN 1801-4399 [cit. 2015-06-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.tzb-info.cz/novy-obcansky-zakonik/11081-umime-spravne-vylozit-pojem-stavba>>..

³¹ MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 135.

³² LINHART, Aleš. op. cit. pozn. 30.

³³ ELIÁŠ, Karel, a kol. *Nový občanský zákoník : s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012. s. 941.

Technologická část stavby, nazývaná též provozní celek, je tvořena souborem zařízení a strojů a vykonává samostatný technologický proces. Tento samostatný funkční provozní celek³⁴ je tedy komplexem vzájemně funkčně navazujících provozních souborů, (strojních, elektro-technických, aj.), či dílčích provozních souborů, vykonávajících ucelený či dílčí technologický proces, jehož druh a parametry jsou stanoveny v dokumentaci stavby. Provozní soubor je pak charakterizován jako ucelená část provozního celku.³⁵

1.3 Pojetí investičního celku

Smlouva o dodávce investičního celku zřizuje závazek, (závazkový právní poměr), jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti smluvních stran, (dodavatele a odběratele), a jehož primárním předmětem je určité specifické plnění, (dodávka investičního celku). Sekundárním předmětem závazkového právního poměru, čili předmětem k jehož zhotovení dodávka investičního celku směřuje, je investiční celek jako takový.

V odborné literatuře dohledáme kapitoly seznamující čtenáře jak s náležitostmi smluv o dodávkách investičních celků, na základě kterých jsou investiční celky dodávány, tak s náležitostmi dodávek investičních celků samotných, jakožto specifických obchodních transakcí³⁶. Definici investičního celku v nich však mnohdy nenalezneme.

Přestože jsou přístupy autorů k tématu různé, většina shodně uvádí, že se jedná o problematiku složitou a finančně i technologicky náročnou³⁷.

Podíváme-li se na nabídku sortimentu, který je běžně za investiční celek považován, setkáme se například s elektrárnami³⁸, pivovary, cementárnami,

³⁴ Např. „úplná technologická zařízení např. pro úpravnu nerostů, válcovnu, slévárnu, strojírenský závod, teplárnu, rafinérii, pneumatikárnu, závod pro výrobu polyamidového vlákna, textilní závod, tiskárnu, lakovnu, spalovnu odpadů, úpravnu odpadních vod, cementárnu, panelárnu, výrobu dřevotřískových desek, pivovar, cukrovar, pekárnou, dálkovou pásovou dopravu, automatizovaný sklad, apod.“ Viz MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 115.

³⁵ MAREK, Karel. op. cit. pozn. 25.

³⁶ Pojem „transakce“ - jedná se o obchodní případ zajištěný dvěma či více smlouvami v různých kombinacích nominálních i inominálních smluv viz ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn 5., s. 179.

³⁷ DOBIÁŠ, Petr. Mezinárodní smlouva o dodávce investičních celků. In. KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 283.; srov. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 5, s. 416.

³⁸ INEKON GROUP a.s. Investiční celky. [online] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.inekon.cz/cz/produkty/investicni-celky/>>.

cukrovary,³⁹ pískovnami, chemickými výrobny, odsolovacími závody⁴⁰, komplexními důlními zařízeními⁴¹ či vysoce specializovanými výrobními linkami, jako jsou lahvárenské linky nebo linky na zpracování plastů či odpadů. Další uvádějí i drážní soupravy či výstavbové celky, jako například dopravní infrastruktury apod.

1.3.1 Právní stav do nabytí účinnosti obchodního zákoníku, tj. do 1.1.1992

V minulosti bylo v národní právní úpravě sousloví „investiční celek“ k dohledání především v hospodářském zákoníku⁴², který o nich pojednával ve vztahu k jejich dovozu a vývozu.

Jak uvádí Čáp, v minulosti českého zahraničního obchodu se před přijetím hospodářského zákoníku zahraniční obchod s investičními celky realizoval především formou dodávky strojního zařízení na základě vlastního projektu, a dále poskytováním dohledu dodavatele nad vlastní montáží zadavatelem (šéfmontáž) a poskytnutím technické pomoci při uvádění zařízení do provozu.⁴³ Vývozní investiční celek zpravidla netvořil celou část budované zahraniční investice, ale jen tu část, kterou dodával dodavatel. Tato část byla dodávána typickým dodavatelským způsobem⁴⁴ – dodavatel si obstarával všechny poddodávky od jiných subjektů, které tvořily jím dodávaný investiční celek. Jeho dodávka se tak vyznačovala vysokým stupněm kompletnosti, kumulací odpovědnosti za celou svoji dodávku včetně odpovědnosti za své

³⁹ VÍCH, Jan. *Dodávky investičních celků v zahraničně obchodní činnosti : zásady smluvní úpravy*. Brno : Inženýrské centrum Brno, 1995/1996. s. 17.

⁴⁰ Water – technology.net. *Ras Abu Fontas (RAF) A2 Seawater Desalination Plant v Qataru*. [online] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.water-technology.net/projects/ras-abu-fontas-raf-a2-seawater-desalination-plant/>>.

⁴¹ Fluor corporation. *Batu Hijau Copper and Gold Mine*. [online] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.fluor.com/projects/batu-hijau-copper-gold-mine-epc>>

⁴² A souvisejících vyhláškách. Viz Česko. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu č. 104 ze dne 11. října 1983, o dovozu investičních celků. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1983, částka 23, [cit. 2015-05-27]. Dostupné také z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=104&r=1983>> a Vyhláška ministerstva zahraničního obchodu o řízení při vývozu č. 31 ze dne 14. února 1964, o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 16, [cit. 2015-05-27]. Dostupné také z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=31&r=1964>>.

⁴³ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ, Jirí. *Dodávky pro investiční výstavbu a vývozní investiční celky*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha : SNTL-Nakladatelství technické literatury, 1976. s. 145-152.

⁴⁴ Tamtéž, s. 145-152.

poddodavatele, avšak nižším stupněm účasti na budované investici tím, že dodávka netvořila celý rozsah budované investice.⁴⁵

Jak je patrné, pro investiční celky bylo typické právě technologické zařízení. Investiční celek se tak částečně překrýval s dnes užívanými pojmy provozní celek a provozní soubor, o kterých jsem pojednala výše.

Přijetí již zmíněného hospodářského zákoníku a jeho prováděcích předpisů však pojetí vývozního investičního celku pozměnilo. Hospodářský zákoník do dodávky investičního celku zahrnul stroje, zařízení a *práce* v rozsahu alespoň jednoho souboru.⁴⁶ Vedle technologického celku se tak do definice dostal i prvek prací, zejména tedy prací stavebních.⁴⁷ Dodávka vývozního investičního celku podle § 321 hospodářského zákoníku tak mohla zahrnovat dodávku strojů nebo zařízení, montáž a stavební práce, nebo jen některá z těchto plnění.⁴⁸ Za dodávku vývozního investičního celku tak mohla být považována i občanská bytová výstavba pro zákazníka v zahraničí.⁴⁹ Nutno podotknout, že některé práce (technická pomoc, projektové práce, dodávky kusového charakteru) nemohly být samostatnou dodávkou investičního celku a mohly být dodávány pouze jako součást jiné dodávky investičního celku.⁵⁰ Do té doby téměř výhradně technologický či strojírenský charakter investičního celku tak nemusel být u každé jednotlivé dodávky investičního celku naplněn.

Zrušení hospodářského zákoníku a jeho prováděcích vyhlášek, které dodávky investičních celků podrobně regulovaly a jejich nahrazení obchodním⁵¹, který speciální úpravu dodávek investičních celků do svého obsahu nezahrnul, vytvořilo mezeru ve výkladu pojmů souvisejících s dodávkami investičních celků. Tato situace byla v roce 2000 podnětem k vydání Slovníku pojmů ve výstavbě.⁵² Tento odpovídající

⁴⁵ Tamtéž, s. 145-152.

⁴⁶ Česko. Zákon č. 109 ze dne 17. června 1964, hospodářský zákoník, §321. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 47, [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-109/zneni-0>>.

⁴⁷ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ. op. cit. pozn. 43, s. 151.

⁴⁸ Česko. Vyhláška ministra zahraničního obchodu a těžkého strojírenství č. 1 ze dne 3. prosince 1964, kterou se vydávají základní podmínky dodávky vývozních investičních celků. §2(1). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 1, [cit. 2015-05-27]. Dostupné také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1965-1/zneni-0>>.

⁴⁹ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ. op. cit. pozn. 43, s. 151.

⁵⁰ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ. op. cit. pozn. 43, s. 152.

⁵¹ Česko. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1991, částka 98. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-513>>.

⁵² MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 58.

pojmy sice obsahuje, není však závaznou normou a má pouze doporučující charakter. Situace chybějících legálních definic tak zůstala nevyřešena.

1.3.2 Právní stav po nabytí účinnosti obchodního zákoníku, tj. od 1.1.1992

V platné české legislativě se se souslovím „investiční celek“ setkáme zřídka. Jako příklad lze jmenovat zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem⁵³, který obdobně jiným právním předpisům pojem sice užívá, jeho definici však opomíjí.

Vzhledem k tomu, že ani rekonstrukce soukromého práva, provedená zejména občanským zákoníkem, zavedení odpovídajících legálních definic nepřinesla, můžeme i nyní ve většině případů vycházet ze Slovníku pojmů ve výstavbě.

Ten definuje investiční celek jako stavbu (tj. jako stavební dílo), popř. ucelenou část stavby (tj. část stavební části stavby na úrovni jednoho nebo několika stavebních objektů, anebo část technologické části stavby na úrovni souborů strojů a zařízení tvořících samostatný funkční celek).⁵⁴ Tento je pak zpravidla předmětem takzvané vyšší dodávky investičního celku. Vyšší dodávka⁵⁵ je odvozena od pojmu vyšší dodavatel a je pojmově volně zaměnitelná s dodávkou investičního celku či jeho části. Vyšší dodávka (tedy dodávka investičního celku či jeho části) „je uskutečňovaná vyšším dodavatelem a zahrnuje jeho výrobky (produkty) na úrovni hmotných výrobků nebo výsledků prací, popřípadě služeb a dodavatelský inženýring. Vyšší dodavatel⁵⁶ dodává vlastní výrobky nebo práce, či služby a inženýring, tj. v rámci vyšší dodávky své produkty kompletuje s nakoupenými, pracuje dle dokumentace projektu, kterou převzal od objednatele, nakoupil, nebo sám zpracoval, účastní se prací na staveništi, které

⁵³ Česko. Zákon č. 38 ze dne 15. února 1994, o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. In *Sbírka zákonů České republiky 1994*. částka 13. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-38>>.

⁵⁴ MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 164.

⁵⁵ O vyšších dodávkách pojednává i Jan Vích ve své publikaci VÍCH, Jan. *K problematice vyšších dodávek technologických zařízení pro investiční výstavbu*. Brno : Inženýrské centrum, 1994/1995. 84 s.

⁵⁶ Pojem „Vyšší dodavatel“ byl ve zrušeném hospodářském zákoníku užíván jako souhrnné označení pro dodavatele stavební části dané stavby, pro dodavatele souboru strojů a zařízení, pro dodavatele rekonstrukce a modernizace, pro dodavatele celé stavby „na klíč“. A „pokud soubor strojů a zařízení nebo celý stavební objekt nebo práce v rozsahu takového souboru nebo objektu byly určeny pro vývoz, jakožto tzv. vývozní investiční celek, tak mezi vyšší dodavatele se zahrnoval i dodavatel těchto komodit a označoval se jako hlavní dodavatel.“ Viz VÍCH, Jan. op. cit. pozn. 55, s. 2-7.

v rozsahu své dodávky řídí. Rozsah dodavatelského inženýringu (zabezpečení dokumentace projektu, kompletace a řízení výstavby, popř. poskytnutí dalších služeb) je různý podle druhu vyšší dodávky.⁵⁷

Jak je patrné, výše uvedená definice neklade zvláštní důraz na technologický charakter dodávaného investičního celku a za investiční celek je tak v tomto smyslu možné považovat například i stavební dílo bez technologií.

1.3.3 Definice investičního celku v zahraniční literatuře

Právní návod pro sestavování kontraktů o dodávce velkých investičních celků z roku 1988 připravený Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) ve vztahu k investičnímu celku užívá termín „*industrial works*“ a hovoří o souhrnu jednoho či více hlavních zařízení a technologického postupu, který je určený k produkci určitého produktu. Jako příklad uvádí petrochemické a hydroelektrické závody a závody na výrobu hnojiv.⁵⁸

Smluvní vzor Evropské asociace inženýrského průmyslu užívá také termín „*industrial works*“ a vymezuje jej jako jakýkoliv druh zpracovatelského závodu nebo průmyslové výrobní jednotky/linky. Za typické příklady uvádí elektrárny, papírny a automatizované výrobní linky pro průmyslové produkty.⁵⁹

V odborné německé literatuře⁶⁰ je často uváděno, že investiční celek, neboli „*Industrieanlage*“, je komplexní, se zemí spojený soubor *hardware* a *software* zhotovený dle uzavřené obchodní nabídky a vymezený svojí schopností zhodnocení

⁵⁷ MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 163, 164.

⁵⁸ Angl. „*An industrial works is an installation which incorporates one or more major pieces of equipment and a technological process to produce an output. Examples of industrial works include petrochemical plants, fertilizer plants and hydroelectric plants.*“ Viz UNCITRAL [United Nations Commission on International Trade Law] *Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations Publications, 1988. Sales No. E.87.V.10, s.1. [online] [cit. 2015-05-20]. Dostupné z WWW: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/procurement/construction/Legal_Guide_e.pdf>.

⁵⁹ ORGALIME. Turnkey Contract for Industrial Works. Introduction. [online] [cit. 2015-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.orgalime.org/sites/default/files/Turnkey%20Contract%20Intro%20-%20English.pdf>>.

⁶⁰ Viz JANSEN, Angela. *Das industrielle Grossanlagengeschäft als integrative Leistungserstellung*. Berlin, 1996. Diplomarbeit. Freie Universität Berlin, s. 4.; FLOCKE, Hans-Joachim. *Risiken beim internationalen Anlagenvertrag*. Heidelberg : Fachmedien Recht und Wirtschaft in Deutscher Fachverlag GmbH, 1986. s. 24.; LE GOFF, Pierrick. *Die Vertragsstrafe in internationalen Verträgen zur Errichtung von Industrienlagen*. Berlin : TENEA, 2004. Juristische Reihe. Bd. 86. s. 54.

sloužící k hospodářskému uspokojení specifických potřeb,⁶¹ vždy dle individuálních požadavků zadavatele. Tento soubor pak zpravidla slouží k výrobě jiného zboží. Dále se setkáme i s definicí „*zařízení sestávající z mechanických, elektronických a/nebo elektrotechnických součástí, které je schopné k produkci dalších statků a tím přispívá k rozvoji průmyslové a hospodářské infrastruktury země či regionu.*“⁶²

Jak je patrné, všechny výše uvedené zahraniční definice kladou důraz na technologický charakter investičního celku a jeho schopnost zhodnocení investice z toho plynoucí. Možnost dodání čistě stavebního díla bez technologické části stavby jako investiční celek nezmiňují. Toto však nelze účelově vykládat tak, že by stavba bez technologií nemohla být investičním celkem. Je to totiž dáno především problematickým překladem spojení „investiční celek“ do cizího jazyka. Pokud tedy hledáme ekvivalenty tohoto pojmu v zahraniční, nalezneme definice poplatné tomu kterému průmyslovému oboru, o němž pojednávají.

1.4 Výstavbový projekt a investiční výstavba

Poslední dva termíny, jejichž výklad považuji ve vztahu k tématu za důležitý, jsou „*projekt spojený s výstavbou*“ (výstavbový projekt) a „*investiční výstavba*“. Ani u těchto pojmů nenalezneme v českém právním řádu legální definici.

Investiční projekt je vlastně projekt spojený s investicí. Jestliže se inspiruji u výše uvedeného Schreuerova testu investice, jde v podstatě o dlouhodobé přidělení finančních prostředků s přijetím souvisejících rizik (s nebo bez účasti sponzora projektu) určených k přivedení investičního záměru projektu do fáze generování stabilních příjmů, s cílem návratnosti vloženého kapitálu,⁶³ s přínosem pro rozvoj hostitelského státu. Dle *Salini testu* bez důrazu na generování stabilních příjmů a návratnost vloženého kapitálu.

⁶¹ Něm. „*Eine Industrieanlage ist ein durch seine Vermarktungsfähigkeit abgegrenztes und in einem geschlossenen Angebot erstelltes, komplexes und ortsgebundenes Hardware/Software Bündel zur wirtschaftlichen Deckung eines bestimmten Bedarf.*“

⁶² Něm. „*eine aus komplexen mechanischen, elektronischen und/oder elektrotechnischen Komponenten bestehende Anlage, die zur Produktion bestimmter Güter fähig ist und damit zur Entwicklung der industriellen und wirtschaftlichen Infrastrukturen einer Region oder eines Landes beiträgt*“ Viz LE GOFF, Pierrick. op. cit. pozn. 60, s. 54.

⁶³ BusinessDictionary.com. Investment project. Definition (2). [online] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html#ixzz3cCXEgstP>>

Investiční projekty jsou zaměřeny zejména na výstavbu, nákup nemovitostí, strojů a technologií. Může jít o pořízení dlouhodobého majetku, a to jak hmotného tak nehmotného.⁶⁴

Výstavbový projekt lze tedy považovat za určitý druh investičního projektu. Jde vlastně o investiční projekt, který je možné realizovat pouze výstavbou, tj. pořízením stavby. Výstavbový projekt je tedy komplexní soubor procesů (soubor vzájemně souvisejících nebo vzájemně působících činností, které přeměňují vstupy na výstupy) se složitě předvídatelnými dopady jednotlivých nebezpečí⁶⁵, který může být uskutečněn pouze výstavbou, tj. přeměnou myšlenky dané investičním záměrem v provozuschopnou stavbu (produkt), která je prostředkem k dosažení finálního cíle projektu, kterým je zpravidla ekonomický či jiný veřejný užitek. Má zpravidla charakter jedinečných, individuálních činností a je spojen s vyšší investiční náročností, s delší dobou návratnosti vložených prostředků a s vyšší mírou rizika.⁶⁶ Jak je z výše uvedené definice patrné, pokud hovoříme o výstavbovém projektu, pak hovoříme o investičním projektu spojeném s výstavbou. Nemyslíme tím tedy například jen prostou výstavbu rodinného domu apod., neboť ta nenaplňuje výše uvedené znaky investice.

Investiční výstavba pak představuje komplexní proces spočívající v investování právě v rámci výstavbových projektů.⁶⁷

1.5 Dílčí závěr první kapitoly

Každý případ dodávky investičního celku je jedinečný a neopakovatelný proces značného finančního objemu,⁶⁸ který se skládá z řady různých plnění.⁶⁹ Dodávka investičního celku představuje substrát hmotného i nehmotného charakteru^{70 71},

⁶⁴ Ministerstvo pro místní rozvoj. Evropské strukturální a investiční fondy. Slovník pojmů. Investiční projekt. [online] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/I/Investicni-projekt>>.

⁶⁵ KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 3.; KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. p.1, 2.

⁶⁶ MATĚJKA, Vladimír a Jan MOKRÝ. op. cit. pozn. 26, s. 114.

⁶⁷ Tamtéž, s. 162.

⁶⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 5, s. 417

⁶⁹ DOBIÁŠ, Petr. op. cit. pozn. 37, s. 283.

⁷⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 5, s. 417

⁷¹ Tyto vysoce specializované transakce tak běžně zahrnují všechny či některé z těchto činností: zpravování studie proveditelnosti (tzv. „*feasibility study*“), dodávku projektu včetně zpracování projektové dokumentace procesní, strojní, technologické i stavební části, inženýrské služby, projektový

spočívající v kombinaci provádění určitých prací, dodávek zboží a služeb a zejména při dodávkách technologií i v převodu průmyslových práv⁷². Zpravidla se jedná o transakce mezinárodního charakteru při obvyklém zapojení nejen domácích, ale i zahraničních dodavatelů a národních i nadnárodních finančních institucí, včetně nezřídka užívaného financování pomocí úvěru.⁷³

Dodávku investičního celku tedy považují za určitý typ investičního projektu. Jde totiž o projekt spojený s dlouhodobým přidělením finančních prostředků, (s nebo bez účasti sponzora projektu), určených k uskutečnění investičního záměru projektu s přijetím souvisejících rizik a s přínosem pro rozvoj hostitelského státu. Především mezi podnikateli při podnikatelské činnosti se pak uplatní i Schreuerovo kritérium generování stabilních příjmů a návratnosti investice, a investiční celek tak bude dodáván za účelem odběrateleova dalšího podnikání, tedy vytváření zisku a zajištění návratnosti investice.

Je však nutné si uvědomit, že dodávka investičního celku nepředstavuje investici ze strany ekonomiky státu dodavatele, pro tuto představuje pouhou dodávku zboží či služby, ale charakter investice nabývá investiční celek až v zahraničí, a to z hlediska ekonomiky státu objednatel, ⁷⁴ neboť je dodáván za účelem objednatelova dalšího podnikání, tedy vytváření zisku a zajištění návratnosti investice.

Jestliže součástí dodávky investičního celku je výstavba, tj. investiční celek je, mimo jiné výsledkem stavebních prací, je dle mého názoru možné termíny *dodávka investičního celku* a *výstavbový projekt* volně zaměnit. Kapitoly této práce budou při užívání pojmu *výstavbový projekt* vycházet z této premisy. Ne každá dodávka investičního celku však musí být spojena s výstavbou. Tímto chci poukázat především na dodávky investičních celků spočívající v dodání vysoce specializovaných výrobních linek, k jejichž zhotovení a uvedení do provozu nejsou stavební práce třeba.

Investičním celkem, k jehož dodání (či případně výstavbě) obchodní transakce založená smlouvou o dodávce investičního celku směřuje, jsou dle mého názoru

management, technické poradenství, dodávky zařízení a jejich montáž, uvedení celků do provozu včetně provedení garančních zkoušek, zaškolení obslužného personálu a záruční či pozáruční servis. A podle charakteru projektu pak i stavební a jiné související práce jako jsou třeba služby stavebního a autorského dozoru či dodávky licencí a *know-how*. Dále dochází k uzavírání složitých právních poměrů týkajících se pojištění a financování.

⁷² DOBIÁŠ, Petr. op. cit. pozn. 37, s. 283.

⁷³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 5, s. 416, 417.

⁷⁴ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ, Jiří. op. cit. pozn. 43, s. 145.

rozličná složitá technologická zařízení nebo kompletní technologické funkční celky nebo kompletní stavební funkční celky dle požadavků zákazníka, které zpravidla slouží „dobyvání, zušlechťování a dalšímu zpracování surovin, výrobě energie, nebo výrobě různých druhů produktů“,⁷⁵ či k poskytování služeb.

S ohledem na vývoj mezinárodního obchodu se domnívám, že investiční celek nemusí mít nutně charakter technologický, ale může jít i o stavbu tvořenou stavební částí samotnou, jestliže naplňuje znaky investice jako takové. Např. již zmíněná výstavba dopravní infrastruktury.⁷⁶

To, co dělá z dodávky investičního celku transakci mezinárodního charakteru spadající do oblasti zájmu mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu je právě její vztah k zahraničí.⁷⁷ Díky dostatečně významnému, zjevně nezanedbatelnému mezinárodnímu prvku,⁷⁸ ji můžeme charakterizovat jako soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem.⁷⁹

⁷⁵ ZINECKER, Marek. *Financování vývozních operací podniku*. Brno : CERM, s. r. o., 2006. s. 106.

⁷⁶ Viz výše pozn. 15 k zahrnutí výstavby dopravní infrastruktury pod pojem investice.

⁷⁷ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. Vyd. Plzeň – Brno : Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. s. 23

⁷⁸ PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Praha : Univerzita Karlova v Praze - Právnická fakulta, 2014. Scripta iuridica. s. 30.

⁷⁹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 77. s. 24; srov. PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. xxx, Academia iuris (C.H. Beck). s. 3, 4.

2. Mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků

Následující kapitola a její podkapitoly se věnují především smluvnímu ošetření transakce spočívající v dodávce investičního celku a jejímu mezinárodnímu charakteru. Analýza týkající se pojetí mezinárodního prvku je vedena snahou poukázat na posun v pojetí mezinárodního prvku, k němuž dle mého názoru po zrušení obchodního zákoníku došlo. Ten totiž omezoval mezinárodní obchodní transakce pouze na poměry mezi osobami s domicilem v různých státech. Jak bylo v úvodu uvedeno, od druhé kapitoly se tato práce zaměřuje na výklad o smluvních závazkových poměrech mezi podnikateli při podnikatelské činnosti, a to po 1. lednu 2014, tj. po nabytí účinnosti občanského zákoníku.

2.1 Smlouvy o dodávce investičního celku obecně

Obecně lze smlouvu o dodávce investičního celku vymezit jako určitý projev vůle - právní jednání, které zakládá synallagmatický závazek, jehož obsahem jsou vzájemná práva a povinnosti smluvních stran,⁸⁰ kdy mezi hlavní povinnosti dodavatele patří, za podmínek a způsobem smlouvou stanovených zhotovit a předat ve smlouvě vymezený investiční celek a mezi hlavní povinnost investora uhradit cenu, za podmínek a způsobem smlouvou stanovených.

Smlouvy o dodávkách investičních celků se zpravidla vyznačují složitostí, rozsáhlostí a především snahou o zachycení komplexní úpravy všech myslitelných technických, technologických, finančních, časových, odborných a v neposlední řadě právních aspektů svého předmětu, a to často nejen ve fázi vlastní realizace dodávky investičního celku, ale i ve fázi její přípravy a po jejím předání. Není tedy překvapivé, že s úpravou smlouvy o dodávce investičního celku, se jakožto s vlastním pojmenovaným typem smlouvy v českém závazkovém právu nesetkáme.⁸¹ Jak již bylo

⁸⁰ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef, a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V.* Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 8.

⁸¹ Ani v německém závazkovém právu nenalezneme smlouvu o dodávce investičního celku jakožto vlastní typovou smlouvu. Jsou zde však podrobně upraveny smluvní podmínky VOB, které jsou vydávány formou normy DIN a slouží k upřesnění ustanovení smlouvy o dílo. Pro veřejné zadavatele jsou povinné, pro soukromoprávní subjekty pouze doporučované. Viz KIRCHGÄSSER, Werner. Die rechtliche und wirtschaftliche Bedeutung des Anlagenvertrags. In. *Schmalenbachs Zeitschrift für betriebswirtschaftliche Forschung-Kontaktstudium*. 33. Jg., Heft 10, (1981), S 936-946.

naznačeno, nejčastěji se s těmito složitými právními konstrukty setkáme v oblasti průmyslu, zejména v jeho určitých odvětvích, jako jsou strojírenství a chemický průmysl, těžební průmysl a energetika, potravinářský průmysl a stavebnictví.

Již zmiňovaný právní návod UNCITRAL staví smlouvy o dodávce investičních celků do protikladu k tradičním smlouvám na dodávky zboží a služeb a snaží se tak upozornit především na jejich typicky velkou komplexnost a relativně dlouhodobé trvání v řádech let. Esenciální náležitostí těchto smluv je povinnost dodavatele dodat zařízení a materiál objednateli a tyto buď sám instalovat, nebo takovouto instalaci jiným subjektem dozorovat. Mezi další povinnosti dodavatele náleží dodání projektu, předání technologií a případně zaškolení obsluhy objednatele.⁸²

Pokud bychom z pohledu českého práva chtěli ke smluvnímu ošetření dodávky investičního celku využít existující smluvní typy občanského zákoníku, narazíme zpravidla na jejich nedostatečnost.

Jako první se jeví možnost využít kupní smlouvu.⁸³ Při dodávce investičního celku bezpochyby dochází k velkému množství dodávek zboží – zařízení, zboží či strojů. Vedle toho je však třeba dodat projekt investičního celku, zajistit správní i jiná povolení, zajistit místo plnění a vypořádat se s dalšími podmínkami, které může přinést specifická povaha místa, kde má být investiční celek zhotoven, tento zhotovit a zaškolit obslužný personál.⁸⁴ Za kupní smlouvu se však nepovažuje smlouva, podle níž převážná část plnění dodavatele spočívá ve výkonu činnosti.⁸⁵

Nejužší spojitost lze v českém právním řádu spatřovat při využití smlouvy o dílo,⁸⁶ a to zejména u dodávek investičních celků spojených s výstavbou.

⁸² UNCITRAL *Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations Publications, 1988. Sales No. E.87.V.10, s. 14. [cit. 2015-05-27]. Dostupné také z WWW: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/procurem/construction/Legal_Guide_e.pdf>

⁸³ „Kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabytí vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.“ Viz Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník (občanský zákoník), § 2079. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33, s. 5688. Dostupný také z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb12089&cd=76&typ=r>>.

⁸⁴ LE GOFF, Pierrick. *Die Vertragsstrafe in internationalen Verträgen zur Errichtung von Industrienlagen*. Berlin : TENE A, 2004. Juristische Reihe. Bd. 86. s. 67.

⁸⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef, a kol. op. cit. pozn. 55, s. 759.

⁸⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : ASPI, 2006. s. 417; § 2586 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „Smlouvou o dílo se zhotovitel zavazuje provést na svůj náklad a nebezpečí pro objednatele dílo a objednatel se zavazuje dílo převzít a zaplatit cenu.“; Dle § 2587 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „Dílem se rozumí zhotovení určité věci,

Smlouva o dílo v sobě spojuje jak složku práce, tak složku hmotných dodávek. Ani ta však nedokáže postihnout všechny aspekty celé této transakce, neboť dostatečně nepokrývá činnosti, které nevedou k určitému výstupu, ale musí být v rámci dodávky investičního celku provedeny.

Obchodní transakci, jejíž podstatou je dodávka investičního celku, tak pravidelně upravuje smlouva *sui generis*, vzniklá kombinací různých pojmenovaných (například smlouva o dílo, kupní smlouva, smlouva o přepravě, licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví, příkazní smlouva) a nepojmenovaných typů smluv (například smlouva o kontrolní činnosti, technickém poradenství, inženýrských činnostech), která souhrnně jako komplex zajišťuje dodávku investičního celku. Flocke v německé literatuře hovoří o složených smlouvách, vycházejících z prvků smluv kupní, o dílo a příkazní, ale i takových jako jsou smlouvy nájemní, pachtovní, leasingová, o dopravě, o skladování.⁸⁷

Vzhledem k tomu, že dodávka investičního celku, jak bylo již zmíněno a dále bude rozebráno, má zpravidla mezinárodní charakter, nemusela by se právní úprava v jednotlivých národních rádech jevit jako vhodná.

2.1.1 Smluvní konstrukce dodávky investičního celku

Při každé dodávce investičního celku je zapojeno velké množství zúčastněných subjektů, které musí být určitým způsobem organizovány a řízeny⁸⁸ a jejichž vzájemné poměry musí být pro přehlednost a především právní jistotu jasně vymezeny. To se samozřejmě promítne i do způsobu smluvního ošetření celé transakce. Setkáváme se tak s různými modely smluvní úpravy těchto poměrů, a to především podle počtu zapojených smluvních stran, které na straně zadavatele a dodavatele vystupují, a dle počtu smluv, které je regulují.⁸⁹

nepadá-li pod kupní smlouvu, a dále údržba, oprava nebo úprava věci, nebo činnost s jiným výsledkem. Dilem se rozumí vždy zhotovení, údržba, oprava nebo úprava stavby nebo její části.“

⁸⁷ FLOCKE, Hans-Joachim. *Risiken beim internationalen Anlagenvertrag*. Heidelberg : Fachmedien Recht und Wirtschaft in Deutscher Fachverlag GmbH, 1986. s. 23.

⁸⁸ KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. p. 51.; LE GOFF, Pierrick. A New Standard for International Turnkey Contracts : The FIDIC Silver Book. In. *International business law journal*. 2000, 2, 152-153.

⁸⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 417.

První variantou je smluvní ošetření dodávky investičního celku pomocí rozdělení na dílčí činnosti a uzavření jednotlivých smluv s jednotlivými dodavateli konkrétních dílčích činností.⁹⁰ Zadavatel tak sám, či prostřednictvím najaté osoby, koordinuje jednotlivé dodávky a dodavatelé dílčích činností jsou na sobě v podstatě nezávislí. Stejně tak smlouvy jednotlivých dodavatelů se mohou každá řídit jiným právním režimem. Jedná se o způsob, kdy ke kompletaci celku dochází na straně zadavatele.⁹¹ V tomto přístupu však mezinárodní obchodní praxe nespátřuje typickou smlouvu o dodávce investičního celku, ačkoliv z čistě ekonomického pohledu o výstavbu investičního celku jde.⁹²

Druhou variantu představuje jedna celková smlouva a skupinová plnění, kdy namísto rozdělení na jednotlivé činnosti dochází mezi jednotlivé dodavatele k rozdělení ucelených částí objektů, například na části stavební a technologické.⁹³ Objednatel má tedy obdobně jako v prvním případě funkci koordinátora a jednotliví dodavatelé jsou vlastně generálními dodavateli svých určených objektů.⁹⁴

V obou výše uvedených variantách má důležitou roli zajištění koordinace při kompletování celku. K tomu je vhodné, aby zadavatel jmenoval tzv. správce stavby či projektového manažera, který může mít jak pravomoci poradní, tak i řídicí.⁹⁵

Třetí variantou je smlouva o dodávce takzvaně „na klíč“, mezinárodně označovaná „*turnkey contract*“⁹⁶ a komplexní plnění.⁹⁷ Investor tu uzavírá smlouvu s jedním dodavatelem na dodávku uceleného investičního celku, kdy za smlouvu o dodávce investičního celku je v mezinárodním obchodním styku považována zejména dodávka na klíč.⁹⁸ Je pro ni charakteristická vysoká intenzita účasti dodavatele na výstavbě investice a především vysoká míra kompletace, kdy dodavatel v podstatě

⁹⁰ Tamtéž, s. 417

⁹¹ VÍCH, Jan. *Dodávky investičních celků v zahraničně obchodní činnosti : zásady smluvní úpravy*. Brno : Inženýrské centrum Brno, 1995/1996., s. 18-19

⁹² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 418

⁹³ Tamtéž, s. 418.

⁹⁴ Tamtéž, s. 418.

⁹⁵ KLEE, Lukáš. op. cit. pozn. 88, s. 6-7.; KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolkers Kluwer ČR, 2012. s. 5-7.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 418.

⁹⁶ UNCITRAL. *Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York: United Nations Publications, 1988. Sales No. E.87.V.10, s.14. [online] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW:

<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/procurem/construction/Legal_Guide_e.pdf>.

⁹⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 419.

⁹⁸ Tamtéž, s. 419.

vyhotoví a předá objednateli kompletní budovanou investici, nejen její část.⁹⁹ Objednatel je pak pouze povinen uhradit sjednanou cenu za vybudování celé investice na klíč. Samozřejmě bude v praxi objednatel zapojen při realizaci dodávky investičního celku podstatněji, neboť bude druhou smluvní stranou požadována jeho součinnost v různé podobě.¹⁰⁰

Jakousi alternativní variantu představuje realizace dodávky pomocí tzv. „*management contracting*“,¹⁰¹ tj. „správa uzavírání smluv“, kdy mezi zadavatelem a dodavatelem vstupuje další osoba, která má s odběratelem uzavřenou smlouvu na činnosti spočívající především v koordinaci a řízení projektu.¹⁰² Tento koordinátor neodpovídá za jednotlivé dodavatele, s nimiž sám uzavírá smlouvu přímo zadavatel, ale především za řádné plnění svých povinností,¹⁰³ které jsou vymezeny různě, dle typu projektu.

Výše uvedené dělení lze doplnit o hledisko, zda je fáze vyhotovení projektu a fáze koordinace a kompletace díla součástí jedné dodávky jednoho dodavatele, který za ně nese odpovědnost jako za celek, či jsou od sebe tyto etapy a odpovědnost za jejich řádnou realizaci odděleny.

Forma řízení a organizace dodávky, při níž je odděleno vypracování projektové dokumentace od následné koordinace a kompletace investičního celku, a s tím je rozdělena i odpovědnost mezi dodavatele jednotlivých částí, je nazývána „*design-bid-build*“¹⁰⁴, tj. „vyprojektuj-nabídní-postav“. Tato forma je považována za tradiční formu řízení a organizace výstavbového projektu¹⁰⁵ a spočívá především v tom, že zadavatel na základě samostatného tendru zajišťuje podrobnou projektovou dokumentaci od projektanta. Na základě této projektové dokumentace pak uzavírá smlouvu na realizaci výstavby s dodavatelem. Při vlastní realizaci výstavby tak za projektovou dokumentaci

⁹⁹ ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ, Jiří. *Dodávky pro investiční výstavbu a vývozní investiční celky*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha : SNTL-Nakladatelství technické literatury, 1976. s. 146.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 146.

¹⁰¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 419.

¹⁰² HUSE, Joseph. *Understanding and negotiating Turnkey Contracts*. 2. ed. London : Sweet & Maxwell, 2002. p. 4, 5.

¹⁰³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 419.

¹⁰⁴ HUSE, Joseph. op. cit. pozn. 102, p. 2.

¹⁰⁵ KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolkers Kluwer ČR, 2012. s. 30.; KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. s. 51.

nese odpovědnost zadavatel,¹⁰⁶ potažmo projektant. Této formě projektu tak odpovídá výše popsaná první a druhá varianta, tedy způsob uzavření dílčích smluv s jednotlivými dodavateli na dílčí plnění, či uzavření jedné celkové smlouvy a skupinová plnění.

Oproti tomu forma řízení a organizace dodávky, při níž je vypracování projektové dokumentace, následná koordinace a kompletace investičního celku a s tím i celková odpovědnost za realizaci celé dodávky soustředěna u jedné osoby, je nazývána „*design and build*“, tj. „vyprojektuj a postav“ či „*Engineer, Procure, Construct*“ - zkráceně „*EPC*“, tj. „vyprojektuj, zadej, postav“.¹⁰⁷ Této formě projektu pak odpovídá výše popsaná třetí varianta spočívající v uzavření smlouvy o dodávce na klíč.

2.2 Mezinárodní charakter smlouvy o dodávce investičního celku

Dobiáš¹⁰⁸ definuje mezinárodní smlouvu o dodávce investičního celku jako smlouvu mezi určitými smluvními stranami (investorem a dodavatelem), které mají své sídlo/ místo podnikání/ bydliště v různých státech a dále předkládá základní obsahové náležitosti charakteristické tomuto smluvnímu poměru a sice – stanovení ceny za dodání investičního celku, vymezení času pro jeho dodání a způsob jeho provedení včetně charakteristiky jeho dodání.

Rozehnalová¹⁰⁹ se zabývá mezinárodní smlouvou o dodávce investičního celku takzvaně na klíč a definuje ji jako smlouvu o dodávce investičního celku na klíč, která představuje smlouvu mezi určitými smluvními stranami (zadavatelem a dodavatelem investice), kteří mají místo podnikání v odlišných státech, a za jejíž předmět považuje vybudování konkrétního investičního celku a jeho převod do vlastnictví druhé strany.

Vích¹¹⁰ hovoří o mezinárodní investiční smlouvě, uzavřené mezi objednatel (zadavatelem) a dodavatelem (zhotovitelem) příslušné investice, kteří mají místo podnikání v různých státech. Předmětem smlouvy je pak vybudování konkrétního investičního celku, jeho ověření a dokončení, jeho předání do vlastnictví a užívání investorské straně v zahraničí. Zmiňuje také, že na tuto navazují mnohdy další

¹⁰⁶ KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. s. 51.

¹⁰⁷ HUSE, Joseph. op. cit. pozn. 102, p. 3-7. 37-40.

¹⁰⁸ DOBIÁŠ, Petr. Mezinárodní smlouva o dodávce investičních celků. In. KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. s. 283, 284.

¹⁰⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 421.

související smlouvy, jejichž předmětem je dodávka náhradních dílů, modernizace realizovaného díla po uplynutí určitého času či případně zvýšení kapacity původního díla.¹¹¹

Výše uvedené definice mezinárodních smluv o dodávce investičních celků shodně uvádějí, že smluvní strany takovéto mezinárodní obchodní transakce musí mít domicil v různých státech, tj. stanoví jako mezinárodní prvek rozdílné sídlo, místo podnikání či obvyklé bydliště. Dle mého názoru je to projevem toho, že nyní již zrušený obchodní zákoník¹¹² stanovil ve svém v kogentním ustanovení § 729 kritérium pro vymezení mezinárodní povahy u obchodních závazkových vztahů. Tímto kritériem bylo právě sídlo, místo podnikání a bydliště na území jiného státu, než mají ostatní účastníci. Tímto tedy omezil rozsah možných přístupů k vymezení mezinárodního prvku dle nyní již také zrušeného zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním^{113, 114}.

Cílem mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku je bezesporu uskutečnění mezinárodní obchodní transakce.

Mezinárodní charakter smlouvy však může být definován různými způsoby.¹¹⁵ V jednotlivých národních i nadnárodních právních předpisech jsou kritéria různá, v rozpětí od odkazu na sídlo, místo podnikání či obvyklé bydliště stran v různých zemích, přes obecnější kritéria, jako je významné spojení smlouvy s více než jedním státem, volba práva mezi více státy, až po možnost smlouvy ovlivnit mezinárodní obchodní vztahy.¹¹⁶ Tento názor sdílí i Lando, když poukazuje na to, že za právní poměr s mezinárodním prvkem může být považován i takový, který ovlivňuje zájmy

¹¹⁰ VÍCH, Jan. op. cit. pozn. 91, s. 18-19

¹¹¹ Tamtéž, s. 18-19

¹¹² Česko. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-513>>. Zrušen k 1. lednu 2014 zákonem č. 89/2012, Sb, občanský zákoník.

¹¹³ Česko. Zákon č. 97 ze dne 16. prosince 1963, o mezinárodním právu soukromém a procesním. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1963. částka 55. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-97>>. (zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním) Zrušen k 1. lednu 2014 zákonem č. 91/2012, Sb, o mezinárodním právu soukromém.

¹¹⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 180.

¹¹⁵ UNIDROIT. [International Institute for the Unification of Private Law]. *Principles of international commercial contracts. Rome : Unidroit, 2010.* UNIDROIT Principles. p. 1,2. [online] ISBN 88-86449-19-4 [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf>>.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 1, 2.

mezinárodního obchodu.¹¹⁷ Dle Zásad UNIDROIT by mezinárodnímu charakteru smlouvy mělo být umožněno co nejširší pojetí a mezinárodní charakter by tak měl být vyloučen jen u těch závazkových právních poměrů, které jsou čistě vnitrostátní, a žádný jejich prvek nemůže mít vztah k zahraničí.¹¹⁸

Domnívám se, že vzhledem k rozvoji mezinárodního obchodu by mělo být na mezinárodní obchodní transakce nahlíženo širším pohledem, než jen z hlediska domicilu. Dalo by se totiž říci, že mezinárodní prvek je v globalizovaném světě vzdáleně přítomen v téměř každém smluvním závazkovém poměru, i když někdy není na první pohled zřetelný a někdy ani dostatečně významný. Ale například u koncernových společností vstupujících v obchod s jinou vnitrostátní osobou, avšak sledujíc zájmy řídící společnosti, by mohlo dojít k ovlivnění mezinárodního obchodu a tím by se stal mezinárodní prvek dostatečně významným.¹¹⁹

Mezinárodní smlouvu o dodávce investičního celku bych tedy spíše kvalifikovala jako smlouvu o dodávce investičního celku, která zakládá smluvní závazkový poměr, v němž je obsažen takzvaný mezinárodní prvek¹²⁰, a spadá tak pod předmět úpravy jak mezinárodního práva soukromého,¹²¹ tak práva mezinárodního obchodu.¹²²

¹¹⁷ LANDO, Ole. *The Conflict of Laws of Contracts. General Principles. Recueil des Cours.* Rok 1984, VI, Volume 189. Hague, Boston, London : Martinus Nijhoff Publishers, 1988. p. 286.

¹¹⁸ UNIDROIT. op. cit. pozn. 115, s. 1, 2.

¹¹⁹ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě.* 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. xxi, (Právní praxe). s. 32.

¹²⁰ Shodně se v literatuře užívá i pojem „přeshraniční poměr“, „cizí prvek“ nebo „zahraniční prvek“. S ohledem na českou zákonnou úpravu se však přidržuji termínu „mezinárodní prvek“. Pojem „evropský mezinárodní prvek“, nebo „unijní mezinárodní prvek“ pak bývá použit k omezení regulace některých právních instrumentů pouze na právní poměry v rámci Evropské unie. Některá novější nařízení také hovoří o „přeshraničních případech“, jako např. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

¹²¹ Viz DOBIÁŠ, Petr, a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém : komentář : podle právního stavu k 1. lednu 2014.* 1. vyd. Praha : Leges, 2013. s. 29.; KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Mezinárodní právo soukromé.* 8. Vyd. Plzeň – Brno : Aleš Čeněk – Doplněk, 2015. s. 18.; BŘÍZA, Petr; BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém : Komentář.* 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2014. s. 4.; PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé.* 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. s. 3.

¹²² SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod : teorie a praxe.* Praha : Grada, 2009. s. 166, 167.

2.2.1 Pojetí mezinárodního prvku

Mezinárodní prvek je specifickým aspektem, který působí, že na soukromoprávní poměr smlouvou založený se aplikují právní normy mezinárodního práva soukromého.¹²³

Nejvyšší soud ve své judikatuře opakovaně vymezil mezinárodní prvek takto: „*O věci s mezinárodním prvkem jde v případech, kdy účastníkem právního vztahu je cizí státní příslušník nebo zahraniční právnická osoba, kdy jeho předmětem je movitá nebo nemovitá věc v zahraničí, kdy ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu došlo v zahraničí, popřípadě i tehdy, když účastník má bydliště v cizině.*“¹²⁴ Tento výčet však nelze považovat za taxativní.

Relevantní mezinárodní prvek může být totiž dán v subjektu právního poměru (např. smluvní strana, která má např. sídlo nebo obvyklý pobyt v zahraničí nebo se jedná o cizince), objektu právního poměru (např. kupované zboží se v době koupě nachází v zahraničí, výstavba investičního díla má být realizována v zahraničí), skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního poměru (smlouva je uzavřena v zahraničí), právním poměru, který právně souvisí nebo je akcesorický k jinému poměru, který se řídí cizím právem (například ručením zajištěný poměr či úvěrová smlouva na dodávku investičního celku, která za *lex cause* považuje rozhodné právo smlouvy o dodávce investičního celku).¹²⁵ Mezinárodní prvek může být případně přítomen u dalších aspektů právního poměru (např. kvůli původu zboží) či díky vůli smluvních stran (volba zahraničního práva v jinak vnitrostátním poměru, volba zahraničního soudu, zahraničního sídla rozhodčího řízení).¹²⁶

Zda je dán vztah k zahraničí a zda je dostatečně významný, tedy není

¹²³ BŘÍZA, Petr; BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. op. cit. pozn. 121. s. 3.

¹²⁴ srov. Česko. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 21 Cdo 200/2009; Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1190/2003; Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 111/2004; Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004.

¹²⁵ Viz DOBIÁŠ, Petr, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 29.; KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 18.; BŘÍZA, Petr; BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. op. cit. pozn. 121, s. 4.; PAUKNEROVÁ, Monika. op. cit. pozn. 121, s. 3.

¹²⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. Rigorózní práce. Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Naděžda Rozehnalová. s. 24, 25. Dostupný také z WWW: <http://is.muni.cz/th/107830/pravf_d/>.

zanedbatelný,¹²⁷ musí být vždy posuzováno individuálně v jednotlivém případě s ohledem na kontext a všechny aspekty daného soukromoprávního poměru.¹²⁸ Také důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém uvádí, že: „*abstraktní předem stanovené vymezení mezinárodního prvku v zákoně je [...] nežádoucí a je nutné přenechat právní praxi a úvaze soudů, kdy mezinárodní prvek není z hlediska používání práva natolik bezvýznamný a zanedbatelný, že je možné rozumně z něho vycházet při úpravě poměru a rozhodování o něm*“.¹²⁹

Soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem bývají děleny dle různých kritérií.¹³⁰ Předně se setkáme s dělením na ty s absolutně mezinárodním prvkem (mají ve svých prvcích poměr ke dvěma a více státům a jeví se jako mezinárodní orgánům jakéhokoliv státu) a na ty s relativně mezinárodním prvkem (mají ve svých prvcích poměr k více státům, ale jeví se jako mezinárodní pouze orgánům jednoho státu, orgánům druhého státu se jeví jako soukromoprávní poměry vnitrostátní).¹³¹

Dále se setkáme s dělením, na mezinárodní prvek, který není závislý na vůli stran (a je tedy dán objektivně, bez jejich přičinění), a proti tomu mezinárodní prvek cíleně z vůle stran subjektivně vytvořený.¹³² Za subjektivní mezinárodní prvek v tomto pojetí je považován takový, který by bez vůle stran vůbec nevznikl, tj. jedná se o volbu práva a volbu sudiště (rozhodčího soudu) ve vnitrostátním soukromoprávním poměru.¹³³ Trávníčková používá pojem internacionalizace vnitrostátního poměru¹³⁴

¹²⁷ Viz KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 23-26; TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Mezinárodní prvek v mezinárodním právu soukromém. In. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, KYSELOVSKÁ, Tereza. *K některým vývojovým otázkám mezinárodního práva soukromého*. Brno : Masarykova Univerzita, 2013. Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU, č. 455. s. 23.; BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 119, s. 31-34.

¹²⁸ BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 119, s. 32.

¹²⁹ Důvodová zpráva. Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník (občanský zákoník), § 2079. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33, s. 5688. Dostupný také z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb12089&ccd=76&typ=r>>.

¹³⁰ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 23-26; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Scripta iuridica. s. 29, 30.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda, op. cit. pozn. 86, s. 179, 180; TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. op. cit. pozn. 126. s. 27, 28.; SVATOŠ, Miroslav. opak. cit. pozn. 122, s. 166; VÍCH, Jan. op. cit. pozn. 91, s. 1.

¹³¹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 25; ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 179.

¹³² Viz TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. op. cit. pozn. 126, s. 27.

¹³³ Tamtéž, strana 27.; Srov. Rozehnalová naproti tomu rozlišuje subjektivní a objektivní kritérium dle jiného hlediska než je vůle stran. A to tak, že u subjektivního kritéria je mezinárodní prvek dán u subjektu právního poměru, tj. že strany mají rozdílný domicil, zatímco objektivním kritériem rozumí, že mezinárodní prvek je dán u jiných prvků soukromoprávního poměru, než je subjekt. Viz

a myslí tím vědomé zavedení mezinárodního prvku do jinak čistě vnitrostátního poměru.

Tradiční doktrína českého mezinárodního práva soukromého v minulosti dovozovala,¹³⁵ že normy mezinárodního práva soukromého se týkají pouze právních poměrů s relevantním mezinárodním prvkem, který existuje bez ohledu na vůli stran (tj. ve smyslu výše uvedeného objektivního mezinárodního prvku). Možnost volby práva v čistě vnitrostátním závazkovém poměru tak byla vyloučena s ohledem na to, že zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním, neřešil možnost volby ve vnitrostátních poměrech. V tomto směru však lze s přijetím Římské úmluvy¹³⁶ a na ni navazujícího nařízení Řím I¹³⁷ pozorovat jistý posun.¹³⁸

Vzhledem k tomu, že smluvní závazkové poměry se vyznačují především širokou smluvní svobodou, považují možnost subjektivní internacionalizace, tj. subjektivní zavedení mezinárodního prvku do jinak vnitrostátního soukromoprávního poměru pomocí volby práva, volby soudu a volby rozhodčího soudu za možnou. Někteří autoři však i nadále volbu práva v čistě vnitrostátním poměru za relevantní mezinárodní prvek sám o sobě nepřipouštějí.¹³⁹

Bříza i Trávníčková shodně uvádějí, že důvodem subjektivní internacionalizace může být například tlak zahraniční osoby. Zejména zmiňují centrálně nařízené užívání rozhodného práva v rámci koncernové skupiny.¹⁴⁰ Typicky může jít dále o požadavek

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 179.; Kučera například o subjektivním a objektivním kritériu nepojednává vůbec. Viz KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, 430 s.

¹³⁴ Viz TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. op. cit. pozn. 126, s. 43.

¹³⁵ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 121, s. 26.

¹³⁶ Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřední věstník Evropské unie, C 169/10, 8. 7. 2005, s. 10 – 22 [cit. 1. 7. 2014]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:41980A0934>>.

¹³⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřední věstník Evropské unie, L 177, 4. 7. 2008, s. 6 - 16 [cit. 1. 7. 2014]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32008R0593>>.

¹³⁸ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. s. 4 a s.156.

¹³⁹ Například Bělohávek nepovažuje za relevantní ani volbu práva a ani volbu sudiště jakožto mezinárodní prvek sám o sobě ve vnitrostátním vztahu. Viz BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Římská úmluva a nařízení Řím I*. Komentář. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009. s.154 - 158.; Naděžda Rozehnalová možnost subjektivního zavedení mezinárodního prvku volbou práva nepovažuje za možnou. Viz ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 86, s. 178.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 44.; BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2012. xxi, (Právní praxe). s. 33.

financujících bank či pojišťoven, které mohou trvat na podřízení právního poměru určitému právnímu řádu.¹⁴¹ Jak ovšem trefně uvádí Bříza,¹⁴² je to projev smluvní volnosti spíše jen zdánlivý, než skutečný, neboť v případě, kdy strany zvolí cizí právo pro čistě vnitrostátní (či právo nečlenského státu pro čistě unijní) poměr, bude jejich zvolené právo limitováno nejen imperativními normami a výhradou veřejného pořádku (viz podkapitulu 3.1.3 o omezeních volby práva), ale i všemi vnitrostátními (či unijními) normami kogentními.

Obdobně by pak mohla být posuzována i volba zahraničního sudiště, jakožto způsob subjektivní internacionalizace jinak čistě vnitrostátního soukromoprávního poměru.¹⁴³

2.3 Dílčí závěr druhé kapitoly

Objednatel uzavírající smlouvu při podnikatelské činnosti bude mít zpravidla zájem užívat investiční celek ke svému dalšímu podnikání v hostitelské zemi, bude zde mít tedy zpravidla buď sídlo (místo podnikání), či provozovnu. Mezinárodní dodávka investičního celku tak bude zpravidla probíhat mezi dvěma smluvními stranami, které mají obě sídlo či provozovnu v různých státech, neboť při objemu a komplexnosti této mezinárodní obchodní transakce se bude u podnikatelů při podnikatelské činnosti téměř výlučně jednat o právnické osoby.

Domnívám se však, že mezinárodní prvek by mohl být dán například i skutečností, že investiční celek, jako nepřímý předmět smluvního závazkového poměru, má být dodán do zahraničí, případně v zahraničí přímo realizován,¹⁴⁴ a to i bez ohledu na domicil smluvních stran. Tedy smlouva by byla uzavřena mezi osobami se stejným domicilem, ale okolnost plnění smlouvy v zahraničí by byla natolik významným faktorem, který by dokázal ovlivnit mezinárodní obchod, že by bylo na

¹⁴¹ Viz TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. op. cit. pozn. 126, strana 44.

¹⁴² Dle nařízení Řím I. v čistě vnitrostátních (či unijních) poměrech je volba práva tzv. neplnohodnotná, neboť neunikne aplikaci kogentních norem národních dle čl. 3 odst. 3 (případně kogentních norem unijních dle čl. 3 odst. 4). K vyloučení tak dojde pouze u norem dispozitivních, od nichž se však mohly strany již od počátku odchýlit smluvně. Za plnohodnotnou volbu práva je považována taková, kdy je rozhodné právo omezeno pouze imperativními normami a výhradou veřejného pořádku. Viz BRÍZA, Petr. op. cit. pozn. 140, s. 27; PAUKNEROVÁ, Monika. op. cit. pozn. 138, s. 156.

¹⁴³ Opět s výhradou některých autorů, jako např. Naděžda Rozehnalová. Viz pozn. 139.

¹⁴⁴ VÍCH, Jan. op. cit. pozn. 91, s. 1

tuto smlouvu nahlíženo jako na mezinárodní smlouvu o dodávce investičního celku, na kterou dopadají normy mezinárodního práva soukromého.

Umím si dále představit i situace, kdy mezinárodní prvek bude do čistě vnitrostátního soukromoprávního poměru subjektivně vložen vůlí stran. Subjektivní internacionalizací a podřízením právního poměru jinému rozhodnému právu než právu vnitrostátnímu by se smluvní strany aplikaci kogentních norem práva svého státu nevyhnuly a nadto vyloučení dispozitivních ustanovení lze sjednat i v rámci vnitrostátního práva. Subjektivní internacionalizaci při dodávce investičního celku tedy nehodnotím jako praktickou, ale naopak problematickou, když rozhodné právo by kolidovalo s právem původním a vneslo by do smluvního závazkového poměru především nepřehlednost, nesourodost a právní nejistotu.

3. Právní režim mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků

Mezinárodní obchodní transakce mezi dodavatelem a objednatelem se primárně řídí právy a povinnostmi podrobně smluvně vymezenými v konkrétní mezinárodní smlouvě o dodávce investičního celku. Ke konkrétním ustanovením smlouvy je tedy vždy nutné přistupovat s vážností. Ani při snaze upravit všechny situace a konflikty, které by mohly během dodávky investičního celku vzniknout, však tato mezinárodní smlouva nikdy nezahrne všechna myslitelná práva a povinnosti.

Jestliže jsme tedy došli k závěru, že smlouva o dodávce investičního celku obsahuje relevantní mezinárodní prvek, musíme zjistit, kterou hmotněprávní úpravou se budou práva a povinnosti z tohoto poměru vzniklá řídit a soudy kterého státu budou příslušné pro řešení případného sporu. Je tedy vždy třeba zjistit, z jakého konkrétního právního řádu smlouva vychází. Odpověď na tyto otázky nám na úrovni jednotlivých států poskytne právní odvětví zvané mezinárodní právo soukromé.

3.1 Způsob určení rozhodného práva a sudiště

Způsob určení rozhodného práva závisí na doktríně a úpravě mezinárodního práva soukromého každého státu, a proto je v případě vzniku sporu jedním z faktorů pro konečné rozhodnutí určení pravomoci soudu.¹⁴⁵ Volba sudiště (soudu či rozhodčího soudu) je tedy stejně podstatná, ne-li ještě podstatnější, než volba práva. Někdy je totiž vhodná volba sudiště dokonce předpokladem přípustnosti volby práva.¹⁴⁶ Soud totiž používá především své mezinárodní právo soukromé, své kolizní normy, své vnitrostátní procesní právo, svůj veřejný pořádek, své imperativní normy a přístup

¹⁴⁵ Fórum rozhoduje o použití metody úpravy poměrů s mezinárodním prvkem, o přístupu k hmotnému právu fóra (nakolik bude upřednostňováno před cizím), zda se uplatňuje užití vlastního tuzemského práva již z důvodu konstatování pravomoci soudů státu, o přístupu k teoretickým úvahám MPS a o přístupu k mezinárodním unifikačním úmluvám. Dále také o procesních postupech, jako je důkazní břemeno či přípustnost důkazních prostředků atd. Viz ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem I. *Bulletin advokacie*, Praha: Česká advokátní komora, 2005, Roč. 2005, č. 4, s. 8-16. [cit. 2015-06-10] Dostupné také z WWW: <http://www.cak.cz/assets/files/173/BA_05_04.pdf>. a BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. xxi, (Právní praxe). s. 5.

¹⁴⁶ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2012. xxi, (Právní praxe). s. 1-3.

k nim (viz podkapitolu 3.1.3) apod.¹⁴⁷ Nečlenské státy Evropské unie nejsou vázány jejími nařízeními a v případě, že budou rozhodovat spor z mezinárodní smlouvy, nebudou se těmito řídit. V nečlenském státě Evropské unie se tak může způsob volby rozhodného práva podstatně lišit. Všechny tyto aspekty výrazně ovlivňují celý proces. S ohledem na přiměřený rozsah se tato práce aspektům volby sudiště podrobněji věnovat nebude, neboť v případech mezinárodních dodávek investičních celků bude zpravidla rozhodovat rozhodčí soud a výklad o způsobech rozhodování rozhodčích soudů není předmětem této práce.

Nicméně, teprve když soud zjistí, že jeho pravomoc je dána, může se zabývat otázkou, dle kterého práva či normy má být spor rozhodnut.¹⁴⁸ Práce tedy vychází z toho, že zvoleným sudištěm jsou české soudy v rámci své pravomoci.

České soudy ke zjištění okruhu právních norem, které na smluvní poměr dopadají, užívají zpravidla dvě metody: metodu kolizní, pomocí kolizních norem a metodu přímou, pomocí norem přímých.

Kolizní normy jsou typické tím, že neobsahují hmotněprávní úpravu práv a povinností, ale v případech, kdy má soukromoprávní poměr vztah k více státům, určují, kterým právním řádem, tedy kterým rozhodným právem, se bude právní poměr na základě skutečností významných pro daný soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem (tzv. hraničních určovatelů)¹⁴⁹ řídit. Spojují tedy určitý skutkový stav s určitými hmotněprávními normami rozhodného práva, samy však hmotněprávní normy neobsahují.¹⁵⁰ Oproti tomu způsob úpravy přímými normami je situace, kdy přímo v národních právních řádech existují specifické hmotněprávní normy dopadající na situace soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem.¹⁵¹ Tyto normy jsou typicky obsaženy v mezinárodních smlouvách, které jsou přímo použitelné na základě čl. 10 Ústavy České republiky. Příkladem smlouvy obsahující přímou úpravu

¹⁴⁷ Viz poznámka 145 a BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, s. 5-6.

¹⁴⁸ BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, s. 5.

¹⁴⁹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vyd. Plzeň – Brno : Aleš Čeněk, s.r.o. – Doplněk, 2015. s. 116-133.

¹⁵⁰ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha : C.H. Beck, 2013. s. 5.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 5.

soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem může být Vídeňská úmluva o mezinárodní koupi zboží.¹⁵²

Metoda kolizní je ve vztahu k metodě přímé poměrem obecného ke zvláštnímu.¹⁵³ Na otázky, které nejsou přímými normami řešeny vůbec, či pouze částečně, respektive se na ně mezinárodní smlouva obsahující přímé hmotněprávní normy nevztahuje s ohledem na vymezení jejího aplikačního rozsahu, tak bude dopadat metoda kolizní.¹⁵⁴

3.1.1 Unifikace kolizních a přímých norem

Při sjednávání mezinárodních obchodních transakcí se značně projevují rozdíly hmotněprávních úprav jednotlivých států. Každá právní úprava je do jisté míry jedinečná, a ačkoliv někdy porovnáme shodné instituty, setkáme se s jejich rozdílnou právní regulací. K tomu, aby tyto rozdíly byly překonány, slouží různé způsoby unifikace.¹⁵⁵ Unifikace kolizních a přímých norem spočívá ve vytvoření jejich jednotného znění, které zajistí, že budou všemi stranami užívány stejně a se stejným či obdobným významem.¹⁵⁶ Unifikace je přirozený proces, k němuž dochází v průběhu času.¹⁵⁷ Vzhledem k tomu, že vnitrostátní poměry není většina států ochotna podřídit mezinárodní unifikaci,¹⁵⁸ protože by tak nemohly pružně reagovat na změny svých potřeb a zájmů,¹⁵⁹ setkáme se s unifikačními snahami u poměrů s mezinárodním prvkem.

Unifikaci podléhají jak normy hmotněprávní, tak normy kolizní či procesněprávní. Tyto jednotně znějící normy jsou vytvořeny pomocí mezinárodních

¹⁵² Sdělení č. 160/1991 Sb. o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. [online] [cit. 2015-06-05]. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/uztxt.asp?tema_id=5&cd=60&typ=r&refresh=yes&det=&levelid=158034&velidzalozka=&datumakt=1.4.1991>.

¹⁵³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : ASPI, 2006. s. 181.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 183.

¹⁵⁵ KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. p. 88.

¹⁵⁶ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 71.

¹⁵⁷ KLEE, Lukáš. op. cit. pozn. 155, p. 88.

¹⁵⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim : se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2010. s. 23. Edice monografiie, řada teoretická, svazek č. 375.

¹⁵⁹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 72.

smluv uzavřených mezi jednotlivými státy nebo v rámci činnosti mezinárodních organizací na základě jejich statutu,¹⁶⁰ jako je tomu například u závazných nařízení Evropské unie.

Přímé normy obsahující unifikovanou hmotněprávní úpravu mezinárodních dodávek investičních celků v českém právním řádu nenajdeme. Unifikace hmotněprávních norem na poli mezinárodního obchodu s investičními celky je téměř nereálná. Každá tato transakce je natolik jedinečná, že unifikovaná úprava by nutně musela být zcela obecná a nesloužila by svému účelu. V případě mezinárodních smluv o dodávce investičních celků je tedy nadále k určení okruhu hmotněprávních norem nutné použít příslušné kolizní normy.¹⁶¹

Unifikovanou úpravu kolizních norem týkajících se určení rozhodného práva pro mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků, představuje pro Českou republiku závazné nařízení Řím I.¹⁶² Unifikovanou úpravu kolizních norem pro určení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové poměry, které však nebudou stěžejním předmětem této práce, pak představuje nařízení Řím II. Obě uvedená nařízení mají aplikační přednost před odpovídajícími ustanoveními zákona o mezinárodním právu soukromém a jejich kolizní normy se tedy v rozsahu své působnosti při určení práva rozhodného pro smluvní i mimosmluvní závazkové poměry u dodávek investičních celků použijí přednostně. Základní zásadou kolizní úpravy v nařízení Řím I (i nařízení Řím II) je autonomie vůle stran a možnost svobodné, byť některými normami částečně omezené, volby práva. V oblasti určení soudní pravomoci pro občanské a obchodní věci, se až na výjimky (např. případy, kdy žalovaný má bydliště mimo Evropskou unii a není dána výlučná příslušnost či jurisdikční dohoda ve prospěch soudu členského státu Evropské unie) uplatní nařízení Brusel I (nově nařízení Brusel Ibis)¹⁶³, které upravuje i problematiku uznávání a výkonu rozhodnutí z jiných zemí Evropské unie (uznávání

KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 72.

¹⁶¹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. s. 284.

¹⁶² Nařízení Řím I. se použije na smlouvy uzavřené od 17. prosince 2009 včetně. Pokud byla smlouva uzavřena dříve, použije se Římská úmluva, která vstoupila pro ČR v platnost dne 1. července 2006. Před tímto datem se uplatní úprava obsažená v zákoně č. 63/1967, o mezinárodním právu soukromém a procesním.

¹⁶³ Na veškerá řízení zahájená a rozhodnutí v nich vydaná, veřejné listiny nebo smíry schválené či uzavřené před 10. lednem 2015 se aplikuje nařízení Brusel I. Na veškerá řízení zahájená a rozhodnutí v nich vydaná, veřejné listiny nebo smíry schválené či uzavřené od 10. ledna 2015 se použije nařízení Brusel Ibis, které ruší nařízení Brusel I k 10. lednu 2015. Články 75 a 76 nařízení Brusel Ibis se použijí již od 10. ledna 2014.

a výkon rozhodnutí ze zemí mimo Evropskou unii se však bude řídit zákonem o mezinárodním právu soukromém, neexistuje-li ve vztahu k dané zemi mezinárodní smlouva¹⁶⁴ tuto otázku řešící).

3.1.2 Volba práva

Stěžejní zásadou českého mezinárodního práva soukromého je autonomie vůle stran, jejímž projevem je i možnost volby práva a volby sudiště (soudu či rozhodčího soudu) ve smluvních závazkových poměrech s mezinárodním prvkem.

Hlavním hraničním určovatelem nařízení Řím I pro určení rozhodného práva v oblasti smluvních závazkových poměrů je tedy volba práva.^{165,166} Je zde možné odkázat na Kučerovu definici, v níž uvádí, že volba práva je shodný projev vůle účastníků o tom, že jejich právní poměr se má řídit určitým právem,¹⁶⁷ a je skutečností rozhodnou pro určení rozhodného práva, tedy hraničním určovatelem.¹⁶⁸ Volba práva má tedy dvojí charakter.¹⁶⁹ Bývá nahlížena jako vlastní samostatná smlouva s mezinárodním prvkem, která se jako jiné smlouvy musí opírat o určitý právní řád¹⁷⁰ a na kterou dopadá zvláštní nesamostatná kolizní norma obsažená v čl. 3 odst. 5 nařízení Řím I a zároveň jsou její ustanovení hraničním určovatelem dle čl. 3 odst. 1 až 4 nařízení Řím I.

¹⁶⁴ např. Luganská úmluva z roku 2007, která byla schválena rozhodnutím Rady 2007/712/ES ze dne 15. října 2007 o podpisu Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství a jménem Společenství podepsána dne 30. října 2007 [online] [cit. 2015-06-23] Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32007D0712>>.

¹⁶⁵ Např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 158, s. 76-104. Edice monografie, řada teoretická, svazek č. 375.; ROZEHNALOVÁ, Naděžda. op. cit. pozn. 153, s. 184.; KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 283.; PAUKNEROVÁ, Monika. op. cit. pozn. 150, s. 155

¹⁶⁶ Mimosmluvní závazkové poměry nejsou předmětem úpravy této práce, ovšem autonomie vůle stran a přístupy k určování kolizních norem jsou do jisté míry obdobná i v nařízení Řím II.

¹⁶⁷ „Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu nebo pouze pro její část.”

¹⁶⁸ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 116.

¹⁶⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. In ROZEHNALOVÁ, Naděžda; DRLIČKOVÁ, Klára; VALDHANS, Jiří; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie : Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 104.

¹⁷⁰ Jak uvádí Bříza, v některých zemích je volba práva stále nedovolená a soudy tak aplikují pouze vlastní místní právo. Pro platnost doložky o volbě práva je tedy nutné zkoumat, zda jsou splněny podmínky přípustnosti volby práva dle práva *lex fori*. In BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, strana 1 a 3.

Pokud má být tedy právo, které strany v doložce o volbě práva určily považováno za *lex causae*, tj. právo rozhodné, musí doložka o volbě práva splňovat veškeré náležitosti dle čl. 3 nařízení Řím I, tedy jak náležitosti pro doložku jako smlouvu s mezinárodním prvkem, tak náležitosti hraničního určovatele. Doložka o volbě práva musí tedy splnit jak podmínky mezinárodního práva soukromého *lex fori*, tj. práva soudu, vážící se k přípustnosti volby práva,¹⁷¹ tak podmínky hmotněprávních norem práva rozhodného pro platnost smlouvy s cizím prvkem, zde tedy práva zvoleného - *lex electa*.¹⁷² A dále jako hraniční určovatel dle čl. 3 odst. 1 „*volba musí být vyjádřena výslovně nebo alespoň jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.*“¹⁷³

V souvislosti s tímto dvojím charakterem může vzniknout spíše teoretický právní problém týkající se formální platnosti doložky o volbě práva. Nařízení Řím I uvádí požadavky pro hraniční určovatele volby práva ve svém čl. 3 odst. 1, jak je citováno výše. Ve svém čl. 3 odst. 5, jakožto nesamostatné kolizní normě pro doložku o volbě práva vymezuje, čím se řídí platnost doložky, jako samostatné smlouvy s mezinárodním prvkem, a uvádí čl. 10, 11 a 13 nařízení Řím I.¹⁷⁴ Ačkoliv tedy uvádí formální požadavky na vyjádření hraničního určovatele v čl. 3 odst. 1, nadto bude formální platnost doložky samotné posuzována dle čl. 11 nařízení Řím I.¹⁷⁵ Teoreticky by tak mohlo *lex electa* pro formu všech smluv s mezinárodním prvkem vyžadovat výlučně písemnou formu a muselo by být rozhodnuto, jak bude kolize čl. 3 odst. 1 a čl. 11 řešena. Bříza¹⁷⁶ se domnívá, že požadavek výlučně písemné formy doložky o volbě práva v rámci *lex electa* by byl charakteru nedovoleného zpětného odkazu norem mezinárodního práva soukromého, který nemůže negovat ustanovení čl. 3 odst. 1

¹⁷¹ Viz předchozí poznámka o tom, že v některých právních řádech *lex fori* není volba práva přípustná.

¹⁷² Souhlas stran a materiální platnost řeší Čl. 10 odst. 1 nařízení Řím I. „*Existence a platnost smlouvy nebo některého ustanovení smlouvy se určuje podle práva, které by se na základě tohoto nařízení použilo, kdyby byla smlouva nebo ustanovení smlouvy platné.*”

¹⁷³ Čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I.

¹⁷⁴ Čl. 3 odst. 5 nařízení Řím I. „*Existence a platnost souhlasu stran s volbou rozhodného práva se určuje v souladu s články 10, 11 a 13.*”

¹⁷⁵ Čl. 11 odst. 1 nařízení Řím I. „*Smlouva uzavřená (...), je formálně platná, splňuje-li formální náležitosti práva, kterým se podle tohoto nařízení řídí nebo formální náležitosti práva země, v níž byla uzavřena.* Čl. 11 odst. 2 nařízení Řím I. „*Smlouva(...), je formálně platná, splňuje-li formální náležitosti podle práva, které se na ni použije podle tohoto nařízení, nebo práva jedné ze zemí, v níž se nacházela jedna ze smluvních stran nebo jejich zástupce v okamžiku uzavření smlouvy, nebo práva jedné ze zemí, v níž měla k uvedenému okamžiku jedna ze stran své obvyklé bydliště.*”

¹⁷⁶ BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, s. 61-63.

nařízení Řím I a tedy se neuplatní. Uvádí pouze,¹⁷⁷ že kdyby byla doložka o volbě práva součástí jiné písemné smlouvy a ta by stanovila pro jakékoliv své změny požadavek písemné formy, dalo by se uvažovat o tom, že by i změna doložky při rozhodnutí o změně volby práva musela být učiněna nejspíše písemně. Ustanovení čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I totiž neřeší formální požadavky na změnu písemné doložky a nelze tak dovozovat, že by byla dostatečná nižší forma, než kterou požaduje smlouva, v níž je doložka obsažena.

Osobně se však domnívám, že pokud by *lex electa* (pozn. dle kterého se v souladu s čl. 11 odst. 1 nařízení Řím I posuzuje formální platnost doložky o volbě práva, jakožto samostatné smlouvy s mezinárodním prvkem) požadovalo například výhradně písemnou formu pro všechny smlouvy s mezinárodním prvkem, tudíž i pro doložku o volbě práva, musel by být pro platnost doložky volby práva tento předpoklad naplněn. Naplnění požadavku čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I, který stanoví požadavky na hraničního určovatele, by dle mého názoru při požadavku písemné formy v rámci *lex electa* samo o sobě nestačilo a formální platnost doložky by tak při nenaplnění čl. 11 odst. 1 musela být posuzována dle čl. 11 odst. 2 a 3 nařízení Řím I. Jedná se však spíše o rozpravu teoretickou, neboť formální platnost by díky dalším ustanovením odstavců čl. 11 byla ve většině případů i tak zachována.

Působnost rozhodného práva (zvoleného či kolizně určeného) pro smluvní závazkové poměry je stanovena v čl. 12 odst. 1 nařízení Řím I a jedná se v podstatě o všechny aspekty, které jsou v kontinentálním právním prostředí považovány za hmotněprávní, zejména „a) výklad; b) plnění závazků vyplývajících ze smlouvy; c) důsledky úplného nebo částečného porušení těchto závazků včetně stanovení škody, jsou-li stanoveny právem, a to v rámci pravomocí přiznaných soudu příslušným procesním právem; d) různé způsoby zániku závazku, včetně promlčení a zániku práv v důsledku uplynutí doby; e) důsledky neplatnosti smlouvy.“¹⁷⁸

Hlavním přínosem, který volba práva smluvním stranám mezinárodního poměru přináší, je zvýšená právní jistota a předvídatelnost ohledně skutečnosti, které hmotněprávní normy budou regulovat jejich práva a povinnosti.¹⁷⁹ Může tak být

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 61-63.

¹⁷⁸ Čl. 12 odst. 1 nařízení Řím I.

¹⁷⁹ BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, s.3-4.

zvoleno rozhodné právo, které považují smluvní strany za nejlépe odpovídající potřebám konkrétní obchodní transakce. Tyto a další výstižné argumenty svědčící pro vědomé zvolení konkrétního právního řádu uvádí například Bříza.¹⁸⁰ Smluvní strany také mohou zvolit rozhodné právo buď pro celou smlouvu, nebo jej takzvaně štěpit pro její části odlišně.¹⁸¹

Plnohodnotná volba práva tedy spočívá v tom, že se strany vymaní z dosahu dispozitivních i kogentních norem určitého právního řádu tím, že pro svůj závazkový smluvní poměr zvolí jiné právo rozhodné a zůstanou tak limitováni jen výhradou veřejného pořádku a imperativními normami, o nichž je pojednáno v podkapitole 3.1.3 níže. Jak již bylo uvedeno v druhé kapitole této práce při výkladu o různých pojetích mezinárodního prvku, nelze volbou práva v čistě vnitrostátních soukromoprávních poměrech, do nichž byl mezinárodní prvek subjektivně vložen, obejít jakékoliv vnitrostátní kogentní normy¹⁸² a volbou práva nečlenského státu v čistě unijním soukromoprávním poměru nelze obejít jakékoliv kogentní normy unijní.¹⁸³ V tomto případě jde tedy o volbu práva neplnohodnotnou, kdy kogentní normy původního práva zůstávají plně bez výjimky aplikovány.

3.1.3 Absence volby práva a limity volby práva

V případě, že volba práva přesto nebyla provedena, užijí se náhradní hraniční určovatelé. Pokud smlouvu nelze podřadit pod některou z typových smluv, které nařízení Řím I vymezuje v čl. 4 odst. 1, postupuje se dále dle dalších hraničních určovatelů. Režim těchto smluv se bude řídit čl. 4 odst. 2, smlouva se tedy bude řídit právem země, v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště (zpravidla to bude dodavatel). Zda budeme smlouvu o dodávce investičního celku považovat za poskytování služby, jako je tomu u smlouvy o dílo, nebo ne, je tedy jedno. V obou případech by totiž rozhodující bylo právo země,

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 3-4.

¹⁸¹ PAUKNEROVÁ, Monika. op. cit. pozn. 150, s. 156.

¹⁸² Čl. 3 odst. 3 nařízení Řím I. „V případě, že všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jiné zemi než v zemi, jejíž právo bylo zvoleno, není volbou práva, kterou strany učinily, dotčeno použití ustanovení práva této jiné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit.“

¹⁸³ Čl. 3 odst. 4 nařízení Řím I. „V případě, že se všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jednom nebo více členských státech, není volbou jiného rozhodného práva stranami, než je právo členského státu, dotčeno použití těch ustanovení práva Společenství, případně v podobě, v jaké je provedeno v členském státě sídla soudu, od nichž se nelze smluvně odchýlit.“

v níž má strana, která je povinna poskytnout plnění charakteristické pro smlouvu, své obvyklé bydliště. Dále vyplývá-li ze všech okolností případu, že je smlouva zjevně úžeji spojena s jinou zemí (než tou určenou podle čl. 4 odst. 2), užije se dle čl. 4 odst. 3 právo této jiné země. Případně dle čl. 4 odst. 4 pak platí, že není-li možné určit rozhodné právo podle čl. 4 odst. 2, řídí se smlouva právem země, s níž je nejužeji spojena.

Volba práva se sice dle nařízení Řím I jeví jako plně svobodná, není však zcela neomezená. Takzvaná plnohodnotná volba práva je limitována především ustanoveními imperativních norem a výhradou veřejného pořádku. Neplnohodnotná volba práva, jak již bylo uvedeno výše, pak navíc ještě i všemi kogentními vnitrostátními (či unijními) normami v případě, že se jedná o volbu práva v jinak čistě vnitrostátním (unijním) poměru. Využití výhrady veřejného pořádku¹⁸⁴ bude při mezinárodní dodávce investičního celku spíše výjimečné, imperativní normy však při mezinárodních dodávkách investičních celků užity být mohou a často i budou.

Imperativní normy (český zákon o mezinárodním právu soukromém užívá pojem nutně použitelná ustanovení zahraničního práva, avšak v oblasti smluvních závazkových poměrů má přednost nařízení Řím I) jsou v nařízení Řím I upraveny v čl. 9 a jedná se o ustanovení, která mají v rozsahu své úpravy vždy přednost před jakýmkoliv rozhodným právem. Jestliže je s nimi rozhodné právo v rozporu, je zabráněno jeho užití, a tyto se vždy užijí i nad rámec rozhodného práva. Jedná se tedy o normy, které nemohou být obejity v rámci nějakého kolizního procesu, neboť ovlivňují *lex causae* - rozhodné právo i bez ohledu na kolizní proces. Vynucují si tedy své účinky na daný poměr bez ohledu na právo, jímž se takový poměr řídí.¹⁸⁵ Jinak řečeno – použijí se i tehdy, kdy rozhodným právem je právo jiné než to, jehož jsou imperativní normy součástí. V podstatě tedy nerespektují vůli stran ohledně volby rozhodného práva. Je však třeba je „[...] odlišovat od obvyklých kogentních (*donucujících*) norem.“¹⁸⁶

¹⁸⁴ Veřejným pořádkem jsou zásady společenského a státního zřízení, na nichž je nutno bez výhrady trvat. Tato výhrada umožňuje a vlastně i nařizuje soudci odmítnout použití rozhodného právního řádu, pokud by účinky jeho použití byly z pohledu veřejného pořádku nepřijatelné.

¹⁸⁵ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 230.

¹⁸⁶ Kučera uvádí, že se však nejedná o nějakou třetí formu norem vedle kogentních a dispozitivních, je spíše nutné jejich rozlišení nahlížet z rúszných pohledů. Dělení na normy kogentní a dispositivní se provádí z hlediska účastníků, zda nemohou, či mohou smluvním ujednáním použití normy vyloučit,

Jejich dodržování je pro stát při ochraně jeho veřejných zájmů jako například jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak na smlouvu podle nařízení Řím I použilo.¹⁸⁷

Takto se použijí imperativní ustanovení *lex fori*, tj. práva země soudu.¹⁸⁸ Dále se použijí imperativní ustanovení *lex electa*, které se na daný poměr vztahují. Tyto však pouze v případě, že neodporují imperativním normám *lex fori*.¹⁸⁹ Rovněž lze zohlednit imperativní ustanovení práva země, v níž mají být nebo byly povinnosti vyplývající ze smlouvy splněny, pokud tato imperativní ustanovení činí plnění smlouvy protiprávním.¹⁹⁰ Při rozhodování, zda mají být taková ustanovení použita, je třeba vzít v úvahu jejich povahu a účel, jakož i důsledky, které by mohly z jejich použití nebo nepoužití vyplynout.¹⁹¹ Nařízení Řím II se omezuje ve svém čl. 16 na použití imperativních ustanovení *lex fori* - práva země soudu. Možnost použití zahraničních imperativních norem u něho tedy dána není.

Bonomi uvádí, že imperativní normy jsou podmnožinou kategorie norem kogentních, jejichž funkce spočívá obecně v ochraně zájmů státu, který je vydal, vyjádřených v jeho právním systému.¹⁹² Vyjadřují určité podstatné veřejné zájmy, na nichž je nutno trvat. Zpravidla se jedná o normy veřejného práva, zejména soutěžního, daňového a devizového.

Pro oblast mezinárodních dodávek investičních celků se pak typicky jedná o normy, které regulují dovoz a vývoz určitého zboží či služeb, předpisy regulující hospodářskou soutěž (zákazy kartelů, monopolů, embargo na vývoz a dovoz,

rozlišování na normy imperativní a ostatní pak z hlediska rozhodujícího orgánu, zda nesmí, nebo na základě kolizní normy má nahradit normu jiným právem. Každá imperativní norma je tedy normou kogentní, ale nikoliv každá norma kogentní je normou imperativní. KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 230.; PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta. *Mezinárodní právo soukromé : komentář*. 1. Vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2013. lxxiii, 853 s. 978-80-7478-368-5.

¹⁸⁷ Čl. 9 odst. 1 nařízení Řím I.

¹⁸⁸ Čl. 9 odst. 2 nařízení Řím I.

¹⁸⁹ BŘÍZA, Petr. op. cit. pozn. 146, s. 8.

¹⁹⁰ Čl. 9 odst. 3 nařízení Řím I. Případné použití imperativních norem jiných než zvoleného práva nebo *legis fori* je tak zde omezeno na situaci, kdy smlouva byla či má být plněna na území státu, jehož imperativní ustanovení činí takové plnění protiprávním.

¹⁹¹ Nařízení Řím I nejprve v prvním odstavci článku 9 vymezuje, co myslí pojmem „imperativní normy“ a následně se v odstavci 2 věnuje imperativním normám fora, a v odstavci 3 poté imperativním normám cizím.

¹⁹² BONOMI, Andrea. Overriding Mandatory Provisions in the Rome I Regulation on the Law Applicable to Contracts. In ŠARČEVIC, P., VOLKEN, P. *Yearbook of Private International Law : Volume X*. Hague : Kluwer Law International, 2008. s. 289.

ekonomické sankce apod.), předpisy týkající se ochrany životního prostředí, předpisy týkající se bezpečnosti provozu, předpisy stanovující technické standardy výrobků, pravidla bezpečnosti práce nebo technické požadavky ve stavebnictví, požární předpisy atd. Tato omezení sledují různé zájmy, ať již ochranu zdraví, osob či zvířat, ochranu hospodářského prostředí určitého státu, případně zájmy bezpečnostní.¹⁹³

Například technické a bezpečnostní požadavky ve stavebnictví se budou značně lišit v jednotlivých zemích a to především s ohledem na charakter podnebí a podloží jednotlivých států. U výstavbového projektu si tak lze jasně představit, že bude nutné dodržet konkrétní technické a bezpečnostní požadavky a normy kladené na stavební díla státem, kde je investiční celek budován, zejména půjde-li o oblasti, kde dochází k častým záplavám, zemětřesením, sesuvům půdy apod.

3.3 Nestátní prostředky úpravy

Moderní právní řády ponechávají v oblasti smluvního závazkového práva široký prostor k uplatnění autonomie vůle stran. Jak již bylo poukázáno v druhé kapitole této práce, jednotlivé národní právní úpravy nepředstavují vyčerpávající podrobné a hlavně dostatečné řešení všech aspektů dodávky investičního celku. Tato situace však nemusí být hodnocena čistě negativně, neboť smluvním stranám je umožněno tyto mezery zaplnit. Navíc závazná právní úprava musí nutně podléhat složitým přijímacím a schvalovacím procesům, což vede k tomu, že není vždy zcela aktuální a nemůže pružně reagovat na dynamicky se rozvíjející obchodní prostředí. Navíc unifikace hmotněprávních norem v oblastech dodávek investičních celků by zřejmě kvůli obecnosti, vynucené ústupky z důvodu co nejširší použitelnosti neplnila svůj účel.

Praxe mezinárodního obchodu proto vytvořila a nadále rozvíjí mimo zákonodárnou činnost jednotlivých států různé pomůcky a postupy, které usnadňují vzájemnou interakci mezi obchodníky.¹⁹⁴ Tyto prostředky slouží nejen k doplnění zmíněných nedostatků vnitrostátních právních úprav, ale i k překlenutí rozdílných

¹⁹³ Např. zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon ze dne 26. září 1995.; vyhláška MMR č. 286/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby.; vyhláška MMR č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb.; zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.; zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. apod.; Srov. KAPITÁN, Zdeněk. *Nutně použitelné normy v mezinárodním prostředí*. 2004. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 89.

¹⁹⁴ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. op. cit. pozn. 149, s. 213.

právních úprav jednotlivých států. Jsou jimi především právní návody, mezinárodní obchodní zvyklosti, obchodní termíny (vykládací pravidla), zásady smluvního práva a standardizované formy uzavírání smluv například pomocí obchodních podmínek a smluvních vzorů. Souhrnně jsou tyto pomůcky někdy nazývané jako „*lex mercatoria*“, neboli „transnacionální právo obchodníků“.

V odborných kruzích se vedou diskuze, zda je *lex mercatoria* možné přiznat charakter samostatného právního odvětví nezávislého na jednotlivých právních řádech a zda je tedy možné zvolit jako právo rozhodné pro závazkový smluvní poměr právě jen úpravu *lex mercatoria*. Zastávám názor, že smluvní strany mohou tyto prostředky učinit závaznými tím, že je vloží do své smlouvy, která však vždy musí vycházet z určitého právního řádu. Tedy že i závaznost *lex mercatoria* se vždy musí opírat o konkrétní právní řád a z něho vycházet.

Co se týče mezinárodních obchodních zvyklostí, je nutné je striktně odlišovat od, v některých právních řádech závazných, právních obyčejů.¹⁹⁵ Obchodní zvyklosti jsou jakási ustálená pravidla chování stran. Ustanovení § 558 občanského zákoníku stanoví, že „*v právním styku podnikatelů se přihlíží k obchodním zvyklostem zachovávaným obecně, anebo v daném odvětví, ledaže to vyloučí ujednání stran nebo zákon.*“

O mezinárodních vykládacích pravidlech pojednává občanský zákoník ve svém ustanovení § 1754 a uvádí „*použijí-li strany ve smlouvě doložku upravenou v užívaných vykládacích pravidlech, má se za to, že touto doložkou zamýšlely vyvolat právní účinky stanovené vykládacími pravidly, na něž se ve smlouvě odvolaly, popřípadě těmi vykládacími pravidly, která se s přihlédnutím k povaze smlouvy obvykle používají.*“ Nejznámějším zástupcem této skupiny nestátních prostředků úpravy soukromoprávních poměrů jsou doložky INCOTERMS¹⁹⁶ vypracované Mezinárodní obchodní komorou v Paříži.

Právním návodem, který má značný význam pro uzavírání mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků, je například již zmiňovaný právní návod UNCITRAL -

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 216.

¹⁹⁶ Výkladová pravidla, vydávaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži, která slouží k výkladu běžně používaných obchodních doložek. International Chamber of Commerce (ICC) *Incoterms* © 2010 English Edition. ICC Publication No. 715E, 2010 Edition. ISBN 9789284200801

„*Legal guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*“.¹⁹⁷

Zásadní pro oblast mezinárodních dodávek investičních celků jsou i zásady smluvního práva, na které je možné ve smlouvě odkázat a zaplnit tak případné mezery při výkladu chybějících ustanovení. Mezi tyto mezinárodní zásady smluvního práva patří například Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT¹⁹⁸, Principy evropského smluvního práva¹⁹⁹, či Zásady evropského pojišťovacího smluvního práva²⁰⁰.

Standardizované formy uzavírání smluv jsou v případě mezinárodních dodávek investičních celků zřejmě nejčastěji užívaným nestátním prostředkem právní úpravy a pojednává o nich čtvrtá kapitola této práce.

3.4 Dílčí závěr třetí kapitoly

Volba práva a volba sudiště (soudu či rozhodčího soudu), jsou jedny z podstatných náležitostí, o nichž se smluvní strany dohodnou zpravidla již ve fázi přípravy realizace projektu. Pouze ve zcela zanedbatelném množství případů si strany dovolí tuto volbu opomenout, případně ji z neopatrnosti uskuteční takovým způsobem, že se stane neplatná. To vyplývá z typického charakteru dodávek investičních celků, které se vyznačují složitou strukturou vztahů, dlouhodobou realizací, vysokou finanční náročností atd., jak bylo v první kapitole nastíněno. Úvahy o tom, které rozhodné právo by pomocí náhradních hraničních určovatелů bylo zvoleno, jsou tak spíše jen v rovině teoretické.

¹⁹⁷ UNCITRAL [United Nations Commission on International Trade Law] *Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations Publications, 1988. Sales No. E.87.V.10, s.1. [online] [cit. 2015-05-20]. ISBN 92-1-133300-8. Dostupné z WWW: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/procurem/construction/Legal_Guide_e.pdf>.

¹⁹⁸ UNIDROIT. [International Institute for the Unification of Private Law]. *Principles of international commercial contracts. Rome : Unidroit, 2010*. UNIDROIT Principles. 256 p. [online] ISBN 88-86449-19-4 [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf>>.

¹⁹⁹ Principy evropského smluvního práva vypracované Landovou komisí. [online zdroj] [cit. 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.jus.uio.no/lm/eu.contract.principles.parts.1.to.3.2002/>>.

²⁰⁰ HEISS, Helmut, a kol. *Principles of European Insurance Contract Law : PEICL*. Mnichov : Sellier, 2009. 667 s. ISBN 978-3-86653-069-0. DOBIÁŠ, Petr. Český text Zásad evropského pojišťovacího smluvního práva – ZEPSP. [online] In. HEISS, Helmut, a kol. *Principles of European Insurance Contract Law : PEICL*. Mnichov : Sellier European Law Publisher, 2009. s. 287-312. [cit. 2015-06-21] Dostupné z WWW: <<http://www.restatement.info/>>.

Přestože je autonomie vůle stěžejní zásadou mezinárodního práva soukromého, není volba práva zcela neomezená. Omezení lze spatřovat především v imperativních normách a výhradě veřejného pořádku. Případně u volby práva v čistě vnitrostátním (či čistě unijním) poměru i ve všech kogentních vnitrostátních (unijních) normách práva.

Při dodávce investičního celku tedy musí brát strany ohled nejen na hmotněprávní úpravu v rozhodném právu, ale především i na imperativní normy *lex fori* a případně i práva, kde dochází k plnění ze smlouvy, pokud by plnění bylo kvůli nim protiprávní. Pro oblast investičních celků se jedná zejména o technické normy ve stavebnictví a bezpečnostě právní předpisy. U některých technologií vážících se k právům průmyslového vlastnictví pak i o normy upravující soutěžní právo. Při dodávce spojené s některými chemikáliemi či surovinami pak může na poměry dopadat úprava imperativních norem týkajících se zákazu vývozu a dovozu některých látek.

Za rozhodné právo pro mezinárodní dodávku investičních celků bude zpravidla zvoleno buď právo sídla či místa podnikání zhotovitele (či pobočky, která dodávku uskutečňuje), sídla či místa podnikání objednatele, nebo místa, kde má dojít k plnění. Ať již bude zvoleno kterékoliv z nich, vždy bude muset jedna strana²⁰¹ překonávat případnou neznalost rozhodného práva, které není jejím obvyklým právem sídla či místa podnikání (či pobočky) a bude tak vystavena vyšší míře nebezpečí plynoucí z neznalosti zvoleného rozhodného práva.

Vzhledem k tomu, že nestátní prostředky právní úpravy nečerpají jen z jednoho právního řádu, ale jsou tvořeny právě vlivem mezinárodního obchodního prostředí, představují, dle mého názoru, vhodný prostředek k překlenutí rozdílů mezi různými právními úpravami. Pro oblast mezinárodních dodávek investičních celků považuji za stěžejní především standardizované obchodní podmínky a smluvní vzory. I tyto však musí být v souladu s rozhodným právem.

Ve vztahu k poslední poznámce se domnívám, že aspekt použitelnosti těchto prostředků, zejména co do jejich souladu s rozhodným právem, bývá někdy podceňován. Především tím je poukazováno na tlak některých odborných a zájmových organizací na užití jejich vzorů v nezměněné formě. S tímto však, z logiky věci, u mezinárodní obchodní transakce, jakou je mezinárodní dodávka velkého investičního

²⁰¹ Případně budou muset neznalost právní úpravy překonávat obě smluvní strany, pokud zvolí jako rozhodné právo místa zhotovování investičního celku, kdy v místě plnění ani jedna ze stran nemá sídlo ani místo podnikání ani pobočku.

celku nelze souhlasit. Každý právní řád je jiný a i kvalitní smluvní vzory a obchodní podmínky, které obsahují takzvaně „*best practice*“, tj. nejlepší praxi mezinárodního obchodu, nemusí být, a zpravidla ani nebudou bez nutných úprav ve všech státech na všech projektech použitelné.

4. Vybrané aspekty využití standardizovaných obchodních podmínek a smluvních vzorů při uzavírání mezinárodních smluv o dodávce investičních celků v oblasti investiční výstavby

V této kapitole čerpám především z vlastních znalostí a zkušeností, které jsem za své krátké působení v oblasti zadávání a řízení výstavbových projektů, především tedy z pohledu právního, nabyla. Vedle toho však odkazuji i na zdroje, v nichž jsou vyjádřeny názory některých autorů, kteří se zvolenou problematikou zabývají.

Mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku může být tvořena buď individuálně, pro každý jednotlivý případ nebo mohou být k jejímu sestavení použity některé nestátní prostředky právní úpravy. Jednoduše řečeno, mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku formálně stvrzuje závazek přijatý mezi objednatelem a dodavatelem, a to zejména pokud jde o ustanovení o kvalitě, časovém rámci dodávek a úhradách těchto dodávek. Ve skutečnosti však v historii výstavby zaznamenáváme tendence zaměřovat smlouvu s nástrojem konfrontace a její užívání, jakožto „zbraně ve sporu“. Ti, jichž se výstavba především dotýká – objednatelé, dodavatelé, projektanti, správce stavby, stavební dozor, dotčené osoby a ostatní účastníci – mají v jejím průběhu do značné míry odlišné zájmy a priority. O tom, jakým způsobem bude výstavbový projekt zadáván, řízen a organizován a jaký způsob smluvní konstrukce dodávky investičního celku bude zvolen, však zpravidla rozhoduje ten, kdo projekt financuje nebo objednává, tedy objednatel, či investor.

Tato kapitola si klade za cíl blíže seznámit s důvody standardizace obchodních podmínek a smluvních vzorů a jejich využitím při přípravě mezinárodních smluv o dodávce investičních celků v oblasti investiční výstavby. Dále pak představí, jak se k použití obchodních podmínek, jakožto části obsahu smlouvy, staví občanský zákoník. Představena budou dále specifika smluvních vzorů NEC.

Záměrně kladu při výkladu důraz na smluvní vzory NEC. Činím tak s plným vědomím toho, že významnější roli hrají nejen u nás, ale i celosvětově smluvní podmínky FIDIC, které představují nejčastěji užívané mezinárodní smluvní vzory. Ty jsou již v České republice dosti známé, prověřené a není problém k nim najít dostatek

odborné literatury,²⁰² a to i literatury české. Podmínky NEC ovšem představují nový směr ve vývoji řízení výstavbových projektů a českou literaturu, která by se jimi podrobně zabývala, v podstatě dohledat nelze. Nastíním tedy z vlastního pohledu alespoň základní východiska jejich koncepce.

Pojem „smluvní vzor“ v této práci vyjadřuje charakter kompletní vzorové smlouvy. „Obchodní podmínky“ pak představují spíše souhrn jednotlivých ustanovení, tvořících část obsahu smlouvy v případě, že je na ně ve smlouvě odkázáno. V celé této kapitole, nebude-li některý z těchto pojmů užit samostatně, bude pro oba pojmy užíváno společné označení „smluvní podmínky“.

4.1 Standardizace

V rámci velkých výstavbových projektů je třeba se vypořádat s velkým množstvím rozdílných zájmů všech jejich účastníků. Zejména je třeba smlouvou upravit a řídit vztahy tak, aby celý proces zůstal funkční a neodrazoval případné zájemce o zakázku. Mezinárodní obchodní transakce tak jsou stále častěji uzavírány s pomocí standardizovaných smluvních podmínek. Rozehnalová uvádí,²⁰³ že hlavní funkce standardizace jsou racionalizace smluvního jednání, kdy předem připravené řešení složitých otázek umožňuje rychlejší a hladší průběh samotného obchodního jednání, kterému tak nemusí být vždy přítomen právník, a dále překlenutí rozdílů mezi

²⁰² Např. DOVOLIL, Petr. *Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC): studijní materiál pro seminář* [online]. Pardubice : Dům techniky Pardubice, 2011, 57 s. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <http://www.vzdelavanimke kvalite.cz/PDFs/Smluvni_vzory_FIDIC.pdf>. ; HOSIE, Jonathan. Turnkey contracting under FIDIC Silver Book: What do owners want? What do they get? [online]. *Mayer Brown*, 2007. 12 s. [cit. 2015-06-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.mayerbrown.com/publications/Turnkey-contracting-under-the-FIDIC-Silver-Book-What-do-owners-want-What-do-they-get-11-30-2007/>>. ; KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. John Wiley & Sons, Ltd. United Kingdom : 2015. 534 p. ISBN 978-1-118-71790-5.; KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 438 s. ISBN 978-80-7357-620-2. ; KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. 133 s. ISBN 978-80-7357-953-1.; KLEE, Lukáš. Vybrané otázky spojené s překladem a použitím smluvních podmínek FIDIC. *Právní fórum*. Praha : Wolters Kluwer, 2009, č. 6, s. 239-245. ISSN: 1214-7966.; LE GOFF, Pierrick. A New Standard for International Turnkey Contracts : The FIDIC Silver Book. In. *International business law journal*. 2000, 2, p. 152-153. ISSN 1777-5656. [cit. 2015-06-12]. Dostupný také z WWW: <<http://fidic.org/sites/default/files/New%20Standard%20for%20International%20Turnkey%20Contracts.pdf>>. ; NOVOTNÁ, Petra. Smlouvy podle podmínek FIDIC : Vybrané otázky. In *Dny práva – 2010 – Days of Law*. Brno, 2010. 9 pp. ISBN 978-80-210-5305-2. A mnohé další.

²⁰³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : ASPI, 2006. s. 235.

jednotlivými právními řády. Dále lze uvést snížení transakčních nákladů spojených s přípravou každé jednotlivé individuální smlouvy.

Standardizace smluvních podmínek určených pro mezinárodní dodávky investičních celků je nyní předmětem činnosti mnohých mezinárodních vládních i nevládních organizací. Tyto podmínky jsou zpravidla velmi podrobné a do přesných detailů upravují jak organizaci, tak vlastní řízení výstavbového projektu. Plně tak nahrazují mezerovitou právní úpravu jednotlivých právních řádů, v nichž úpravu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků logicky nenalezneme.²⁰⁴ Mnohé standardizované smluvní podmínky jsou užívané celosvětově již desítky let (například FIDIC), můžeme je tedy považovat za praxí prověřené a zřejmě tedy i vyvážené. Za dobu jejich existence již prošly mnohými spory a setkáme se tak i s jejich sjednocujícím výkladem.

Hlavní přínosy standardizovaných smluvních podmínek vytvářených mezinárodními organizacemi spatřuji v jejich vyvážené, či spíše účelné alokaci rizik. V mezinárodním právním prostředí jsou totiž smluvní podmínky ponejvíce ovlivněny britskou tradicí, která klade na identifikaci rizik a způsob zacházení s nimi velký důraz.²⁰⁵

V zemích západní Evropy²⁰⁶ je tradice užívání standardizovaných smluvních podmínek pro dodávky investičních celků dlouhodobě zakořeněna a většina těchto států tak má své vlastní prověřené vzory smluvních podmínek. V České republice a ve zbytku post-komunistické Evropy však tato tradice logicky z důvodu dříve centrálně řízené ekonomiky chybí. Po liberalizaci trhů začala i Česká republika hledat svoji cestu v uzavírání mezinárodních smluv na dodávky investičních celků. Namísto inspirace ve státech západní Evropy, které šly cestou standardizace, se však jednotlivá odvětví vydala spíše cestou opačnou a většina výstavbových projektů byla smluvně ošetřena individuální smlouvou specificky vzniklou vždy pro konkrétní projekt. Musím

²⁰⁴ K těmto smluvním podmínkám jsou vydávány četné pomůcky v podobě návodů, časových přehledů a schémat a dalších vzorových dokumentů (jako jsou vzory bankovní záruky, vzor oznámení nároku či jiné významné skutečnosti, vzory záruk mateřské společnosti, modifikace platebních způsobů atd.).

²⁰⁵ KLEE, Lukáš; DOBIÁŠ, Petr; FABICH, Karel. Pojištění velkých výstavbových projektů, praktické aspekty. *Časopis Stavebnictví*. 2013, ročník VII, č. 10, s. 59 –64 ISSN 1802-2030. s. 60.; KLEE, Lukáš; JACKSON, Shy. Zadávání a řízení výstavbových projektů : britská zkušenost v českém kontextu, 1. část. *Časopis Stavebnictví*. 2013, ročník VII, č. 06-07, s. 38 – 41 [cit. 2015-06-14]. ISSN 1802-2030. s. 38. Dostupné také z WWW: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/online/dokumenty/pdf/stavebnictvi_2013_06-7.pdf>.

²⁰⁶ např. Německo, Rakousko, Francie, UK, apod.

podotknout, že tyto individuální smluvní vzory připravovali především právníci, kteří chtěli pro svého klienta vyjednat co „nejvýhodnější“ podmínky. Často však nehleděli na technické podmínky projektu a reálné možnosti obou smluvních stran, co do identifikace rizik a zacházení s nimi.

Financování veřejných výstavbových projektů ze zahraničních fondů, především Světové a Evropské rozvojové banky a Evropských fondů, však přivedlo na cestu standardizace²⁰⁷ a vhodného alokování rizik²⁰⁸ i Českou republiku, a to nejen v oblasti veřejných, ale i soukromých projektů.

Standardizované formy uzavírání smluv však nepovažují jen za čistě pozitivní jev. Předně některé OP nemusí vůbec účelné alokaci rizika odpovídat a jsou zcela jednostranné bez rozumného důvodu. Také dlouholeté užívání stejné podoby „férových“ standardizovaných smluvních podmínek, může vést k tomu, že se překonaná ustanovení, která jsou v nových vydáních těchto vzorů již nahrazena, stále objevují.²⁰⁹

Fakt, že nejčastěji užívané mezinárodní smluvní podmínky vycházejí zejména z tradice *common law* může někdy působit výkladové potíže. Některé v nich běžně užívané instituty, nemusí mít obdobu v jiných právních systémech, případně jsou nahlíženy jinak.²¹⁰ Toto je podpořeno i problematikou překladu. Oficiální verze smluvních podmínek bývají zpravidla vydávány v anglickém jazyce. Některé

²⁰⁷ Tyto instituce jako podmínku poskytnutí finančních prostředků požadují vyváženou smlouvu, která není jednostranná a rizika přiděluje jednotlivým smluvním stranám především tak, aby je mohly účelně a efektivně řídit. Především zde lze tedy využít *know-how* mezinárodních organizací, které se zaměřují na standardizaci vyvážených a efektivních smluvních podmínek. Tyto financující instituce dokonce ve spolupráci s FIDIC vydali vzorovou smlouvu, tzv. *Pink book*, tj. Růžovou knihu FIDIC, která se má při jimi financovaných výstavbových projektech využít. Jde o upravenou Červenou knihu FIDIC vyžádanou mezinárodními finančními institucemi (MDB), které financují rozvojové projekty. Tato vznikla s cílem chránit zájmy financujících organizací na tradičních výstavbových projektech.

²⁰⁸ V nařízení EU pak nalezneme takovéto prohlášení: „V zájmu zajištění široké a spravedlivé hospodářské soutěže u projektů financovaných z prostředků v rámci Nástroje pro propojení Evropy by forma smlouvy měla odpovídat cílům a okolnostem projektu. Měly by být vypracovány takové smluvní podmínky, aby byla rizika spojená se smlouvou spravedlivě rozdělena, s cílem maximalizovat nákladovou účinnost a umožnit, aby smlouva byla plněna co nejučinněji. Tato zásada by měla platit bez ohledu na to, zda je použit vnitrostátní, nebo mezinárodní vzor smlouvy.“ Viz Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1316/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se vytváří Nástroj pro propojení Evropy, mění nařízení (EU) č. 913/2010 a zrušují nařízení (ES) č. 680/2007 a (ES) č. 67/2010. Para 65. Úřední věstník Evropské unie L 348/129.

²⁰⁹ Viz KLEE, L. Smluvní podmínky Mezinárodní federace konzultačních inženýrů jako součást *lex mercatoria*. *Právní rádce*. 2009, č. 7, s. 34 – 39. ISSN 1210-4817. S. 35.

²¹⁰ Typicky například odlišný přístup k vymezení „*good faith*“, tj. dobré víry, „*Liquidated damages*“ a „*contractual penalties*“ kdy v angl. právu je zásadně možné široké omezení náhrady škody i paušalizovanou částkou a smluvní pokuty nesmí být punitivní.

organizace pak vydávají i autorizované překlady do jiných jazyků, což možnosti jejich využití a jasného výkladu samozřejmě podporuje.²¹¹

Myslím si, že správně zvolené rozhodné právo, správný překlad jednotlivých ustanovení nemění jejich význam a upravení smluvních podmínek tak, aby odpovídaly podmínkám konkrétního právního řádu, jsou naprosto stěžejní. Tyto úpravy mohou být v některých případech velice rozsáhlé a smluvní strany jsou tak někdy motivovány přistoupit spíše k uzavření individuálně sjednané smlouvy bez využití standardizovaných OP.

Se standardizovanými smluvními podmínkami pak přichází ještě jeden negativní trend, a to je přílišný zásah do standardního rozložení rizik mezi smluvními stranami pomocí dodatků, které zcela změní filozofii, s níž byl původní vzor tvořen. Toto však nepovažuji za negativum vzorů samotných, ale za nevhodné zacházení s nimi.

Domnívám se, že standardizované smluvní podmínky vydávané mezinárodními organizacemi, které kladou důraz na účelnou alokaci rizik a efektivní řízení, lze hodnotit převážně pozitivně. Jsou-li totiž užívány vhodně, napomáhají harmonizaci zájmů všech účastníků nestrannou formou a mohou tak sloužit i jako nástroj projektového řízení (viz *dále* o podmínkách NEC).

4.2 Použití obchodních podmínek z pohledu občanského zákoníku

Občanský zákoník pojednává o OP ve svém oddíle týkajícím se obsahu smlouvy. Jejich definici nevymezuje, lze je však chápat jako nepřímá smluvní ujednání, která jsou obsažena v určitém uceleném dokumentu s cílem usnadnit řešení problematiky vztahující se k obchodu se službami a zbožím.²¹² Tyto OP se pak stanou obsahem smlouvy a tím i závazné pro smluvní strany pouze v případě, že se na ně strany odvolají. Odkáží-li strany v nabídce i v přijetí nabídky na OP, které si odporují,

²¹¹ Např. FIDIC. Viz KLEE, Lukáš. Vybrané otázky spojené s překladem a použitím smluvních podmínek FIDIC. *Právní fórum : český právnícký měsíčník*. 2009, č. 6, s. 239. ISSN 1214-7966.; Oficiální vzory autorizovaných překladů podmínek FIDIC do českého jazyk prozatím nejsou k datu uzavření této práce vydány. V současné době však i Česká republika díky JUDr. Lukáši Kleemu, Ph.D., LL.M., MBA zpracovává autorizované překlady vybraných smluvních vzorů FIDIC, o nichž bude níže stručně pojednáno. Oproti tomu velkou nevýhodou podmínek NEC je, že autorizované překlady do jiných jazyků v podstatě nevydává.

²¹² LIŠKA, Petr. Co přinese nová právní úprava obchodních podmínek v NOZ? [online]. *Právní rádce*. č. 8/2013, rubrika Právo a obchod, str. 26 – 29. Poslední aktualizace 28. 8. 2013. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/>>.

je smlouva přesto uzavřena s obsahem určeným v tom rozsahu, v jakém OP nejsou v rozporu, a to i v případě, že to OP vylučují.²¹³

Zákoník rozlišuje využití OP v poměrech mezi podnikateli a v poměrech, kdy alespoň jeden subjekt není podnikatelem. Pro podnikatele je však možné využít oba pojednáváné způsoby.

Předně tak ustanovení § 1751 odst. 1 občanského zákoníku umožňuje určit část smlouvy „*odkazem na obchodní podmínky, které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy.*“²¹⁴ Zpracovatelem těchto OP tak může být kdokoliv, včetně stran samých. V případě, že tyto nejsou přímo ve smlouvě přiloženy, musí být smluvním stranám vždy alespoň známé, či případně volně dostupné.

Pro poměry mezi podnikateli pak v ustanovení § 1751 odst. 3 občanský zákoník²¹⁵ speciálně umožňuje „*část obsahu smlouvy určit i pouhým odkazem na obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi*“, aniž by musely být fyzicky připojeny ke smlouvě či dokonce smluvním stranám skutečně známy. Toto ustanovení však dále neuvádí, které organizace lze považovat za odborné či zájmové. Takovéto OP jsou však ze své povahy předem zpracované, písemné, mají standardizované termíny a obsahují zpravidla údaje, které je možno použít pro neurčité množství sobě navzájem podobných obchodních operací.²¹⁶

Přehled některých organizací, které považují ve smyslu výše uvedeného výkladu za odborné a zájmové, je uveden v následující podkapitole.

²¹³ Ustanovení § 1751 odst. 2 občanského zákoníku: „*Odkáží-li strany v nabídce i v přijetí nabídky na obchodní podmínky, které si odporují, je smlouva přesto uzavřena s obsahem určeným v tom rozsahu, v jakém obchodní podmínky nejsou v rozporu; to platí i v případě, že to obchodní podmínky vylučují. Vyloučí-li to některá ze stran nejpozději bez zbytečného odkladu po výměně projevů vůle, smlouva uzavřena není.*“

²¹⁴ Ustanovení § 1751 odst. 1 občanského zákoníku: „*Část obsahu smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky, které navrhovatel připojí k nabídce nebo které jsou stranám známy. Odchylná ujednání ve smlouvě mají před zněním obchodních podmínek přednost.*“

²¹⁵ Ustanovení § 1751 odst. 3 občanského zákoníku: „*Při uzavření smlouvy mezi podnikateli lze část obsahu smlouvy určit i pouhým odkazem na obchodní podmínky vypracované odbornými nebo zájmovými organizacemi.*“

²¹⁶ UNIDROIT. [International Institute for the Unification of Private Law]. *Principles of international commercial contracts. Rome : Unidroit, 2010. UNIDROIT Principles. p. 66* [online] ISBN 88-86449-19-4 [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf>>.

4.2.1 Vybrané odborné a zájmové organizace

Historicky bylo vydávání OP pro mezinárodní dodávky investičních celků spjato s Evropskou hospodářskou komisí OSN, která vznikla v roce 1947 za účelem obnovy po válce zničené Evropy. Evropská hospodářská komise OSN vypracovala několik vzorových podmínek týkajících se vývozu a dovozu různých komodit. Své aktivity v oblasti dodávek investičních celků však později přenechala UNCITRAL. O UNCITRAL a jejím právním návodu pro sestavování kontraktů o dodávce velkých investičních celků z roku 1988 jsem se již zmiňovala. Tento návod má smluvním stranám poskytovat potřebnou pomoc při sestavování smlouvy. Nejedná se tedy o smluvní vzor samotný, ale o užitečný rámcový výčet a výklad jednotlivých ustanovení, které by strany při sestavování mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku neměly opomenout.

Dalšími tradičními „tvůrci“ jsou FIDIC sídlící v Ženevě a britská ICE vydávající smluvní vzory NEC. O smluvních podmínkách NEC budu pojednávat v samostatné podkapitole.

Organizace FIDIC stojí za vznikem celé škály smluvních vzorů, návodů, průvodců a jiných pomůcek sloužících především k usnadnění kontraktace při uzavírání mezinárodních obchodních smluv souvisejících s různými druhy a typy výstavbových projektů. V závislosti na velikosti výstavbového projektu, jeho povaze či rozvržení odpovědnosti mezi smluvní strany apod. byly připraveny jednotlivé „barevné“ knihy podmínek.²¹⁷ Nejznámějším a nejužívanějším vzorem smluvních podmínek FIDIC je tzv. „Red Book“²¹⁸, tj. červená kniha. Jedná se o typického zástupce smluv z řady tzv. měřených zakázek („*measurement contract*“), což znamená, že cena je stanovena s pomocí jednotkových cen a podrobného položkového rozpočtu. Další charakteristikou červené knihy je její využití na projektech „*design–bid–build*“, jak o nich bylo pojednáno v druhé kapitole. Druhým hlavním zástupcem z řad smluvních podmínek

²¹⁷ Jejich smluvní vzory bývají vydávány v různé barevných deskách, vžily se tak pro ně namísto dlouhých oficiálních názvů tato barevná označení. Při odkazu na všechny vzory se setkáme s označením *duhové spektrum*.

²¹⁸ Angl. „*Conditions of Contract for Construction for Building and Engineering Works Designed by the Employer*“. (*Red Book* nebo *červená kniha*) V ČR se používá překlad „Obchodní podmínky pro stavební a inženýrské práce staveb, jejichž projektovou přípravu zajišťuje objednavatel“. Tyto podmínky jsou vzorem pro „Obchodní podmínky staveb pozemních komunikací“, které vydává Ministerstvo dopravy jako závazné podmínky pro ŘSD pro výstavbu např. dopravních infrastrukturních projektů.

FIDIC je tzv. „*Yellow Book*“²¹⁹, tj. žlutá kniha. Tato je určena na projekty typu „*design-build*“, tedy pro současné zadání jak stavebních, tak projekčních prací. Využívána je ze své povahy především u složitých technologických celků a představuje kontrakt s paušální cenou. Oproti červené knize přenáší žlutá kniha na dodavatele více rizik. Pro červenou i žlutou knihu je typické využití tzv. správce stavby („*Engineer*“), který má důležitou roli v administraci projektu ze strany objednatele. Třetím vzorem z řad FIDIC běžně užívaným při dodávkách investičních celků v soukromém sektoru je „*Silver Book*“²²⁰, tj. stříbrná kniha. Ta je typickým smluvním vzorem s paušální cenou, speciálně určená pro projekty EPC, tj. pro dodávky projektových prací i stavebního díla na klíč. Všechny tři jmenované vzory shodně obsahují všeobecné a zvláštní OP. Všeobecné OP by neměly být nikdy měněny a všechny změny by měly být provedeny v rámci Zvláštních OP. Mezi další známé vzory FIDIC patří již zmiňovaná růžová kniha, která představuje harmonizovanou verzi knihy červené pro projekty financované ze zahraničních fondů. Smluvní podmínky FIDIC jsou známé svojí účelnou alokací rizika a vyvážeností (snad jen s výjimkou stříbrné knihy, která je s cílem co nejvyšší finanční jistoty a předvídatelnosti objednatele koncipována jednostranně, většinu rizik přenáší na zhotovitele, avšak za cenu vysokého navýšení ceny, z důvodu ocenění rizik přijatých zhotovitelem). Považuji za vhodné zmínit, že FIDIC je také jednou z mála organizací, která připravila smluvní vzor pro typ zakázky „*design, build, operate*“, tzv. „*Gold Book*“²²¹, tj. zlatá kniha. Ta spojuje do jednoho smluvního vzoru jak provedení díla, tak jeho další provoz zhotovitelem.²²²

Pro chemický průmysl je velice důležitá Společnost chemických inženýrů, známá pod zkratkou IChemE, která vydává smluvní vzory²²³ určené především pro dodávky investičních celků spočívající v kompletních zpracovatelských a výrobních

²¹⁹ Angl. „*Conditions of Contract for Plant and Design- Build*“ V ČR se používá překlad „Obchodní podmínky pro zakázky `dodej a vyprojektuj-postav` pro elektrická a strojní vybavení a inženýrské práce staveb, jejichž projektovou dokumentaci zajišťuje zhotovitel“ (*Yellow Book* nebo *žlutá kniha*)

²²⁰ Angl. „*Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects*“. V ČR se používá překlad „Obchodní podmínky stavby EPC/na klíč pro zakázky `vyprojektuj-zadej-postav`“ (*Silver Book* nebo *stříbrná kniha*)

²²¹ Angl. „*Condition of Contract for Design, Build and Operate Projects*“. V ČR se používá překlad „Obchodní podmínky pro zakázky „vyprojektuj, postav a provozuj““ (*Gold Book* nebo *zlatá kniha*)

²²² Ve smluvních podmínkách NEC není k této smlouvě ekvivalent. Lze ji však vytvořit spojením dvou smluv – ECC3 (více dále) a TSC *Term services Contract*.

²²³ Angl. „*IChemE (Green Book 4th, 2013) Form of Contract – Reimbursable Contracts*.“, „*IChemE (Red Book 5th, 2013) Form of Contract – Lump sum Contract*.“, „*IChem (Burgundy Book 2nd, 2013) Form of Contract – Target Cost*.“ Informace dostupné online z WWW: <<http://www.icheme.org/>>.

závodech na klíč.²²⁴ Charakter dodávaných investičních celků spolu se závazkem vhodnosti pro daný účel,²²⁵ kdy dokončené dílo musí splňovat kvalitativní i kvantitativní požadavky na výstupy a funkčnost, se pak odráží především v jejich velmi propracovaných ustanoveních o testování a zkouškách.²²⁶ Ty jsou na rozdíl od některých jiných smluvních vzorů esenciální součástí smlouvy a to jak před předáním finálního celku objednateli, tak poté. Navíc k vyzkoušení musí dojít nejen u komplexního díla, které musí splňovat stanovené výkonnostní parametry, ale i u jednotlivých součástí celku. Certifikát o převzetí a funkčnosti díla se tak vydává nejen u díla jako celku, ale i u jednotlivých částí. Další nespornou výhodou těchto smluvních vzorů pak vidím v propracovaných ustanoveních, které se týkající práv duševních vlastnictví, zejména patentů a s tím související ustanovení o důvěrnosti informací. Oba tyto aspekty bývají některými jinými smluvními vzory opomíjeny, avšak právě u těchto typicky technických dodávek celých technologických závodů jsou dle mého názoru zásadní. Ani co se nabídky stanovení ceny týče, nejsou tyto vzory pozadu, neboť nabízejí jak formu paušální ceny, nákladově orientované ceny, tak i formu cílové ceny, která bývá některými považována za vhodný motivační stimul.²²⁷

Mezi další organizace bych zařadila příkladem Komisi Mezinárodní obchodní komory, jejímž hlavním zaměřením není oblast dodávek investičních celků, ale mezinárodní obchod obecně. V této oblasti však vydala svůj *Vzor smlouvy pro velké projekty tzv. na klíč*²²⁸. Dále pak²²⁹ působí i Japonská asociace pro podporu rozvoje výstavby inženýrských staveb, Evropská asociace inženýrského průmyslu a mnohé další.

²²⁴ Ho, Francis. IChemE contracts : All part of the process. [online] *building.co.uk*, first published on 11 February 2013, [cit. 2015-06-16] Informace dostupné online z WWW: <<http://www.building.co.uk/icheme-contracts-all-part-of-the-process/5050115.article>>.

²²⁵ Angl. „*fitness for purpose obligation*“ v čl. 3.4 výše uvedených smluvních vzorů.

²²⁶ Zejména články 22, 23, 32 a 35 výše uvedených smluvních vzorů.

²²⁷ Paušální cena, angl. tzv. „*lump sum*“, nákladově orientovaná cena angl. tzv. „*cost-reimbursable*“, cílová cena angl. tzv. „*target cost*“. O výkladu těchto pojmů více viz *dále* smluvní podmínky NEC.

²²⁸ Angl. „*ICC Model Turnkey Supply of Industrial Plant Contract*“. [cit. 2015-06-16] Informace dostupné online z WWW <<http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/model-contracts-and-clauses/turnkey-transactions/>>.

²²⁹ Viz KLEE, Lukáš; RUČKA, Ondřej. Vzorové smluvní podmínky: ICC, ENAA, IchemE, Orgalime, AIA, 1. díl. *Časopis Stavebnictví*. 2014, roč. VIII, č. 06-07, s. 42 – 45 [cit. 2015-06-16]. ISSN 1802-2030. S. 44. Dostupné z WWW: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/online/dokumenty/pdf/stavebnictvi_2014_06-07.pdf>; DOVOLIL, Petr. *Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC) : studijní materiál pro seminář* [online]. Dům techniky Pardubice, 2011, s. 15. [cit. 2015-06-16]. Dostupné z WWW: <http://www.vzdelavanimkevalite.cz/PDFs/Smluvni_vzory_FIDIC.pdf>..

4.2.2 Neplatná ustanovení smluvních podmínek

Občanský zákoník obsahuje v ustanovení §1753 po vzoru článku 2.1.20 nejnovější edice Zásad UNIDROIT následující tvrzení: „*Ustanovení obchodních podmínek, které druhá strana nemohla rozumně očekávat je neúčinné, nepřijala-li je výslovně; k opačnému ujednání se nepřihlíží.*“ Na první pohled se tak toto ustanovení neomezuje pouze na poměry uzavírané jinými osobami než podnikateli, uplatní se tedy i v podnikatelských poměrech. Dle mého názoru však toto ustanovení míří především na standardizované OP vypracované samotnými smluvními stranami, v nichž se může jedna strana snažit „podstrčit“ druhé smluvní straně skutečně neočekávatelná ustanovení. Ačkoliv výklad tohoto ustanovení přinesou až soudy samy, domnívám se, že na standardizované obchodní podmínky mezinárodních organizací, které vydávají vyvážené a praxí ověřené vzory se toto ustanovení neuplatní. Lépe řečeno uplatní, ale v případě, že nedojde k neočekávaným změnám v jejich ustanoveních, nebude se reálně aplikovat.

V případě, že druhá strana nebude mít možnost jednat o ustanoveních standardizovaných podmínek, a tyto musí buď akceptovat, nebo celou zakázku odmítnou, lze i mezi podnikateli na tento způsob uzavření smlouvy hledět jako na uzavírání smlouvy adhezním způsobem ve smyslu ustanovení § 1798 a násl. občanského zákoníku, pokud podnikatelé výslovně nevedou, že se o tento způsob nejedná. V případě, že taková smlouva pak obsahuje doložku, která je pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž je proto rozumný důvod, je doložka neplatná. Judikatura a výklad tohoto ustanovení prozatím chybí. Za velice důležité pak považuji právě určení, že musí chybět rozumný důvod této nevyváženosti. Některé standardizované smluvní podmínky totiž mohou působit na první pohled velice nevyváženě a nevýhodně, například tím, že přenášejí většinu rizik a odpovědnosti i za nepředvídatelné okolnosti na dodavatele. Tento jejich přístup je ovšem kompenzován tím, že má dodavatel možnost všechna tato rizika odpovídajícím způsobem nacenit. Objednatel tedy dá přednost situaci, kdy dodavatel převezme všechna rizika s výstavbovým projektem spojená, za cenu i několikanásobně vyšší ceny. Jako příklad uvádím již zmíněnou stříbrnou knihu FIDIC. Toto lze dle mého názoru považovat za

dostatečně rozumný důvod přijetí na první pohled jednostranně nevýhodné smlouvy. Samozřejmě bude nutné posuzovat každý jednotlivý případ individuálně a zejména nebude tento přístup vhodný v případě, že objednatel vybírá mezi zhotoviteli dle kritéria nejnižší ceny. I proto bude stříbrná kniha využita zejména v soukromém sektoru.

Zde chci poukázat na obdobné ustanovení německého občanského zákoníku²³⁰, který ve svém § 307 a násl. stanoví, že za neúčinná se považují ta ustanovení, smluvních podmínek, která v rozporu se zásadou dobré víry nepřiměřeně znevýhodňují jednu ze stran.²³¹ Výklad tohoto ustanovení pak samozřejmě přináší soud v jednotlivých případech.²³² Všechny smluvní podmínky tak musí projít jakousi kontrolou obsahu. Výjimku představují *Všeobecné smluvní podmínky pro provádění stavebních výkonů – VOB/B*²³³. Tyto jsou vydávány formou DIN norem a jsou závazné pro veřejné zadavatele a doporučované i pro soukromý sektor.²³⁴ V případě, že jsou soukromou osobu do smlouvy vloženy bez jakékoliv změny, touto kontrolou obsahu procházet nemusí, neboť jsou považovány za spravedlivé a vyvážené. K jejich změně však především při dodávkách mezi podnikateli docházet bude, a podléhat kontrole pak budou právě změněná ustanovení.

4.3 Využití smluvních vzorů NEC při výstavbových projektech

Málokterá smlouva je chápána nejen jako projev vůle, stanovící vzájemná práva a povinnosti, ale i jako nástroj v procesu projektového řízení. Natož pak jako pomůcka obchodního řízení. Pokud je smlouva užívána až když se objeví problém, je pravděpodobné, že její znění bude užíváno reaktivně, *ex post*, pouze na podporu smluvního postavení, nebo k odůvodnění nároků a žádostí. Některé více "tradiční" formy smluv mají tendenci soustředit se spíše na reaktivní, než proaktivní řízení

²³⁰ Něm. „*Bürgerliches Gesetzbuch*“. [cit. 2015-06-16]. Dostupné online z WWW: <<http://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>>.

²³¹ Něm. „*Bestimmungen in Allgemeinen Geschäftsbedingungen sind unwirksam, wenn sie den Vertragspartner des Verwenders entgegen den Geboten von Treu und Glauben unangemessen benachteiligen. Eine unangemessene Benachteiligung kann sich auch daraus ergeben, dass die Bestimmung nicht klar und verständlich ist.*“

²³² K těmto více viz VYGEN, Klaus; JOUSSEN, Edgar. *Bauvertragsrecht nach VOB und BGB : Handbuch des privaten Baurechts*. 5. Auflage. Köln : Werner, 2013. 1285 s. ISBN 978-3-8041-3868-1.

²³³ Něm. „*Allgemeine Vertragsbedingungen für die Ausführung von Bauleistungen*“. [cit. 2015-06-16]. Dostupné online z WWW: <<http://dejure.org/gesetze/VOB-B>>.

²³⁴ Viz KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 13.

dodávky: na nároky při selhání spíše než na důraz a odměnu za dobrý *management*. Pozornost tak věnují především na částečný či úplný přesun rizika na druhou smluvní stranu bez ohledu na to, zda je druhá smluvní strana tím, kdo dokáže riziko rozpoznat, řídit a případně eliminovat. Soustředění a přidělení rizika tomu, kdo jej dokáže nejlépe rozpoznat, řídit, eliminovat či akceptovat není bohužel u tradičních smluv hlavním středem zájmu.

Vzhledem k tomu, že stavební odvětví prochází neustálým rozvojem, který zavádí nová kritéria, nové klíčové ukazatele a nové technologické výzvy, a v neposlední řadě je i odvětvím ovlivňovaným finančními krizemi, pozornost se stále více zaměřuje k dodávce účelných a efektivních staveb. Výběr a praktické užívání správně formulované smlouvy je integrální součástí tohoto inovativního myšlení vedoucího ke zlepšení a zkvalitnění poskytování projektů v dnešním obchodním prostředí.

4.3.1 NEC²³⁵

Zkratkou NEC je označováno spektrum smluvních vzorů, které jsou vytvářeny britskou Asociací stavebních inženýrů, angl. „*Institute of Civil Engineers*“, zkráceně ICE. Jejich vydání bylo iniciováno snahou najít alternativní metodu zadávání a řízení výstavbových projektů, oproti tradičnímu reaktivnímu přístupu. Tento nový způsob má zejména podporovat kvalitní projektové řízení a motivovat účastníky ke spolupráci, a tím docílit snížení vynaložených prostředků a dosažení odpovídajících hodnot za vynaložené peníze.

Jednotlivé smluvní vzory NEC pokrývají širokou škálu prací, služeb i dodávek.²³⁶ Základní smluvní vzor, který najde své uplatnění pro výstavbové projekty, je nazvaný „*Engineering and Construction Contract 3rd Edition, 2013*“ (ECC3),

²³⁵ V této podkapitole je čerpáno z oficiálních stránek britské Asociace stavebních inženýrů, které jsou smluvním vzorům NEC věnovány. [online zdroj]. [cit. 2015-06-16] Dostupné online z WWW: <<https://www.neccontract.com/>>.

²³⁶ Jako jiné sady smluvních vzorů tak nabízí různé typy smluv, které mohou být užity buď samostatně, nebo ve spojení se smlouvou ECC3. Např. smlouvu čistě na dodávky zboží (*Supply Contract - SC*), či pouze na poskytování služeb (*Professional services Contract - PSC*), rámcovou smlouvu (*Framework Contract - FC*), krátkou smlouvu pro jednodušší projekty (*ECSC*), subdodavatelskou smlouvu (*Engineering and Construction Subcontract - ECS*) atd.

a oficiálně byl ve své první edici vydaný v roce 1993.²³⁷ Setkáme se i s jeho pojmenováním „*Black Book*“, neboli černá kniha. Vzal si za své přinést srozumitelnost, zlepšení komunikace a spolupráce smluvních stran, zavést mezi účastníky výstavbového projektu integraci, týmovou práci a partnerství vedoucí k inovativnímu myšlení a dosažení hodnot za vynaložené peníze, být flexibilně použitelný pro různé druhy projektů a oprostít se od jednoho právního řádu, tj. být použitelný mezinárodně. Dalším požadavkem bylo i vyjasnění role tzv. správce stavby, který bývá v tradičních smlouvách buď zástupcem objednatele, či nezávislým posuzovatelem s tím, že někdy se tyto činnosti překrývají a nejsou vyjasněny.

Smluvní vzor ECC3 nečerpal z žádné do té doby dostupné smlouvy a při svém prvním vydání svým postojem jistě předběhl svou dobu. Domnívám se, že tento vzor dal dobrý základ k inovativním změnám a přístupům, které v současnosti nacházejí stále širší uplatnění. Sir Michael Latham, jakýsi „reformátor britského stavebnictví“, vydal v roce 1994 zprávu²³⁸ o stavu stavebnictví v UK a v mnoha pasážích doporučoval povinné zavedení užívání smluvních vzorů NEC na veřejné projekty.²³⁹ V některých článcích této zprávy doporučoval užívání i pro soukromý sektor.²⁴⁰

Hlavní cíle všech smluvních podmínek NEC jsou flexibilita, srozumitelnost a podněcování dobrého projektového řízení.

4.3.2 Smluvní vzor ECC3 – flexibilita

Na první pohled se může zdát, že NEC má omezené množství smluvních vzorů oproti jiným spektrům, vytvářených jinými organizacemi. To je však dáno povahou vzoru ECC3 samotného. Aby byl naplněn požadavek flexibility, který si při vytváření vzoru tvůrci stanovili, je smlouva koncipována na bázi jednotlivých variant, které jsou dle charakteru projektu a požadavků objednatele relativně volně sestavitelné. Objednatel si může vybrat, která cesta vyhovuje jeho obchodním potřebám a sestavit si

²³⁷ Tehdy se tento vzor nazýval „*New Engineering Contract (1st Edition)*“ a zkratka NEC se užívala k jeho označení. Později však byl smluvní vzor přejmenován a užívá se tedy zkratka ECC. NEC se tedy nadále užívá k označení celé škály smluvních vzorů, vytvořených ICE.

²³⁸ LATHAM, Michael. *Constructing the team. Joint Review of Procurement and Contractual Arrangements in the United Kingdom Construction Industry*. United Kingdom © Crown copyright, 1994. 131 p. ISBN 0 11 752994 X

²³⁹ Např. od roku 2015 jsou smluvní vzory NEC povinně užívány na všech projektech financovaných státem v Hong Kongu.

²⁴⁰ Např. čl. 5.30 angl. „*Use of the NEC (as amended) by private sector clients should be strongly promoted by client and industry bodies.*”

tak z nabízených možností vlastní vzorovou smlouvu. Lze tak mimo jiné v rámci části nazvané „*Works information*“²⁴¹, tj. Specifikace Díla, stanovit jakýkoliv rozsah projektových prací a tím i formu organizace projektu. Od čistě stavebního díla dle projektu připraveného objednatelem („*build only*“), přes spojení stavebního díla a projektu zpracovávaného zhotovitelem s překlopením více rizik na zhotovitele („*design and build*“) až po spojení stavebního díla a plného rozsahu projektových prací na zhotovitele („*engineer, procure, construct*“).²⁴² Smluvní vzor ECC3 pak vždy tvoří následující části:

- Obchodní podmínky (angl. „*Conditions of Contract*“) tvořené: 9. základními ustanovení OP, která jsou vždy součástí smlouvy, dále jednou vybranou hlavní (platební) variantou A-F, jedním způsobem řešení sporů (forma adjudikace), případně vedlejšími ustanoveními OP upravujícími smlouvu na míru konkrétnímu projektu, či případnými dodatečnými ustanoveními OP.
- Smluvní údaje (angl. „*Contract Data*“, rozdělené na 2 části, kdy jednu část tvoří objednatel a druhá část je tvořena zhotovitelem dle požadavků objednatele), v nichž nalezneme ty nejdůležitější termíny a údaje, jako jsou například termín zahájení prací a výše ceny.
- Specifikace Díla (angl. „*Works Information*“), Informace o místě provádění díla (angl. „*Site Information*“), Předpis pro nacenění dodatků (angl. „*Schedule of Cost Components*“).

(Viz Přehled struktury smluvního vzoru ECC3 na další straně).

ICE na svých internetových stránkách uvádí, že ECC3 není omezeno konkrétní disciplínou, časově ani místně, umožňuje své použití na velké, komplexní a multi-disciplinární projekty, a to právě díky standardizaci a srozumitelnosti a za současného zakomponování dodatečných vedlejších ustanovení²⁴³ na míru „šitých“ konkrétním potřebám klienta.

²⁴¹ Jedná se o část smlouvy, která specifikuje vlastní dílo – co má být a v jakém rozsahu provedeno. Jedná se o klíčový dokument. Má buď povahu instrukcí daných v souladu se smlouvou, nebo je to takový dokument, na který je v souladu s čl. 11.2(9) odkazováno v části smlouvy nazvané „*Contract Data*“.

²⁴² ECC3 vychází v čl. 21.1 z toho, že primárně provádí projektové práce objednatel sám. V případě, že tyto má provést zhotovitel, musí tak být uvedeno ve *Works Information*. Viz čl. 21.1 angl. „*The Contractor designs the parts of the works which the Works Information states he is to design.*“

²⁴³ Mezi vedlejšími ustanoveními nalezneme příkladem: X1 Dodatek k cenovým ustanovením z důvodu inflace (pouze u varianty A, B, C a D); X2 Změny v právním řádu; X3 Platby ve více měnách (pouze u varianty A a B); X4 Záruky mateřských společností; X5 Dílčí převzetí; X6 Bonus za dřívější dokončení; X7 Sankce za zpoždění; X12 Partnering; X13 Záruka za provedení díla; X14 Zálohové platby

Přehled struktury smluvního vzoru ECC3 – zdroj: vlastní zpracování autorky

VŽDY Smluvní údaje – část 1 a 2 („ <i>Contract Data</i> “)																							
VŽDY Obchodní podmínky („ <i>Condition of Contract</i> “) tvořené vždy základními ustanoveními OP a jednou hlavní platební variantou (a dále případně dle volby smluvních stran konkrétním způsobem řešení sporů, vedlejšími a dodatečnými ustanoveními OP)																							
Základní ustanovení OP																							
1 Obecná ustanovení					2 Hlavní povinnosti zhotovitele					3 Čas													
4 Testování a vady					5 Platby					6 Kompenzační události													
7 Vlastnictví					8 Rizika a pojištění					9 Ukončení													
Hlavní (platební) varianta																							
A				B				C				D				E				F			
Smlouva s paušální cenou a seznamem aktivit				Smlouva s jednotkovými cenami a výkazem výměr				Smlouva s cílovou cenou a seznamem aktivit				Smlouva s cílovou cenou a výkazem výměr				Smlouva s nákladově orientovanou cenou (tzv. přírážky)				tzv. „ <i>management contracting</i> “			
(tzv. „ <i>Priced contract with Activity schedule</i> “)				(tzv. „ <i>Priced contract with Bill of quantities</i> “)				(tzv. „ <i>Target cost contract with Activity schedule</i> “)				(tzv. „ <i>Target cost contract with Bill of quantities</i> “)				(tzv. „ <i>Cost reimbursable contract – cost plus</i> “)							
Způsob řešení sporů (adjudikace)																							
W1 (pokud se neaplikuje „ <i>UK Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996</i> “)										W2 (pokud se aplikuje „ <i>UK Housing Grants, Construction and Regeneration Act 1996</i> “)													
Vedlejší ustanovení OP																							
X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	X16	X17	X18	X19	X20				
Specifická vedlejší ustanovení spojená se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska („ <i>UK</i> “)																							
Y(UK)1							Y(UK)2							Y(UK)3									
Z - Dodatečná ustanovení OP vyhotovená smluvními stranami																							
+ vždy Předpis pro nacenění dodatků (<i>Schedule of Cost Components</i>)																							
+ vždy Specifikace Díla (<i>Works information</i>)																							
+ vždy Informace o místě provádění díla (<i>Site information</i>)																							
+ vždy Harmonogram (<i>Programme</i>)																							

Na rozdíl od jiných smluvních vzorů má ECC3 velice neobvyklý přístup k formování smlouvy samotné. Obchodní podmínky totiž výslovně nestanoví, které dokumenty tvoří smlouvu samotnou. Smlouvu, jako definovaný pojem v OP ani

zhotoviteli; X15 Limitace odpovědnosti zhotovitele za projektové práce, odpovědnost pouze při porušení řádné péče; X16 Zádržné (neužívá se u varianty F); X17 Náhrada škody za nízkou kvalitu díla; X18 Limitace náhrady škody; X20 Hlavní výkonnostní ukazatele (neužívá se u X12).

nenalezneme. Smluvní údaje tvořené částí 1 a částí 2 vlastně vtahují do obsahu smlouvy přílohy, na které odkazují. Část 1 stanovená objednatelem odkazuje na Obchodní podmínky, Předpis pro nacenění dodatků, Specifikaci Díla a Informace o místě provádění díla. Část 2 Smluvních údajů stanovená zhotovitelem na základě požadavků a poptávky objednatele odkazuje na Harmonogram, určité údaje určené pro Předpis pro nacenění dodatků, Specifikace Díla týkající se projektových prací, v případě, že je zhotovitel poskytuje, a buď seznam aktivit (tzv. „*Activity schedule*“) či výkaz výměr (tzv. „*Bill of Quantity*“), podle toho, která hlavní (platební) varianta byla zvolena (viz výklad níže).

Navíc nejsou pevně stanoveny ani pořadí a priorita dokumentů. Omezím-li se na zjednodušení této situace, může dojít v podstatě ke třem situacím. Tato situace může smluvní strany motivovat k tomu, aby všechny smluvní části zrevidovaly natolik pečlivě, aby nedošlo k vůbec žádným kolizím jakýchkoliv ustanovení obsažených ve standardizované části a v části dotvářené smluvními stranami. Toto je samozřejmě varianta, s níž tvůrci tohoto smluvního vzoru počítají. V případě, že strany v tomto selžou, mohou se potýkat s problémy danými právě rozporů ve smlouvě, kdy určitá ustanovení se mohou stát z důvodu kolize a neurčitosti neplatná. Nebo mohou do smlouvy prioritu dokumentů doplnit, což musí být ovšem vždy zváženo s ohledem na funkci jednotlivých dokumentů, neboť ECC3 s tímto ve své standardizované verzi nepočítá a jedná se tak o zásah do přístupu, s nímž byl vzor tvořen. Vzhledem k tomu, že priorita dokumentů bývá obvyklou součástí smluv, budou k tomuto kroku smluvní strany mnohdy inklinovat. Domnívám se, že smlouva tímto svým přístupem zbytečně zvyšuje riziko a nejistotu smluvních stran. Smluvní strany jsou jistě motivovány vyjasnit si všechny rozporů ve smlouvě i bez tohoto dalšího „impulsu“.

Jak již bylo zmíněno, nabízí ECC3 6 hlavních (platebních) variant.

Varianta A je vlastně smlouvou s paušální cenou (tzv. „*lump sum contract*“) a seznamem aktivit. Neprovádí se tedy měření skutečně provedených prací, ale úhrady jsou poskytovány dle platebního kalendáře. Jednotlivé úhrady jsou uvolňovány po dokončení stanovených aktivit.

Varianta B je obdoba typických „měřených zakázek“ (tzv. „*measurement contract*“), kdy dochází k měření skutečně provedených prací a cena je stanovena dle jednotlivých jednotkových a položkových cen dle *výkazu výměr*. Nacenění dodatků je

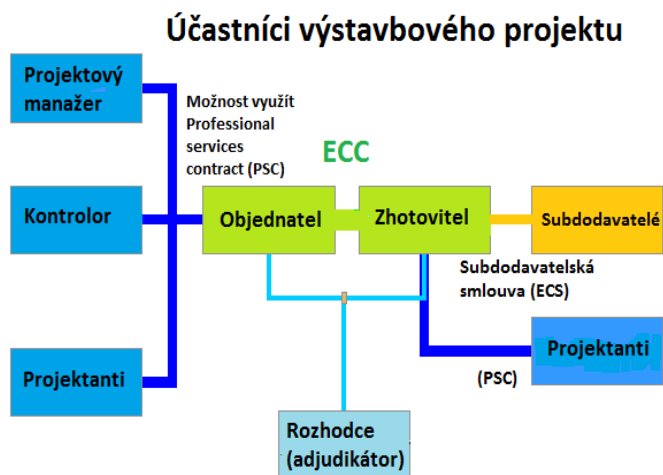
však odlišné od tradičních smluv, kde k němu slouží právě jednotky uvedené ve výkazu výměr.

Varianta C je smlouva s cílovou částkou a seznamem aktivit. Varianta D je smlouva s cílovou částkou a výkazem výměr. O smlouvě s cílovou částkou bude více pojednáno v podkapitole 4.3.4.

Varianta E je smlouva s nákladovou cenou (tzv. „*cost reimbursable contract*“), kdy zhotoviteli jsou plně placeny všechny skutečné náklady s výjimkou některých nedovolených nákladů a stanovená přírážka. Varianta F je pak jakousi modifikací varianty E. Zhotoviteli jsou hrazeny náklady na dodávky podzhotovitelů a přírážky zvyšující tuto cenu, stanovené zpravidla procentní sazbou.

Platební podmínky mohou být samozřejmě doplněny pomocí vedlejších ustanovení. Do smlouvy může být zahrnuta i možnost bonusu za dřívější dokončení díla díky vedlejšímu ustanovení X6 apod.

Přehled hlavních účastníků zapojených při výstavbovém projektu při použití ECC3 – zdroj: vlastní zpracování autorky.

Jak je patrné z výše uvedeného přehledu, mezi hlavní účastníky výstavbového projektu ve smluvních podmínkách NEC nepatří jen objednatel a zhotovitel. Hlavní kontrakt (ECC3) je uzavřený mezi objednatelem a zhotovitelem. V organizaci a řízení výstavbového projektu jsou však ze strany objednatele zapojeni ještě projektový manažer a kontrolor a jednotlivé povinnosti a odpovědnosti jsou tak štěpeny mezi více stran. Nejedná se tedy o striktně dvoustranně koncipovaný smluvní poměr. Navíc po

všech těchto stranách je ve smyslu základního článku ECC3 požadována vzájemná důvěra a spolupráce. ECC3 obsahuje mnohé instrumenty (*níže* budou některé popsány), které zapojení objednatele a těchto jeho zástupců přímo vyžadují. Podle toho, kdo zajišťuje projektové práce, je pak projektant buď najímán objednatelem, nebo zhotovitelem, případně na část díla oběma z nich.

Role kontrolora je vymezena především ve čtvrté části základních ustanovení OP a omezuje se především na testování a detekci vad. Zatímco projektový manažer je klíčovým účastníkem projektu ze strany objednatele. Je vlastně hlavním administrátorem smlouvy a projektu ze strany objednatele. Měl by mít jak dostatečné znalosti technické, tak finanční. Vydává totiž a schvaluje změny díla, projektové práce, subdodavatele, platby, kompenzační události včetně změny ceny za dílo. Dále je zapojen do systému včasných varování o událostech s dopadem na plnění díla, aktualizuje registr rizik („*Risk register*“) apod. V některých ohledech má postavení obdobné tzv. správci stavby v červené a žluté knize FIDIC a jiných smluvních podmínkách. Projektový manažer je ovšem nahlížen jako skutečný zástupce objednatele, a v případě, že je mu smlouvou svěřena nějaká činnost, nepotřebuje k rozhodnutím v této věci schválení objednatele. Oproti tomu některá rozhodnutí správce stavby musí být vždy potvrzena přímo objednatelem. Navíc správce stavby je mnohdy v dvojsečném postavení, když je najímán a placen objednatelem a do značné míry zastupuje jeho zájmy, ovšem některá rozhodnutí musí činit mezi objednatelem a zhotovitelem nestranně. ECC3 se tomuto konfliktnímu postavení snaží předejít tím, že projektový manažer je skutečným zástupcem objednatele a nestranné rozhodování sporů je svěřeno adjudikátorovi – rozhodci.

4.3.3 Smluvní vzor ECC3 – srozumitelnost

Srozumitelnosti má být dosaženo především užíváním prosté angličtiny namísto odborné právnické angličtiny. ECC3 má totiž sloužit všem účastníkům výstavbového projektu přímo na staveništi a ne jen pro „boj právníků“ v případě sporu. V případě, že je nějaký pojem definován v čl. 11 základních ustanovení OP, je užíván s velkým začátečním písmenem. Termíny, jejichž výklad je obsažen ve Smluvních údajích, jsou psané kurzívou. Někdy jsou užívány velice podobné pojmy, je však nutné rozlišovat

právě i styl, kterým jsou uvedeny. Zda jsou to pojmy psané kurzívou, zda jsou to tzv. definované termíny z čl. 11 základních ustanovení OP psané s velkým počátečním písmenem, či zda jde o pouhý pojem bez specifického výkladu.

Jednotlivá ustanovení OP na sebe číselně neodkazují. Všechna ustanovení, která se týkají určitého jevu, najdeme zpravidla v samostatné části smlouvy pohromadě, v jakémsi modulu. Domnívám se, že smlouva je díky prostému anglickému jazyku, krátkým větám a struktuře bez vzájemných odkazů skutečně přehledná. Někdy však bývá vytýkána až přílišná snaha smlouvu „zlaicizovat“, když kromě právnické terminologie vymizela i terminologie „stavařská“²⁴⁴, na kterou jsou zkušení odborníci zvyklí.

Smluvní podmínky se vyhýbají pojům jako „rozumný“, „přiměřený“ apod. Namísto toho se snaží vždy přesně vyjádřit, co je tím myšleno.²⁴⁵ Toto považuji za velmi vhodné, neboť výklad těchto neurčitých pojmů je vždy velice subjektivní a bývá důvodem mnoha sporů. Subjektivní posouzení se tedy OP snaží omezit na minimum a spíše vždy předkládají výčet důvodů, proč je například možné nějaký požadavek odmítnout.

Na první pohled čtenáře překvapí odklon od tradičně užívaného příkazního znění pomocí anglického slovesa „*shall*“. Namísto toho užívají OP přítomný čas, čímž dle mého názoru spíše symbolicky podporují vzájemnou spolupráci. V podstatě jediný výskyt „*shall*“ nalezneme hned v prvním ustanovení, v čl. 10.1 základních ustanovení OP, který má určovat výklad celého smluvního vzoru a který říká, že objednatel, zhotovitel, projektový manažer, a kontrolor budou jednat tak, jak je stanoveno ve smlouvě a v duchu vzájemné důvěry a spolupráce.²⁴⁶ Tento závazek má v podstatě určovat filozofii celého výstavbového projektu. V čl. 26.3 základních ustanovení OP je dokonce stanoveno, že nebude-li touto povinností závázán i zhotovitelův subdodavatel, může být projektovým manažerem odmítnut.

²⁴⁴ Smlouva například neuzívá pojmy jako angl. „*provisional sum*“ (česky překládané jako „předběžná částka“); „*variations*“ (česky překládané jako „variacce“ nebo „změny“); „*extensions of time*“ (česky překládané jako „prodloužení lhůty“). Namísto posledních dvou jmenovaných používá pojem „*compensation events*“, který můžeme přeložit jako „kompenzační události“.

²⁴⁵ Na rozdíl od některých jiných smluvních vzorů například nestanoví, že činnost má být provedena v přiměřeném čas nebo bezodkladně. Považuje tuto formulaci za vágní a strany proto musí jasně stanovit časové milníky, které považuje za přiměřené. Př.: Angl. „*If this contract requires the Project Manager, the Supervisor or the Contractor to reply to a communication, unless otherwise stated in this contract, he replies within the period for reply.*“ *Period for reply* je pak stranami přesně stanovena.

²⁴⁶ Angl. „*The Employer, the Contractor, The Project Manager and the Supervisor shall act in spirit of mutual trust and co-operation.*“

Srozumitelnost procesů obsažených v OP je pak podpořena mnoha schematy, časovými osami a diagramy, které jsou k podpoře *managementu* smlouvy vydávány.

Jestli mám ve vztahu ke srozumitelnosti smlouvě něco vytknout, je to nezájem ICE o přeložení vzorů do více jazyků. Narozdíl například od FIDIC, která se snaží co možná nejvíce rozšířit povědomí o svých smlouvách a v zájmu jednotného výkladu podporuje autorizované překlady, podmínky NEC se jaksí omezují na anglicky mluvící svět. Časem se snad v zájmu rozšíření těchto smluvních podmínek autorizované překlady objeví.

4.3.4 Smluvní vzor ECC3 – podněcování dobrého projektového řízení

Myslím si, že jsou to právě objednatelé, kteří mají klíčový vliv na umožnění realizace inovací a udržení stimulů ke zlepšování obchodu napříč svými výstavbovými projekty. Na druhou stranu však požadují předvídatelné výsledky svých podnikatelských aktivit. Koneckonců jsou to jejich peníze a oni potřebují aktuální ujištění, že práce jsou dodány v takové kvalitě a čase, aby přinesly co nejlepší hodnotu. K tomu jim, myslím, může sloužit ECC3, jako nástroj projektového řízení.

ECC3 používá některé instrumenty, které hrají klíčovou roli v motivaci smluvních stran ke spolupráci a řádnému řízení projektu. Jsou jimi především harmonogram, systém tzv. včasných varování („*early warnings*“), registr rizik, kompenzační události a případně využití hlavní (platební) varianty C – tzv. smlouvy s cílovou cenou.

Harmonogram, je zde skutečným nástrojem řízení projektu. Nejde jen o vymezení časové posloupnosti prací, ale o zanesení mnoha jiných skutečností. Jejich rozsah je podrobně rozebrán v čl. 31 základních ustanovení OP.²⁴⁷ Harmonogram musí být neustále, zpravidla alespoň jednou měsíčně aktualizován, aby zaznamenával aktuální vývoj situace na stavebním díle a to včetně všech vlivů kompenzačních událostí (viz *dále*) apod. Je v něm tedy možné v téměř reálném čase sledovat všechny důležité okolnosti týkající se průběhu prací a nároků smluvních stran. Vzhledem k tomu, že kolika změnám zamýšlených záměrů v průběhu provádění prací dochází,

²⁴⁷ Kromě všech možných termínů se jedná například o zaznamenání včasných varování, naplánované práce, požadavky na přístup ke staveništi po sjednané časové době, informace od ostatních účastníků stavby, časové rezervy, informace kdy chce zhotovitel dosáhnout požadavků stanovených pro jednotlivé části díla, případně provést testy atd.

případně kolikrát dojde ke zpoždění různých činností, toto považuji za zvláště přínosné. Na první pohled je totiž patrné, v jakém stavu se projekt nachází. Harmonogram vždy schvaluje projektový manažer (aniž by se zhotovitel zprostil jakýchkoliv povinností), a tento aktuální vždy nahradí ten původní. V případě, že program není vydaný, může objednatel zdržet platbu, dokud tuto skutečnost zhotovitel nenapraví, což jen podtrhuje jeho význam. Tato široká administrace s sebou samozřejmě nese i negativa v podobě nákladů a „papírování“. K usnadnění však slouží mnohé elektronické systémy, které jsou ve vztahu k podmínkám NEC vyvíjeny.

ECC3 obsahuje v čl. 16.1 základních ustanovení OP povinnost tzv. včasných varování. Zhotovitel i projektový manažer mají povinnost oznámit druhé straně jakoukoliv okolnost, o níž se dozví, která by mohla mít vliv na lhůty, cenu či kvalitu díla. Důvodem je mimo jiné to, že každá oznámená událost je zhodnocena a v případě, že má skutečný dopad na cenu, čas a kvalitu a je alokována jako riziko objednateli, je považována za tzv. kompenzační událost. Včasným oznámením tedy oznamující strana vyvolá jednání, na němž má být rozhodnuto, jaká plynou z okolností rizika, zda jde o kompenzační událost a jak dopady těchto rizik zmírnit. Zde by měly obě strany otevřeně diskutovat. Klíčovou roli zde tedy hraje závazek jednat v duchu vzájemné důvěry. Domnívám se, že u tradičních smluv bývají některé problémy spíše skrývány z důvodu taktického využití při argumentaci proti druhé straně. Samozřejmě, ani zde nelze toto zcela vyloučit, neboť důležitý je při spolupráci vždy lidský faktor. Jakékoliv takto vznesené včasné varování je projektovým manažerem zaneseno do registru rizik²⁴⁸. V něm jsou uvedena rizika stanovená již od počátku ve Smluvních údajích a dále jakékoliv včasné varování zhotovitele či projektového manažera. Jsou v něm popsána jednotlivá rizika a způsoby, jak má dojít k jejich eliminaci, redukci či jak se jim vyhnout.²⁴⁹

²⁴⁸ Se zaváděním registru rizik se dá setkat i v české praxi. Osobně jsem se setkala s případy, kdy objednatel, který se ucházel o zakázku typu *design-build* u zadavatele, si objednal u projektanta zpracování *tender designu* a k němu odpovídající výkaz výměr s naceněním. Tento pak chtěl využít k ocenění projektových prací do nabídky zadavateli. V případě, že spoléhá na ceny a výkazy projektové společnosti, může se stát (a stane se), že se v případě jeho vítězství a realizace díla jednotky ve výkazech budou v realitě na stavebním díle lišit a dodavatel vázaný paušální cenou vůči zadavateli bez možnosti změny bude tato rizika nést. Projektové společnosti, které se nechtějí vystavovat riziku odpovědnosti za škodu tímto způsobenou, tedy spolu s tímto *tender designem* předkládají registr rizik, v němž stanoví některé předpoklady, s nimiž byly výkazy sestaveny a naceněny. Upozorňují v nich pak, že při změně určité podmínky může dojít buď ke snížení či zvýšení množství a ceny, a že by toto riziko měl objednatel sám uvážit při podávání své nabídky zadavateli.

²⁴⁹ Čl. 11.2 (14) základních ustanovení OP.

Výčet všech důvodů pro změny a nároky na prodloužení lhůt a navýšení ceny je obsažen v šestém modulu základních ustanovení OP, převážně v čl. 60.1. Případně i v některých vedlejších ustanoveních, jsou-li do smlouvy vloženy. Smlouva nezná nějaké neutrální okolnosti, ale všechny jsou alokovány buď jedné, nebo druhé straně. V případě, že je tedy riziko alokováno objednateli a k této události skutečně dojde, jedná se o kompenzační událost. Tyto kompenzační události jsou vždy vznášeny proti aktuálnímu akceptovanému programu.

Nicméně smlouva je striktní, a pokud zhotovitel neoznámí událost, z níž se stane kompenzační událost, do osmi týdnů od doby, kdy se o ní dozví,²⁵⁰ nelze již požadovat nároky na zvýšení ceny a prodloužení lhůt, ani se vyvinit z odpovědnosti za škodu (čl. 61.3 základních ustanovení OP). V případě, že projektový manažer v okolnosti kompenzační události neshledá, je pro případné další posouzení alespoň uveden záznam v registru rizik. Pro případ, že projektový manažer na oznámení nereaguje, a ani po dodatečné výzvě zhotovitele nezjedná nápravu, považuje se za další dva týdny kompenzační událost za schválenou a předpokládá se, že tím dostal zhotovitel pokyn k jejímu nacenění. Pokud by projektový manažer i nadále nereagoval na požadavky nacenění kompenzační události a prodloužení lhůty ze strany zhotovitele, bude se dva týdny po první marné výzvě považovat i toto nacenění a prodloužení lhůty za platné. Jak je patrné, tento mechanismus jasně tlačí smluvní strany k tomu, aby došlo k nacenění a změnám v reálném čase a bylo tak v harmonogramu po celou dobu vidět reálný obraz stavebního díla. U některých tradičních forem smluv totiž dochází k finálnímu nacenění až na konci smlouvy, což považuji za velice problematické. Zhotovitel totiž mnohdy nemá právo přerušit práce, dokud nebude naceněna tato změna, a musí tedy práce provést i bez dohodnutého dopadu na cenu a termíny, aniž by mu smlouva dávala možnost donutit objednatele například k uzavření dodatku ke smlouvě. V případě, že jsou již práce provedeny, je vždy těžké přesvědčit objednatele o oprávněnosti některých nákladů a nároků.

Při nacenění kompenzačních událostí se oproti jiným smluvním vzorům nevychází z vysoutěžených zadaných cen či jednotek, ale z mechanismu, který je určen z ceny již dokončených prací a odhadu skutečné ceny ještě nedokončených prací

²⁵⁰ Zde může vyvstat otázka, kdo má být vlastně ten, kdo se o události dozví a od kdy je tak počítána lhůta osmi týdnů. Z výkladu při mnoha sporech bylo vyvozeno, že nestačí, aby o události věděl jen nějaký běžný zaměstnanec na staveništi, ale měl by se o události dozvědět někdo s řídicími funkcemi.

a procentuální sazby pokrývající další náklady zhotovitele (profit, rizika, režijní náklady).²⁵¹

Posledním důležitým motivačním faktorem, kterým se chci v této části zabývat je hlavní (platební) varianta C – tedy smlouva s tzv. cílovou částkou (tzv. „*target cost*“). Cílová částka je vlastně odhadnutá předpokládaná pravděpodobná cena výstavbového projektu, která s ohledem na všechna rizika projektu přijde zhotoviteli a objednateli reálně odpovídající. V průběhu provádění díla je pak zhotovitel placen jako u smlouvy s nákladově orientovanou cenou, na základě skutečně vynaložených nákladů, snížených o nedovolené náklady (čl. 11.2(25) varianty C) a zvýšených o dohodnuté přírážky. Na základě toho, jak mění v průběhu provádění díla kompenzační události skutečně vynaložené náklady, mění se i tato cílová částka. Na konci projektu pak dojde k porovnání skutečně objednatel uhrazené ceny a této odhadnuté cílové částky. V případě, že cílová částka je vyšší než skutečně vynaložené úhrady objednatele, je tento rozdíl považován za úsporu, která je rozdělena ve stanoveném poměru („*gain share*“) mezi smluvní strany. Zhotoviteli je tedy vyplacen jakýsi bonus za dokončení díla pod stanovenou cenou a objednatel těží z toho, že část původně předpokládaných nákladů uspoří. V případě, že cílová částka je skutečnými objednatel vynaloženými náklady překročena, jedná se o ztrátu, která je také ve stanoveném procentuálním poměru dělena mezi strany („*pain share*“). Objednatel tedy musí vynaložit více nákladů, než původně předpokládal a zhotovitel musí uhradit jakousi sankci za nedosažení stanovené ceny. Jestliže jsou tedy cílová částka a procentuální poměry stanoveny adekvátně, mohou dle mého názoru sloužit jako silný motivační prvek k podpoře a naplnění všech výše zmíněných kooperačních zásad a instrumentů. V tomto případě hlavní (platební) varianty C je tedy účetnictví projektu otevřeno ke kontrole i objednateli, což má podporovat vzájemnou důvěru. Vyplývá to z toho, že i objednatel musí mít zájem na znalosti cenového vývoje projektu. Logicky by schválení změny ceny v rámci kompenzačních událostí nemělo být velkým problémem, když objednatel otevřeně vidí skutečné náklady, které zhotovitel vynakládá a za jakým účelem. Nacenění změn však nadále zůstane oblastí rozporů mezi oběma smluvními stranami. Tato forma řízení projektu však vyžaduje dostatek zkušeností, neboť se zde promítá

²⁵¹ Tedy z „*actual Defined cost*“ a „*forecast Defined cost*“ – stanovené u každé jednotlivé hlavní (platební) varianty specificky dle *Předpisu pro nacenění dodatků* + „*fee*“ (čl. 63.1 základních ustanovení OP).

několik různých tendencí v řízení projektu. Zhotovitel i projektový manažer jsou zde motivováni hledat alternativní způsob provedení díla nebo dodávek materiálů, aby finální cena byla oproti cílové částce co nejnižší, a došlo tak k co největší úspoře v zájmu obou smluvních stran.

Cílová částka bude stanovena buď v rámci soutěže uchazečů, případně jako výsledek vyjednávání smluvních stran. V případě, že objednatel má k dispozici alespoň částečný projekt díla, bude tento odhad cílové částky jistě přesnější. V případě, že má být odhad cílové částky stanoven u projektu, kde projektovou dokumentaci plně zajišťuje zhotovitel, bude zde kladen větší důraz na specifikaci požadavků, které má dílo splňovat a na rizika, která mají být v průběhu projektu identifikována a řízena (obdobně jako tomu bude u projektů EPC s paušální cenou). Je to logické s ohledem na potřebu stanovení konkrétní cílové částky, která se musí odvíjet od co nejvíce podrobného popisu díla.

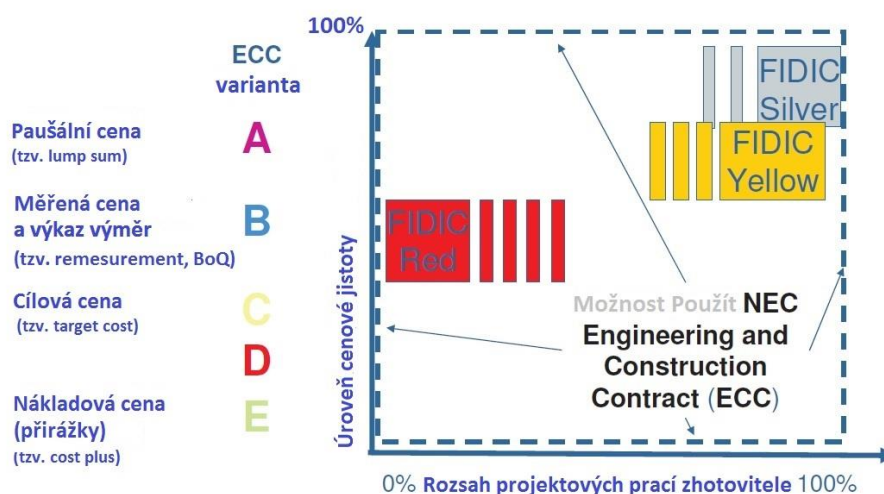
Myslím si, že ECC3 je svou podstatou progresivní smlouva, která si klade za cíl podporovat a odměňovat dobré řízení a partnerství, které dobré řízení přináší. Z toho pramení její proaktivní přístup, který vyžaduje komunikaci, včasné varování a řešení problémů tak, aby byl vždy k dispozici aktuální obchodní obraz pro všechny strany. Stejně jako jiné obdobně propracované smluvní vzory, vyžaduje i ECC3 důkladnost a disciplinovaný přístup.

4.3.5 Smluvní vzor ECC3 – srovnání s vybranými aspekty stříbrné knihy FIDIC

Plnohodnotná komparace smluvního vzoru ECC3 a některé jednotlivé knihy FIDIC, kterých se při dodávkách investičních celků užívá, by byla na několik samostatných knih. S ohledem na přiměřený rozsah této práce jsem zvolila srovnání vybraných aspektů ECC3 a stříbrné knihy FIDIC, neboť stříbrná kniha představuje často užívaný smluvní vzor pro dodávku investičního celku na klíč mezi soukromými investory. Předně je třeba říci, že toto srovnání si neklade za cíl zjistit, která ze smluv je lépe koncipována, či podat vyčerpávající přehled, ale spíše představit jejich rozdílný přístup k řízení projektu, a tím i upozornit na některé rizikové aspekty smluvního vzoru ECC3.

Pro lepší přehlednost jsem připravila následující přehledový graf, který jasně demonstruje vzájemné postavení jednotlivých smluvních vzorů FIDIC a smluvního vzoru ECC3. Reflektuje především množství projektových prací, které je prováděno zhotovitelem a mechanismus určení ceny za dílo.

Srovnání ECC3 a červené knihy, žluté knihy, stříbrné knihy FIDIC s ohledem na úroveň cenové jistoty a rozsah projektových prací, které zajišťuje zhotovitel – zdroj: vlastní zpracování autorky.

Dále se tedy zaměřím na tři oblasti, které považuji u smluv o dodávce investičních celků za stěžejní a které mi dovoluji poukázat na rozdíly v koncepcích ECC3 a stříbrné knihy. Za prvé je to počet smluvních stran a struktura smlouvy, za druhé určení ceny za dílo a alokace rizik a za třetí zkoušky díla.

Stříbrná kniha, která bývá užívána především soukromými investory na dodávky investičních celků tzv. na klíč, je koncipována na striktním přístupu dvou smluvních stran.²⁵² Veškerou odpovědnost (téměř) nese jeden subjekt – zhotovitel, a předává objednateli dílo dokončené a funkční. Stříbrná kniha tedy vyžaduje jen velmi malé zapojení objednatele v denodenním průběhu provádění díla. Ve stříbrné knize je i funkce správce stavby z červené knihy a žluté knihy nahrazena pouze zástupcem objednatele, který má omezený rozsah pravomocí. Oproti tomu ECC3 zapojuje ještě projektového manažera a kontrolora ze strany objednatele. Přináší tedy dělení

²⁵² Na rozdíl od červené a žluté knihy zde tedy nevystupuje správce stavby, ale jen zástupce objednatele. Objednatel tu tedy nespoleská na řádné plnění povinností třetích stran (projektového manažera a kontrolora) jako je tomu u ECC3.

odpovědností mezi více účastníků výstavbového projektu. Než tedy začne objednatel zjišťovat, která ze smluv je pro jeho projekt vhodnější, musí předně určit, jak moc chce či nechce být v průběhu provádění celého díla zapojen. Případně, zda chce odpovědnost dělit mezi více účastníků. Pokud chce mít objednatel zajištěno předání díla na klíč s kumulací odpovědnosti u co nejmenšího počtu osob, nebude zřejmě ECC3 nejvhodnější variantou.

Co se struktury smlouvy samotné týče, nastínila jsem již specifika vzoru ECC3, který vlastně neobsahuje seznam dokumentů tvořících smlouvu, ale pomocí odkazů ve Smluvních údajích začleňuje jednotlivé dokumenty do obsahu smlouvy. Priority mezi dokumenty ovšem nestanoví, což nepovažuji za vhodné. Oproti tomu stříbrná kniha FIDIC se drží tradiční koncepce, kdy Souhrn smluvních dohod tvoří vlastní smlouvu a odkazuje na jednotlivé dokumenty. Priorita dokumentů je zdůrazněna jak v tomto dokumentu, tak ve všeobecných OP, které tvoří základ OP. Všeobecné OP jsou pak předmětem úprav na míru konkrétnímu projektu pomocí zvláštních OP, které mají před všeobecnými OP přednost. Domnívám se, že stříbrná kniha obsahuje jasnou strukturu a priority dokumentů a nedává tak zbytečný prostor pro vyšší nejistotu a případnou neplatnost z důvodu kolize ustanovení vedoucích k neurčitosti smlouvy, jako je tomu u ECC3. Smluvní strany tedy musí při sestavování smluvního vzoru ECC3 dbát zvýšené pozornosti proto, že dokumenty jsou si vlastně rovnocenné.

Určení ceny za dodávku investičního celku je jistě stěžejní součástí smlouvy pro všechny strany.²⁵³ Stříbrná kniha vychází z jasného principu dodávky na klíč, když stanoví paušální cenu, v níž má mít zhotovitel oceněn (téměř) všechna rizika, včetně většiny nepředvídatelných událostí. Riziko změn ve výkazu výměr tedy nese zhotovitel. Prostor pro jakékoliv dodatečné nároky na zvýšení ceny je tedy striktně limitován,²⁵⁴ což má objednateli přinést vysokou jistotu konečné ceny. Stříbrná kniha stanoví, které okolnosti jsou považovány za „vyšší moc“ demonstrativním výčtem v čl. 19.1 všeobecných OP. Jedná se však o velmi výjimečné a nepříznivé situace, jako jsou

²⁵³ Je to současně i jeden z bodů, kde se nejvíce projevuje rozdíl mezi ECC3 a smluvními podmínkami FIDIC. Každá jednotlivá kniha FIDIC má jasně stanovené určení ceny a platební mechanismus, zatímco ECC3 je možné kombinovat díky hlavním variantám A-F. Viz graf výše.

²⁵⁴ Viz čl. 4.12 Všeobecných obchodních podmínek stříbrné knihy: *Jestliže není stanoveno jinak: a) bude se mít za to, že zhotovitel obdržel všechny potřebné informace vzhledem k rizikům, nepředvídatelným událostem a jiným okolnostem, které mohou mít vliv na dílo; b) podepsáním smlouvy zhotovitel přijal úplnou odpovědnost za předvídaní všech komplikací a nákladů nutných k úspěšnému dokončení díla; a c) cena díla nebude upravena s ohledem na jakékoliv nepředvídatelné komplikace nebo náklady.*“

hurikány, sopečná činnost apod. Jakékoliv jiné okolnosti nemají na změnu ceny dopad. Zhotovitel například přebírá odpovědnost i za místo staveniště a jakékoliv nepředvídatelné okolnosti na něm – tedy i problémy v podloží.²⁵⁵

K tvorbě ceny pak ECC3 přistupuje spíše tak, že rizika a nepředvídatelné okolnosti mají být adresovány zhotoviteli a dodatečně naceněny jako kompenzační události až v případě, že se objeví. Cena by tak neměla být apriorně mnohonásobně zvyšována kvůli přesunutí většiny (i nepředvídatelných) rizik na zhotovitele. Tedy i nepředvídatelné podmínky na staveništi považuje ECC3 za jednu z kompenzačních událostí. Objednatel tak v případě smluvního vzoru ECC3 nemá stejnou jistotu nezměnitelnosti ceny, jako je tomu u stříbrné knihy FIDIC. Bude-li tedy jistota konečné ceny určujícím kritériem například pro financující instituci, bude zřejmě vhodnější variantou stříbrná kniha, ačkoliv za cenu vyšších nákladů. Zhotovitel si totiž musí adekvátně ohodnotit zvýšenou míru rizik.

Z hlavních (platebních) variant ECC3 je stříbrné knize nejbliže varianta A. V případě, že se však objednatel rozhodne pro smluvní vzor ECC3, bývá mnohdy důvodem možnost využití varianty C, která představuje motivaci k úsporám pro obě smluvní strany.

Nutno podotknout, že i přes velkou cenovou variabilitu je ECC3 na velkých výstavbových projektech předmětem dodatků k cenovým ustanovením. ECC3 varianta A obsahuje seznam aktivit, jejichž dokončení je předpokladem uvolnění části finančním prostředků. Stříbrná kniha pak bývá mnohdy doplňována dodatky, které do jejího platebního mechanismu také zavádějí určité milníky za určitou dokončenou část prací.

Stříbrná kniha dále výslovně stanoví požadavek „*fitness for purpose*“²⁵⁶, tj. vhodnost pro daný účel. Tím dochází opět ke zvýšení odpovědnosti zhotovitele. Ten totiž musí odhalit i chyby, které jsou obsaženy v požadavcích objednatele. Odpovídá

²⁵⁵ Stříbrná kniha ve svém úvodu obsahuje prohlášení, že by neměla být užívána na projektech, kde se očekává práce v podzemí. Upozorňuje tak na možnost zvýšeného rizika zhotovitele právě s ohledem na převzetí rizika nepředvídatelných okolností v místě staveniště. Toto bývá často kritizováno, neboť práce v podzemí jsou do jisté míry přítomny na téměř každém projektu. Někteří proto ustupují od využití stříbrné knihy a pro projekty na klíč užívají nadále pozměněnou žlutou knihu FIDIC. Více např. viz NOVOTNÁ, Petra. Smlouvy podle podmínek FIDIC : Vybrané otázky. In *Dny práva – 2010 – Days of Law*. Brno, 2010. 9 pp. ISBN 978-80-210-5305-2.

²⁵⁶ Dle osobních slov Mikea Robertse, jednoho z tvůrců nové verze Bílé knihy FIDIC – určené pro poskytování služeb, která v současnosti prochází připomínkovým řízením mnoha institucí, by měl být požadavek „*fitness for purpose*“ zaveden i v ní.

totiž za to, že finální dílo bude splňovat stanovené výkonnostní parametry.²⁵⁷ I když by tedy jiné podmínky smlouvy naplnil, dílo řádně a včas dodal, nenaplnění této podmínky bude považováno za vadu díla a bude muset nastoupit postup odstranění této vady a kompenzace ve formě náhrady škod objednateli vzniklých.

Ani v případě, kdy projektové práce jsou obdobně jako u stříbrné knihy plně zajišťovány zhotovitelem, ECC3 požadavek vhodnosti pro daný účel výslovně neobsahuje. Výklad zde tedy bude záviset na přístupu jednotlivých právních řádů a na případných změnách smluvního vzoru smluvními stranami. V UK je dle Egglestona požadavek „*fitness for purpose*“ běžně součástí smlouv při zakázkách „*design-build*“, zatímco u zakázek typu „*design-bid-build*“ bývá odpovědnost omezena na „rozhodně očekávatelnou míru schopností a pečlivosti“.²⁵⁸ Proto nabízí ECC3 vedlejší ustanovení X15, které výslovně stanoví omezení odpovědnosti zhotovitele za vady způsobené jeho projektovou dokumentací. Ten pak odpovídá pouze v případě, že nevynaložil rozhodně očekávatelnou míru schopností a pečlivosti, aby dílo splňovalo podmínky zadání objednatele.²⁵⁹ Nalezne-li chybu v požadavcích objednatele stanovených ve Specifikaci Díla, jedná se o kompenzační událost. Má-li však smluvní vzor splňovat požadavky, které jsou objednatelem zpravidla u EPC zakázek stanoveny, měl by být dle mého názoru závazek vhodnosti pro daný účel ve smlouvě obsažen.

Pokud bych měla vybrat jeden jev, který dle mého názoru (i přes rozdílný přístup obou smluvních vzorů) řeší stříbrná kniha vhodněji, budou to ustanovení o zkouškách (včetně zkušebního provozu) a testování díla. Požadavky ECC3 na zkoušky a testování díla nejsou příliš rozsáhlé. Omezují se v podstatě na požadavky rozhodného práva a na testy a zkoušky požadované dle Specifikace Díla. Smluvní vzor ECC3 tedy ponechává definování toho, jaké zkoušky a testování mají být provedeny na smluvních stranách (včetně stanovení předmětu zkoušek a testování, kým, kdy a kde mají být provedeny, jak dlouho a s jakým akceptovatelným výsledkem, za čí náklady a zda ovlivňují platební kalendář, apod.). Nestanoví tedy standardně ani žádné

²⁵⁷ Tento požadavek je běžně obsažen ve většině vzorových smluv na dodávky tzv. na klíč. (běžně např. v IChemE). Je logické, že objednatel zpracovatelského či výrobního závodu, který obsahuje velké množství technologií a má sloužit výrovnímu či zpracovatelskému procesu bude chtít zaručit, že finální výsledek skutečně dosáhne požadovaných výkonnostních parametrů.

²⁵⁸ EGGLESTON, Brian. *The NEC3 Engineering and Construction Contract : A commentary*. 2nd Edition. London : Wiley-Blackwell, 2008. p. 112.

²⁵⁹ Angl. „*Option X15: Limitation of the Contractor's liability for his design to reasonable skill and care.*”

specifické testy při předání díla, převzetí díla ani akceptaci díla. ICE toto zdůvodňuje tak, že nechce do smlouvy zahrnovat zbytečná ustanovení, která se ne vždy uplatní. Pokud má však vzor ECC3 sloužit i pro dodávky velkých investičních celků, musí dle mého názoru tato ustanovení obsahovat. Bude pak třeba všechny požadované zkoušky a testování zahrnout do Specifikace Díla. To však může mít dle mého názoru dopad i na vybranou hlavní (platební) variantu, která tak může vyžadovat změny pomocí dodatečných ustanovení OP.

Naproti tomu stříbrná kniha je od počátku psaná s cílem uvedení rozsáhlých procedur testování a zkoušek v různých fázích realizace projektu, jak před předáním, tak po předání díla. Všechna ustanovení jsou tak ve smlouvě zakomponována s tím, že jejich vliv na cenu, čas, následky vad apod. nemusí strany doplňovat pomocí dodatků. Tento přístup je dle mého názoru odpovídající požadavku vhodnosti pro daný účel, k němuž stříbrná kniha zhotovitele zavazuje. Konkrétní zkoušky a testy pak také musí být stanoveny smluvními stranami. Pokud by stanoveny nebyly, jednoduše by se ustanovení nevyžila. Ovšem u velkých výstavbových projektů se bez zkoušek a testování díla objednatel zřejmě neobejde.

4.4 Dílčí závěr čtvrté kapitoly

Způsob využití standardizovaných smluvních podmínek při uzavírání mezinárodních obchodních smluv bývá různý. Mohou sloužit jako základ smlouvy samotné, nebo i jen jako pomůcka při kontrole, zda smlouva připravená individuálně pro konkrétní výstavbový projekt neoopoměla některé podstatné náležitosti.

Mezinárodní standardizované smluvní podmínky přinášejí pozitiva v podobě sjednocování rozdílných právních úprav v jednotlivých právních rádech. V protikladu k závazným právním normám, které podléhají složitým schvalovacím procesům, mohou pružně reagovat na vývoj dobré mezinárodní obchodní praxe. Myslím si, že prověřené smluvní podmínky, které kladou důraz na účelnou alokaci rizik, mají významný vliv při formování nejen mezinárodních, ale i vnitrostátních obchodních vztahů. I proto je v českém občanském právu reflektována možnost podnikatelů odkázat na obchodní podmínky odborných a zájmových organizací a určit tak část obsahu smlouvy.

V hlavní části této kapitoly jsem předložila rozbor smluvních podmínek NEC, zejména tedy smluvního vzoru ECC3, který je užíván při výstavbě investičních celků. ECC3 přichází s velice inovativním a inspirativním přístupem k organizaci a řízení výstavbového projektu. Podporuje zejména proaktivní přístup a včasné řešení všech komplikací a změn, k nimž během výstavby dochází. Je to velice progresivní vzor, který již byl prověřen na velkých výstavbových projektech zejména v UK, Hong Kongu, Jihoafrické republice, Novém Zélandu apod.

Domnívám se však, že v prostředí českého stavebnictví se jedná o vzor zcela neznámý. Ačkoliv se již některé prvky, které ECC3 zavádí, v české stavební praxi prosazují (např. registr rizik), nedohledala jsem veřejně prezentované případy, kdy by byl vzor ECC3 na velkém výstavbovém projektu v České republice využit. V současnosti se s ním tedy setkáme primárně na zahraničních projektech, a to zejména ve státech, jejichž právní řád vychází ze systému *common law*. Z toho ovšem nelze vyvozovat, že se se vzorem ECC3 či jeho modifikovanými verzemi v České republice neseťkáme vůbec. Velké nadnárodní korporace působící v různých státech s různými právními řády se mnohdy snaží standardizovat smluvní podmínky i v rámci své skupiny, a to tak, aby všechny jednotlivé společnosti prezentovaly obdobnou obchodní strategii a „podnikovou kulturu“. V případech koncernů, kdy mateřská společnost je situována v UK, se tak i zde setkáme s využitím vzorů NEC, upravených pro potřeby českého rozhodného práva.

Výhodu smluvního vzoru ECC3 pak spatřuji právě v jeho variabilitě a proaktivním přístupu, umožňujícím včasné řešení rizik díky včasným varováním a jejich evidenci v registru rizik, a dále možnosti sledovat průběh provádění díla v reálném čase s pomocí aktivního harmonogramu. Komparace ECC3 a stříbrné knihy FIDIC v závěru kapitoly byla provedena s vědomím, že se jedná o smluvní vzory, které přistupují k organizaci a řízení projektu odlišným způsobem. Vybrané aspekty stříbrné knihy poukazují na rizikové části smluvního vzoru ECC3, které musí smluvní strany pečlivě zvážit při formování smlouvy samotné.

Závěr

Obchod s investičními celky je tradiční a stále živě se rozvíjející oblast mezinárodního obchodu. Hlavním cílem této diplomové práce tedy bylo seznámit čtenáře s vybranou problematikou mezinárodních smluv o dodávce investičních celků uzavíraných v mezinárodním obchodě. Vzhledem k tomu, že se jedná o smluvní závazkové poměry s mezinárodním prvkem, je vždy nutné stanovit, jakými hmotněprávními normami se bude tato obchodní transakce řídit. Se zvláštním důrazem byl tedy analyzován právní režim a mezinárodní charakter dodávky investičních celků. Dále bylo nastíněno využití vzorových smluvních podmínek mezinárodních odborných a zájmových organizací při uzavírání mezinárodních smluv o dodávce investičních celků v investiční výstavbě. Pro každou kapitolu této práce byl stanoven dílčí cíl, kterého bylo dosaženo deskripcí, komparací a analýzou provedenou v předmětné kapitole, přičemž výsledky zkoumání byly shrnuty v dílčím závěru uvedeném vždy na konci jednotlivé kapitoly. Na základě rozboru zkoumané problematiky, provedeného v jednotlivých kapitolách, kterým byly postupně dosaženy všechny dílčí cíle, byl splněn i výše uvedený hlavní cíl práce.

Ve své první kapitole tato diplomová práce přinesla podrobnou analýzu vybraných pojmů, které bylo pro představu o předmětu této práce nutné objasnit. Na základě prostudovaných podkladů jsem dospěla k závěru, že dodávka investičního celku je určitým specifickým typem investice. Jedná se o velice složitou, komplexní a finančně náročnou konfiguraci jednotlivých procesů, jejichž hlavním cílem je zhotovení investičního celku, který by měl, díky svým funkčním vlastnostem, sloužit sjednanému účelu. Je-li tato obchodní transakce realizována pořízením stavebního díla, je možné ji považovat za výstavbový projekt. V dalších kapitolách se již práce v logicky navazující struktuře věnovala vybraným aspektům, s nimiž se smluvní strany při sestavování mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku setkají.

Druhá kapitola představila vybrané způsoby smluvního ošetření dodávky investičního celku. Předložila analýzu možností využití typových smluv občanského zákoníku pro dodávku investičního celku, kdy dostatečný ekvivalent v jedné, občanským zákoníkem výslovně upravené smlouvě nebyl nalezen. Vždy se bude jednat o smlouvu *sui generis*, složenou z vybraných ustanovení různých smluvních typů.

Při vymezení mezinárodního charakteru smlouvy jsem se zabývala otázkou, zda došlo zrušením obchodního zákoníku k rozšíření pojetí mezinárodního prvku u obchodních závazkových poměrů, a tím i chápání mezinárodního charakteru u mezinárodních smluv o dodávce investičních celků. S ohledem na rozsah současného mezinárodního obchodu jsem dospěla k názoru, že ano. Mezinárodní prvek, který propůjčuje závazkovým smluvním poměrům mezinárodní charakter, by dle mého názoru měl být nahlížen co nejšířším pohledem. Mezinárodní charakter dodávek investičních celků tedy nemusí být dán jen rozdílným domicilem smluvních stran, ale i jinými mezinárodními prvky. Akceptuji i subjektivní internacionalizaci, tj. zavedení mezinárodního prvku do jinak čistě vnitrostátního poměru volným jednáním smluvních stran, a to právě volbou zahraničního rozhodného práva či volbou zahraničního sudiště.

Vzhledem k tomu, že mezinárodní dodávky velkých investičních celků představují velice komplikované a finančně náročné obchodní transakce, které jsou předurčeny zasahovat do různých právních řádů, musí být vždy jasně stanoveno, které hmotněprávní normy na úpravu těchto smluvních závazkových poměrů dopadají. Třetí kapitola tedy objasňuje právní režim této obchodní transakce z pohledu českého rozhodného práva, a to s důrazem na volbu práva a její limity. V této kapitole mimo jiné upozorňuji na dvojí funkci volby práva – jako samostatné smlouvy s mezinárodním prvkem a jako hraničního určovatele. Předkládám vlastní názor na formální a materiální požadavky stanovené pro platnost doložky o volbě práva dle nařízení Řím I a opakovaně se vyjadřuji k možnosti volby práva v čistě vnitrostátním soukromoprávním poměru. Tuto volbu sice považuji za možnou, avšak nepraktickou, neboť neplní funkce, kvůli kterým je volba práva zpravidla činěna, tj. vyhnout se aplikaci ne-imperativních kogentních norem určitého právního řádu. V závěru kapitoly jsou jmenovány některé nestátní prostředky právní regulace, které mohou smluvní strany při přípravě mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku využít. Vzhledem k tomu, že nestátní prostředky právní úpravy nečerpají jen z jednoho právního řádu, ale jsou živelně tvořeny právě vlivem mezinárodního obchodního prostředí, spatřuji v nich vhodný prostředek k překlenutí rozdílů mezi úpravami jednotlivých právních řádů. Pro oblast mezinárodních dodávek investičních celků pak považuji za stěžejní především standardizované obchodní podmínky a smluvní vzory.

Čtvrtá kapitola navazuje na teoretický nástin právního rámce úpravy mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků obsažený v třetí kapitole práce. Uvádím zde některé výhody a nevýhody, které přináší standardizace a standardizované obchodní podmínky v oblasti investiční výstavby. Standardizaci smluvních podmínek mezinárodními organizacemi hodnotím převážně pozitivně. K možnostem využití standardizovaných smluvních podmínek se však stavím i kriticky a upozorňuji na rizika neplatnosti některých jejich ustanovení z důvodu nesouladu se zásadami a ustanoveními rozhodného práva. Podtrhuji tak zejména dílčí závěr třetí kapitoly, ve kterém jsem zdůraznila potřebu posouzení a vhodného výběru rozhodného práva. Druhá část čtvrté kapitoly se zaměřila na analýzu smluvních podmínek NEC, zejména tedy smluvního vzoru ECC3, který je užívaný při výstavbě investičních celků. Tento vzor jsem vybrala s cílem poukázat na stále více se objevující proaktivní přístup k řízení a organizaci projektů a podpoře inovací. Na případu smluvního vzoru ECC3 tak prezentuji možnosti použití mezinárodních standardizovaných smluvních podmínek při přípravě mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku. Dle mého názoru však budou v oblasti dodávek velkých komplexních, technologicky složitých celků smluvní podmínky vždy předmětem rozsáhlých úprav a dodatků a lze je vnímat spíše jako návod k sestavení individuálně sjednané smlouvy pro každý jednotlivý projekt.

Závěrem lze tedy konstatovat, že práce ve svém souhrnu naplnila stanovené cíle, seznámila svého čtenáře s problematikou mezinárodních smluv o dodávce investičních celků a upozornila na klíčové a problematické aspekty svého předmětu.

Seznam zkratek

černá kniha	Viz ECC3.
červená kniha	„Obchodní podmínky pro stavební a inženýrské práce staveb, jejichž projektovou přípravu zajišťuje objednavatel“.
ECC 3	Smluvní vzor „ <i>Engineering and Construction Contract 3rd Edition, 2013</i> “.
EPC	Angl. „ <i>Engineer, Procure, Construct</i> “, tj. „vyprojektuj, zadej, postav“.
FIDIC	FIDIC, je zkratka užívaná ve dvou významech. Jako označení pro Mezinárodní federaci konzultačních inženýrů (franc. „ <i>Fédération internationale des ingénieurs-conseils</i> “) sídlící v Ženevě nebo pro smluvní vzory, které v rámci své činnosti tato Mezinárodní federace konzultačnických inženýrů vydává. V této práci je zkratka užívaná v obou významech, přičemž konkrétní význam je vždy možné odvodit z kontextu.
hospodářský zákoník	zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, zrušený zákonem č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníkem.
ICE	Asociace stavebních inženýrů (angl. „ <i>Institute of Civil Engineers</i> “).
ICSID	Mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic (angl. „ <i>International Centre for the Settlement of investment Disputes</i> “).
INCOTERMS	Výkladová pravidla, vydávaná Mezinárodní obchodní komorou v Paříži, která slouží k výkladu běžně používaných obchodních doložek.
nařízení Brusel I	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
nařízení Brusel Ibis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.
nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.
nařízení Řím II	Nařízení č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro nesmluvní závazkové vztahy použitelné od 11. ledna 2009.

NEC	Angl. „ <i>The New Engineering Contract</i> “. Zkratka je užívaná k označení sady smluvních vzorů vytvořených britskou Asociací stavebních inženýrů, angl. „ <i>Institute of Civil Engineers</i> “, zkráceně ICE.
občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zrušený zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
OP	Obchodní podmínky.
ORGALIME	Evropská asociace inženýrského průmyslu.
OSN	Organizace spojených národů.
PECL	Principy evropského smluvního práva Landovy komise.
Římská úmluva	Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřena k podpisu v Římě dne 19. června 1980, a která vstoupila pro ČR v platnost dne 1.7.2006.
stříbrná kniha	„Obchodní podmínky stavby EPC/na klíč pro zakázky „vyprojektuj-zadej-postav“.
turnkey contract	Smlouva určená pro dodávku investičního celku <i>na klíč</i> .
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska.
právní návod UNCITRAL	„ <i>Legal guide on Drawing Up Contracts for the Construction of Industrial Works</i> “ vypracovaný komisí Organizace spojených národů pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL).
UNCITRAL	Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo.
UNIDROIT	Mezinárodní ústav pro sjednocení mezinárodního práva soukromého.
Washingtonská úmluva	Washingtonská Úmluva o řešení sporů z mezinárodních investic mezi státy a občany jiných států z roku 1965.
zákon o mezinárodním právu soukromém	Zákon č. 91 ze dne 25. ledna 2012, o mezinárodním právu soukromém.
zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním	Zákon č. 97 ze dne 16. prosince 1963, o mezinárodním právu soukromém a procesním.
Zásady UNIDROIT	Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT, 2010.
zlatá kniha	„Obchodní podmínky pro zakázky „vyprojektuj, postav a provozuj“.
žlutá kniha	„Obchodní podmínky pro zakázky `dodej a vyprojektuj-postav` pro elektrická a strojní vybavení a inženýrské práce staveb, jejichž projektovou dokumentaci zajišťuje zhotovitel“.

Použitá literatura a judikatura

Knihy:

1. BALAŠ, Vladimír; ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní ekonomické právo*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. xxiv, Beckova edice právo. (C.H. Beck). 513 s. ISBN 978-80-7179-069-3.
2. BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Ochrana přímých zahraničních investic v energetice*. Praha : C.H. Beck, 2011. 448 s. ISBN 978-80-7400-329-9.
3. BĚLOHLÁVEK, Alexander. *Římská úmluva a nařízení Řím I : Komentář*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009. 2864 s. ISBN 978-80-7400-176-5.
4. BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém : Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2014. 767 s. ISBN 978-80-7400-528-2.
5. BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha : C.H.Beck, 2012. xxi, 322 s. (Právní praxe). ISBN 978-80-7179-606-0.
6. ČÁP, Milan; ELIÁŠEK, Mirko; VRANÝ, Jiří. *Dodávky pro investiční výstavbu a vývozní investiční celky*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha : SNTL-Nakladatelství technické literatury, 1976. 265 s.
7. ČÁP, Milan; ZIKMUND, Vladimír. *Dodavatelsko-odběratelské vztahy v přípravě a realizaci investiční výstavby*. 1. vyd. Praha : Federální ministerstvo pro technický a investiční rozvoj, 1983. 102 s. Příručky investiční výstavby.
8. DOBIÁŠ, Petr, a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém : komentář : podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 1. vyd. Praha : Leges, 2013. 528 s. ISBN 978-80-87576-94-6.
9. EGGLESTON, Brian. *The NEC3 Engineering and Construction Contract : A commentary*. 2nd Edition. London : Wiley-Blackwell, 2008. 392 p. ISBN 978-1-4051-7282-0.
10. ELIÁŠ, Karel, a kol. *Nový občanský zákoník : s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava : Sagit, 2012. 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
11. FLOCKE, Hans-Joachim. *Risiken beim internationalen Anlagenvertrag*. Heidelberg : Fachmedien Recht und Wirtschaft in Deutscher Fachverlag GmbH, 1986. 168 s. ISBN 978-3800567638.

12. HEISS, Helmut, a kol. *Principles of European Insurance Contract Law : PEICL*. Mnichov : Sellier European Law Publisher, 2009. lxxviii. 668 s. ISBN 978-3-86653-853-5.
13. HUSE, Joseph. *Understanding and negotiating Turnkey Contracts*. 2nd. ed. London : Sweet & Maxwell, 2002. 978 p. ISBN 0 421 674105.
14. KLEE, Lukáš. *International Construction Contract Law*. 1. ed. United Kingdom : John Wiley & Sons, Ltd., 2015. 534 p. ISBN 978-1-118-71790-5.
15. KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 438 s. ISBN 978-80-7357-620-2.
16. KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2012. 133 s. ISBN 978-80-7357-953-1.
17. KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Mezinárodní právo soukromé*. 8.vyd. Plzeň – Brno : Aleš Čeněk, s.r.o. – Doplněk, 2015. 430 s. ISBN 978-80-7380-550-0.
18. KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2018. 407 s. ISBN 978-80-7380-108-3.
19. LANDO, Ole. *The Conflict of Laws of Contracts. General Principles. Recueil des Cours*. 1984, VI, Volume 189. Hague, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers, 1988. ISBN 9780792300571.
20. LE GOFF, Pierrick. *Die Vertragsstrafe in internationalen Verträgen zur Errichtung von Industrienlagen*. Berlin : TENEA, 2004. Juristische Reihe. Bd. 86. 324 s. ISBN 3-86504-113-2.
21. MATĚJKA, Vladimír; MOKRÝ, Jan. *Slovník pojmů ve výstavbě : doporučený standard, metodická řada, DOS M 01.01*. 1. vyd. Praha : Informační centrum České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, 2000. 238 s. Doporučené standardy metodické (DOS M). ISBN 8086364089.
22. PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2013. xxx, Academia iuris (C.H. Beck). 334 s. ISBN 978-80-7400-504-6.
23. PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta. *Mezinárodní právo soukromé : komentář*. 1. Vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2013. lxxiii, 853 s. ISBN 978-80-7478-368-5.
24. PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav, a kol. *Rekodifikované mezinárodní právo soukromé*. Praha : Univerzita Karlova v Praze - Právnická fakulta, 2014. Scripta iuridica. 194 s. ISBN 978-80-87146-94-1.

25. PLOS, Jiří. *Nový stavební zákon s komentářem : pro praxi*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 676 s. ISBN 978-80-247-1586-5.
26. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. aktualiz. a dopl. vyd. Praha : ASPI, 2006. 556 s. ISBN 807357196x.
27. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim : se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2010. 272 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; sv. č. 375. Řada teoretická = Acta Universitatis Brunensis Iuridica; no 375. ISBN 9788021052406.
28. ROZEHNALOVÁ, Naděžda; DRLIČKOVÁ, Klára; VALDHANS, Jiří; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie : Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013, 448 s. ISBN 978-80-7478-016-5.
29. ROZEHNALOVÁ, Naděžda; KYSELOVSKÁ, Tereza. *K některým vývojovým otázkám mezinárodního práva soukromého*. Brno : Masarykova Univerzita, 2013. s. 131-154. Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU, č. 455. ISBN-978-80-210-6455-3.
30. SORNARAJAH, Muthucumaraswamy. *The international law on foreign investment*. 2. ed. Cambridge : University press, 2004. 525 s. ISBN 0521545560.
31. SCHREUER, H. Christoph. *THE ICSID CONVENTION : A COMMENTARY*. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 2001. XLVIII, 1466 s. ISBN 9780521803472.
32. SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 367 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-2708-0.
33. ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef, a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014. 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.
34. VALACH, Josef. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 2. vydání Praha: Ekopress, 2005. 465 s. ISBN 80-86929-01-9.
35. VÍCH, Jan. *Dodávky investičních celků v zahraničně obchodní činnosti : zásady smluvní úpravy*. Brno : Inženýrské centrum Brno, 1995/1996. 104 s.
36. VÍCH, Jan. *K problematice vyšších dodávek technologických zařízení pro investiční výstavbu*. Brno : Inženýrské centrum, 1994/1995. 84 s.
37. VYGEN, Klaus; JOUSSEN, Edgar. *Bauvertragsrecht nach VOB und BGB : Handbuch des privaten Baurechts*. 5. Auflage. Köln : Werner, 2013. 1285 s. ISBN 978-3-8041-3868-1.

38. ZINECKER, Marek. *Financování vývozních operací podniku*. Brno : CERM, s. r. o., 2006. 260 s. ISBN 80-7204-432- X.

Časopisy:

1. *NEC User's group newsletter*. Necontract.com. [online][cit. 2015-06-23] Dostupné z WWW: <<https://www.necontract.com/Products/Users-Groups>>.

Odborné práce a příspěvky ve sborníku:

1. BONOMI, Andrea. Overriding Mandatory Provisions in the Rome I Regulation on the Law Applicable to Contracts. In. ŠARČEVIC, P., VOLKEN, P. *Yearbook of Private International Law : Volume X*. Hague : Kluwer Law International, 2008. 743 p. ISBN 978-3-86653-856-6.
2. JANSEN, Angela. *Das industrielle Grossanlagengeschäft als integrative Leistungserstellung*. Berlin, 1996. Diplomarbeit. Freie Universität Berlin.
3. KAPITÁN, Zdeněk. *Nutně použitelné normy v mezinárodním prostředí*. 2004. 163 s. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
4. TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. Rigorózní práce. Masarykova Univerzita, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Naděžda Rozehnalová. [cit. 2015-06-04] Dostupný také z WWW: <http://is.muni.cz/th/107830/pravf_d/>.

Překlady:

1. DOBIÁŠ, Petr. Český text Zásad evropského pojišťovacího smluvního práva – ZEPSP. [online] In. HEISS, Helmut, a kol. *Principles of European Insurance Contract Law : PEICL*. Mnichov : Sellier European Law Publisher, 2009. s. 287-312. [cit. 2015-06-21] Dostupné z WWW: <<http://www.restatement.info/>>.

Články a elektronické články:

1. ČERNÝ, Filip. Precedent v investičním rozhodčím řízení. [online] In. *Cofola 2011. the Conference Proceedings*, 1. edition. Brno : Masaryk University, 2011, [cit. 2015-06-11] Dostupné z WWW: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cofola2011/files/normotvorba/Cerny_Filip_6341.pdf>.
2. DOVOLIL, Petr. Smluvní vzory mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC): studijní materiál pro seminář. [online]. Pardubice : Dům techniky Pardubice, 2011, 57 s. [cit. 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <http://www.vzdelavanimkekvalite.cz/PDFs/Smluvni_vzory_FIDIC.pdf>.

3. Ho, Francis. IChemE contracts : All part of the process. [online] In. *building.co.uk*, first published on 11 February 2013, [cit. 2015-06-16] Dostupné z WWW: <<http://www.building.co.uk/icheme-contracts-all-part-of-the-process/5050115.article>>.
4. HOSIE, Jonathan. Turnkey contracting under FIDIC Silver Book: What do owners want? What do they get? [online]. Mayer Brown, 2007, 12 s. [cit. 2015-06-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.mayerbrown.com/publications/Turnkey-contracting-under-the-FIDIC-Silver-BookWhat-do-owners-want-What-do-they-get-11-30-2007/>>.
5. KIRCHGÄSSER, Werner. Die rechtliche und wirtschaftliche Bedeutung des Anlagenvertrags. In. *Schmalenbachs Zeitschrift für betriebswirtschaftliche Forschung-Kontaktstudium*. 1981, 33. Jg., Heft 10, s. 936-946.
6. KLEE, Lukáš. Smluvní podmínky Mezinárodní federace konzultačních inženýrů jako součást lex mercatoria. *Právní rádce*. 2009, č. 7, s. 34 – 39. ISSN 1210-4817.
7. KLEE, Lukáš. Vybrané otázky spojené s překladem a použitím smluvních podmínek FIDIC. *Právní fórum : český právnícký měsíčník*. 2009, č. 6, s. 239. ISSN 1214-7966.
8. KLEE, Lukáš; DOBIÁŠ, Petr; FABICH, Karel. Pojištění velkých výstavbových projektů, praktické aspekty. *Časopis Stavebnictví*. 2013, ročník VII, č. 10, s. 59-64. ISSN 1802-2030.
9. KLEE, Lukáš; JACKSON, Shy. Zadávání a řízení výstavbových projektů: britská zkušenost v českém kontextu, 1. část. *Časopis Stavebnictví*. 2013, ročník VII, č. 06-07, s. 38 – 41 [cit. 2015-06-12]. ISSN 1802-2030. Dostupné z: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/online/dokumenty/pdf/stavebnictvi_2013_06-7.pdf>.
10. KLEE, Lukáš; RUČKA, Ondřej. Vzorové smluvní podmínky: ICC, ENAA, IchemE, Orgalime, AIA, 1. díl. *Časopis Stavebnictví*. 2014, roč. VIII, č. 06-07, s. 42 – 45 [cit. 2015-06-12]. ISSN 1802-2030. Dostupné z: <http://www.casopisstavebnictvi.cz/online/dokumenty/pdf/stavebnictvi_2014_06-07.pdf>.
11. LE GOFF, Pierrick. A New Standard for International Turnkey Contracts : The FIDIC Silver Book. In. *International business law journal*. 2000, 2, p. 152-153. ISSN 1777-5656. [cit. 2015-06-12]. Dostupný také z WWW: <<http://fidic.org/sites/default/files/New%20Standard%20for%20International%20Turnkey%20Contracts.pdf>>.
12. LICHNOVSKÝ, Bohuslav. Význam „investic“ v arbitrážích podle mezinárodních smluv o ochraně investic. In. *epravo.cz*. [online]. © EPRAVO.CZ – Sbírká zákonů, judikatura, právo. Publikováno 17. dubna 2012. [cit. 2015-06-10]

Dostupné online z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyznam-investic-v-arbitrazich-podle-mezinarodnich-smluv-o-ochrane-investic-82007.html>>.

13. LIŠKA, Petr. Co přinese nová právní úprava obchodních podmínek v NOZ? [online]. *Právní rádce*. č. 8/2013, rubrika Právo a obchod, str. 26 – 29. Poslední aktualizace 28. 8. 2013. ISSN 1210-4817 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/>>.
14. LINHART, Aleš. Umíme správně vyložit pojem stavba? *TZB-info* [online]. Publikováno 15. 4. 2014 [cit. 2015-06-08]. ISSN 1801-4399. Dostupné z WWW: <<http://www.tzb-info.cz/novy-obcansky-zakonik/11081-umime-spravne-vylozit-pojem-stavba>>.
15. MAREK, Karel. K obchodním zvyklostem v systému pramenů a pravidel obchodního práva. *Právní rádce* [online]. 2008, 0, [cit. 2015-05-20]. ISSN 1210-4817. Dostupný z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-24216470-k-obchodnim-zvyklostem-v-systemu-pramenu-a-pravidel-obchodniho-prava>>.
16. MAREK, Karel. Ke smlouvě o dílo podle nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie* [online]. Česká advokátní komora, publikováno 15. 10. 2013 [cit. 21. 6. 2014]. ISSN 1210-6348. Dostupné z WWW: <<http://www.bulletin-advokacie.cz/ke-smlouve-o-dilo-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku?browser=full>>.
17. NOVOTNÁ, Petra. Smlouvy podle podmínek FIDIC : Vybrané otázky. In *Dny práva – 2010 – Days of Law*. Brno, 2010, 9 pp. ISBN 978-80-210-5305-2.
18. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem I. *Bulletin advokacie*, Praha : Česká advokátní komora, 2005, Roč. 2005, č. 4, s. 8-16. ISSN 1210-6348. Dostupné také z WWW: <http://www.cak.cz/assets/files/173/BA_05_04.pdf>.
19. TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Mezinárodní prvek v mezinárodním právu soukromém. In. ROZEHNALOVÁ, Naděžda; KYSELOVSKÁ, Tereza. *K některým vývojovým otázkám mezinárodního práva soukromého*. Brno : Masarykova Univerzita, 2013. s. 131 – 154, 23 s. Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU, č. 455. ISBN 978-80-210-6455-3.

Soudní rozhodnutí

1. Česko. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 21 Cdo 200/2009. Nejvyšší soud [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z WWW: <www.nsoud.cz>.
2. Česko. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 1190/2003. Nejvyšší soud [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z WWW: <www.nsoud.cz>.

3. Česko. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. 30 Cdo 111/2004. Nejvyšší soud [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z WWW: <www.nsoud.cz>.
4. Česko. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004. Nejvyšší soud [online]. [cit. 2015-05-30]. Dostupné z WWW: <www.nsoud.cz>.

Rozhodčí nálezy

1. *Bayindir Insaat Turizm Ticaret Ve Sanayi A.S. v. Islamic Republic of Pakistan*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 27.08.2009, č. ARB/03/29 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/131>>.
2. *Consortium RFCC v. Royaume du Maroc*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 22.12.2003, č. ARB/00/6 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/325>>.
3. *Joy Mining Machinery Limited v. Arab Republic of Egypt*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 06.08.2004, č. ARB/03/11 [online] [cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/590>>.
4. *Mr. Patrick Mitchell v. Democratic Republic of the Congo*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 01.11.2006, č. ARB/99/7 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/709>>.
5. *Phoenix Action, Ltd.v. Czech Republic*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 15.04.2009, č. ARB/06/05 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/850>>.
6. *Saba Fakes v. Republic of Turkey*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 14.07.2010, č. ARB/07/20 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/429>>.
7. *Salini Costruttori S.p.A. and Italstrade S.p.A. v. Kingdom of Morocco*. Rozhodčí náleží Mezinárodního střediska pro řešení sporů z investic (ICSID), ze dne 23.07.2001, č. ARB/00/4 [online][cit. 2015-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.italaw.com/cases/958>>.

Právní předpisy

1. Česko. Vyhláška č. 23 ze dne 29. ledna 2008, o technických podmínkách požární ochrany staveb. In *Sbírka zákonů Československé republiky*. 2008, částka 10, [cit. 2015-05-27]. Dostupná také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-23>>.
2. Česko. Vyhláška č. 286 ze dne 12. srpna 2009, o technických požadavcích na stavby. In *Sbírka zákonů Československé republiky*. 2009, částka 81, [cit. 2015-05-27]. Dostupná také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-268>>.
3. Česko. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu č. 104 ze dne 11. října 1983, o dovozu investičních celků. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1983, částka 23, [cit. 2015-05-27]. Dostupná také z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=104&r=1983>>.
4. Česko. Vyhláška ministra zahraničního obchodu a těžkého strojírenství č. 1 ze dne 3. prosince 1964, kterou se vydávají základní podmínky dodávky vývozních investičních celků. §2(1). In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 1, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupné také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1965-1/zneni-0>>.
5. Česko. Vyhláška ministerstva zahraničního obchodu o řízení při vývozu č. 31 ze dne 14. února 1964, o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 16, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupná také z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=31&r=1964>>.
6. Česko. Zákon č. 17 ze dne 5. prosince 1991, o životním prostředí. In *Sbírka zákonů České republiky 1992*, Částka 4, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-06-23] Dostupné také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-173>>.
7. Česko. Zákon č. 38 ze dne 15. února 1994, o zahraničním obchodu s vojenským materiálem. In *Sbírka zákonů České republiky 1994*. částka 13, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-38>>.
8. Česko. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník, § 2079. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. ISSN 1211-1244. Dostupný také z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb12089&cd=76&typ=r>>.
9. Česko. Zákon č. 97 ze dne 16. prosince 1963, o mezinárodním právu soukromém a procesním. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963. částka 55, s. 367 – 376. ISSN 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-97>>.
10. Česko. Zákon č. 109 ze dne 17. června 1964, hospodářský zákoník, §321. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1964, částka 47, ISSN

- 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-109/zneni-0>>.
11. Česko. Zákon č. 143 ze dne 4. dubna 2001, o ochraně hospodářské soutěže. In *Sbírka zákonů České republiky 2001*, Částka 58, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-06-23] Dostupné také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-143>>.
 12. Česko. Zákon č. 219 ze dne 5. prosince 1995, dezizový zákon, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky 1995*, Částka 4, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-06-23] Dostupné také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-219>>.
 13. Česko. Zákon č. 513 ze dne 5. listopadu 1991, obchodní zákoník. In *Sbírka zákonů Československé republiky*. 1991, částka 98, ISSN 1211-1244. [cit. 2015-05-27]. Dostupný také z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-513>>.
 14. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.
 15. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.
 16. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.
 17. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1316/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se vytváří Nástroj pro propojení Evropy, mění zařízení (EU) č. 913/2010 a zrušují nařízení (ES) č. 680/2007 a (ES) č. 67/2010. Úřední věstník Evropské unie L 348/129. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.
 18. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (konsolidované znění). In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.
 19. Rozhodnutí Rady ze dne 15. října 2007 o podpisu Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství (2007/712/ES). [online]. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <[http://eur-lex.europa.eu/.](http://eur-lex.europa.eu/)>.

20. Rozhodnutí Rady ze dne 26. února 2009, o podpisu Úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem Evropského společenství (2009/397/ES). [online]. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
21. Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
22. Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 420/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
23. Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisu v Římě dne 19. června 1980. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2015-06-06]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.

Oficiální dokumenty

1. FIDIC. [International Federation of Consulting Engineers]. *Conditions of Contract for Construction*. FIDIC, 1999. 100 p. ISBN 9782884320221.
2. FIDIC. [International Federation of Consulting Engineers]. *Conditions of Contract for Design, Build and operate Projects*. FIDIC, 2008. 200 p. ISBN 9782884320528.
3. FIDIC [International Federation of Consulting Engineers]. *Conditions of Contract for Plant and Design-Build*. FIDIC, 1999. 100 p. ISBN 9782884320238.
4. FIDIC [International Federation of Consulting Engineers]. *Conditions of Contracts for EPC/Turnkey Projects*. FIDIC, 1999. 34 p. ISBN 9782884320214.
5. ICE [Institute of Civil Engineers]. *NEC3 Engineering and Construction Contract*. 3rd Edition. Reprinted with Amendments. Glasgow : ICE Publishing, 2013. 104 p. ISBN 978-0-7277-5865-1.
6. International Chamber of Commerce (ICC). *Incoterms*. English Edition. ICC Publication No. 715E, 2010 Edition. ISBN 9789284200801. [cit. 2015-06-12]. Dostupné také z WWW: <<http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/the-incoterms-rules/>>.
7. International Chamber of Commerce (ICC). *ICC Model Turnkey Supply of Industrial Plant Contract*. [online][cit. 2015-06-16] Dostupné z WWW:

<<http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/model-contracts-and-clauses/turnkey-transactions/>>.

8. LATHAM, Michael. *Constructing the team. Joint Review of Procurement and Contractual Arrangements in the United Kingdom Construction Industry*. United Kingdom © Crown copyright, 1994. 131 p. ISBN 0 11 752994 X.
9. ORGALIME. Turnkey Contract for Industrial Works. Introduction. [online] [cit. 2015-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.orgalime.org/sites/default/files/Turnkey%20Contract%20Intro%20-%20English.pdf>>.
10. UNCITRAL [United Nations Commission on International Trade Law] *Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations Publications, 1988. Sales No. E.87.V.10, 346 s. [online] ISBN 92-1-133300-8. [cit. 2015-05-20]. Dostupné z WWW: <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/procurem/construction/Legal_Guide_e.pdf>.
11. UNIDROIT. [International Institute for the Unification of Private Law]. *Principles of international commercial contracts. Rome : Unidroit, 2010*. UNIDROIT Principles. 256 p. [online] ISBN 88-86449-19-4 [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2010/integralversionprinciples2010-e.pdf>>.

Ostatní elektronické zdroje:

1. BusinessDictionary.com. Investment. [online zdroj] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html#ixzz3cCXEgstP>>.
2. BusinessDictionary.com. Investment project. Definition (2). [online zdroj] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.businessdictionary.com/definition/investment-project.html#ixzz3cCXEgstP>>.
3. Důvodová zpráva k zákonu č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník (konsolidované znění). [online zdroj]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ_konsolidovana-verze.pdf>.
4. Fluor corporation. Batu Hijau Copper and Gold Mine. [online zdroj] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.fluor.com/projects/batu-hijau-copper-gold-mine-epc>>.
5. INEKON GROUP a.s. Investiční celky. [online zdroj] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.inekon.cz/cz/produkty/investicni-celky/>>.

6. Investopedia.com. Investment. [online zdroj] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.investopedia.com/terms/i/investment.asp>>.
7. Ministerstvo pro místní rozvoj. Evropské strukturální a investiční fondy. Slovník pojmů. Investiční projekt. [online zdroj] [cit. 2015-05-30] Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/I/Investicni-projekt>>.
8. Water – technology.net. Ras Abu Fontas (RAF) A2 Seawater Desalination Plant v Qataru. [online zdroj] [cit. 2015-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.water-technology.net/projects/ras-abu-fontas-raf-a2-seawater-desalination-plant/>>.

Resumé

Tématem této diplomové práce jsou mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků. Cílem této práce je především seznámit čtenáře s mezinárodními aspekty této obchodní transakce a analyzovat právní režim smlouvy o dodávce investičního celku z pohledu práva českého, jako práva rozhodného. Dále je pojednáno o využití standardizovaných smluvních podmínek v mezinárodním obchodě s investičními celky s cílem překlenou rozdíly mezi právními řády jednotlivých států.

Smluvní ošetření mezinárodních dodávek investičních celků bylo zvoleno z toho důvodu, že se jedná o stále živě se rozvíjející oblast mezinárodního obchodu.

Ze své podstaty je tato diplomová práce zpracována za použití vědeckých metod analytických, deskriptivních a komparativních. Tato diplomová práce však nezůstává u prostého popisu a snaží se svého čtenáře upozornovat na klíčové a problematické aspekty svého předmětu.

Tato diplomová práce je členěna do čtyř kapitol, úvodu a závěru práce. Kapitoly jsou dále pro lepší přehlednost členěny do podkapitol.

V první kapitole je čtenář seznámen se základními pojmy vztahujícími se k dodávkám investičních celků. Výklad pojmů bývá mnohdy opomíjen, proto je jim v práci věnována podstatná část.

Druhá kapitola analyzuje možnosti smluvního ošetření dodávky investičního celku a objasňuje mezinárodní charakter dodávky investičního celku.

Třetí kapitola upozorňuje na problematiku právního režimu mezinárodní smlouvy z pohledu českého mezinárodního práva soukromého. Důraz je kladen především na volbu práva, která je považována za obvyklý projev autonomie vůle stran v oblasti mezinárodního obchodu.

Poslední kapitola seznamuje s možností využití standardizovaných smluvních podmínek k překonání rozdílů jednotlivých právních řádů a vysvětluje jejich unifikační funkci v mezinárodním obchodě s investičními celky. Důraz je kladen na využití obchodních podmínek NEC.

Abstract

This master's thesis is concerned with international contracts for construction of industrial works. The aim of this work is to present to its readers the international aspects of this business transaction and to analyze the legal regime of international contracts for construction of industrial works from the perspective of the Czech law applicable on such contracts. Furthermore, the thesis discusses the use of standard conditions of contracts and their role in overcoming the differences between laws of different states.

International construction contracting was chosen as a subject of this thesis because it belongs among vividly developing areas of international business.

By the nature of its subject the thesis uses mostly analytical, descriptive and comparative legal research methods. However, the thesis does not stop at mere description of its subject, but points its reader's attention to the most salient and problematic features of it.

The thesis is divided into four chapters, introduction and conclusion. For better clarity chapters are further structured into sections.

First chapter familiarizes the reader with basic terms relating to construction of industrial works. A substantial part of the thesis is devoted to this chapter because interpretation of basic terms is often neglected or differs among authors.

Second chapter is concerned with international character of the construction contracts and analyzes different available contracting methods for construction of industrial works.

Third chapter highlights the issue of the legal regime of the international construction contracts for industrial works from the perspective of the Czech private international law. The emphasis is placed primarily on the choice of law, which is considered a common expression of the contractual freedom of parties in international trade.

Last chapter introduces the possibilities of standard conditions of contract used in order to overcome the differences between law of individual states and explains their unification role in international trade with large industrial works. The emphasis is placed mostly on the use of NEC conditions of contract.

Klíčová slova / Keywords

Název

Mezinárodní smlouvy o dodávkách investičních celků

Klíčová slova

Dodávka investičního celku

Investiční celek

Mezinárodní právo soukromé

Vzorové smluvní podmínky

Title

International contracts for construction of industrial works

Keywords

Construction of industrial works

Industrial works

Private international law

Sample conditions of contract